

*JOS NIMI SOPII NAAMAAN,
NIIN EI SILLÄ OLE VÄLIÄ ONKO PÄIVIÖ VAI PÄIVI*
ETELÄPOHJALAISTEN SUHTAUTUMINEN
SUKUPUOLINEUTRAALEIHIN ETUNIMIIN

Suomen kielen
pro gradu -tutkielma
Oulun yliopisto
2.11.2020

Emilia Välimäki

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
1.1. Tutkimuksen aihe ja tutkimuskysymykset	1
1.2. Aiempi tutkimus	3
1.3. Tutkimuksen keskeiset käsitteet	5
2. TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	7
2.1. Nimistöntutkimus ja sosio-onomastiikka	7
2.2. Etunimien sukupuolineutraalius	8
2.3. Etunimiin liittyvät mielikuvat	10
3. TUTKIMUSAINEISTO JA -MENETELMÄT	12
3.1. Tutkimusaineisto	12
3.2. Tutkimusmenetelmät	14
4. NEUTRAALIEN ETUNIMIEN LUOKITTELU JA PERUSTELUT	16
4.1. <i>Ilo</i>	16
4.2. <i>Kide</i>	20
4.3. <i>Kuu</i>	23
4.4. <i>Myrsky</i>	27
4.5. <i>Pii</i>	30
4.6. <i>Rae</i>	34
4.7. <i>Runo</i>	37
4.8. <i>Sana</i>	40
4.9. <i>Soini</i>	43
4.10. <i>Tuisku</i>	46
4.11. <i>Utu</i>	49
4.12. <i>Varma</i>	52
4.13. Yhteenveto luokitteluista ja perusteluista	56
5. ETUNIMISTÄ SYNTYVÄT MIELIKUVAT	59
5.1. Iloinen <i>Ilo</i>	59
5.2. Pohjoissuomalainen <i>Kide</i>	60

5.3. Rauhallinen <i>Kuu</i>	62
5.4. Vauhdikas <i>Myrsky</i>	64
5.5. Pieni <i>Pii</i>	65
5.6. Reipas <i>Rae</i>	66
5.7. Taiteellinen <i>Runo</i>	68
5.8. Sanavalmis <i>Sana</i>	69
5.9. Vanha <i>Soini</i>	70
5.10. Vilkas <i>Tuisku</i>	71
5.11. Hento <i>Utu</i>	73
5.12. Itsevarma <i>Varma</i>	74
5.13. Yhteenvedo mielikuvista	75
6. SUHTAUTUMINEN SUKUPUOLINEUTRAALEIHIN NIMIIN	77
6.1. Lapsen nimeäminen sukupuolineutraalilla nimellä	77
6.2. Sukupuolineutraalien etunimien tarpeellisuus	80
6.3. Informanttien oma näkemys suhtautumisesta nimiin	82
7. PÄÄTÄNTÖ	86
LÄHTEET	91
LIITTEET	

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimuksen aihe ja tutkimuskysymykset

Sukupuolineutraalius kielenkäytössä on lisääntynyt vuosien saatossa maailmalla. Suomessa esimerkiksi on otettu käyttöön enemmän sukupuolineutraaleita ammattinimikeitä, New Yorkissa metron kuulutukset ovat muuttuneet neutraaleiksi ja Islannissa on tullut mahdolliseksi määritellä itsensä joksikin muuksi pelkän naisen tai miehen sijaan (de Fresnes 2019; Lehtonen 2019; Pohjola 2017). Tällaisten muutosten mukana on alettu puhua enemmän myös sukupuolineutraaleista etunimistä, jotka eivät itsessään ole uusi ilmiö, mutta neutraalit etunimet ovat lisääntymässä yhteiskunnassa huomattavasti. Sukupuolineutraalit etunimet nähdään osana yksilöllisyyden lisääntymistä, mikä on kasvanut viime vuosina. (Ala-Mettälä 2014.)

Ajan saatossa olen itsekin päätenyt muutamia kertoja pohtimaan joidenkin nimenkantajien sukupuolta, kun en ole heidän nimensä perusteella voinut päätellä, ovatko he naisia vai miehiä. Olen sitä kautta alkanut miettiä, pitävätkö ihmiset sukupuolineutraaleita etunimiä todella neutraaleina ja miten neutraaleihin nimiin suhtaudutaan. Sukupuolineutraalit nimet ovatkin tulleet enemmän esiin sukupuoliroolien murroksen kautta, kun on alettu pohtia, tarvitseeko nimiä jakaa naisten ja miesten nimiin (Henriksson 2018). Neutraalit etunimet ovat erittäin ajankohtainen aihe, sillä niistä on tullut eräänlainen muoti-ilmiö (Varmavuori 2012). Uskonkin sukupuolineutraalien nimien suosion kasvavan entisestään tulevaisuudessa.

Koska sukupuolineutraalit etunimet ovat ajankohtainen asia eikä niistä ole tehty paljoa aiempaa tutkimusta, olen halunnut perehtyä aiheeseen. Tahdon selvittää, miten ihmiset suhtautuvat neutraaleihin nimiin ja millä perusteilla he pitävät jotain tiettyä nimeä neutraalina tai ei-neutraalina. Olen tutkinut eteläpohjalaisten yli 50-vuotiaiden suhtautumista sukupuolineutraaleihin etunimiin jo kandidaatintutkielmassani (Välimäki 2019), mutta tässä pro gradu -työssä aion laajentaa näkökulmaa myös alle 50-vuotiaisiin. Tässä tutkimuksessa otan käsittelyyn vastauksia, joita en ole aiemmin päässyt tarkastelemaan kandidaatintutkielmassani. Jatkan työtäni Etelä-Pohjanmaan alueella asuvien henkilöiden parissa, sillä kyseiseltä alueelta ei tällaista laajaa tutkimusta ole aiemmin tehty. Kerron kuitenkin enemmän aineistostani ja sen käsittelystä luvussa 3.

Tässä pro gradu -työssä tutkin siis sitä, miten eteläpohjalaiset suhtautuvat sukupuolineutraaleihin etunimiin. Selvitän, miten ja millä perusteilla eteläpohjalaiset luokittelevat tietyt etunimiä sukupuolineutraaleiksi. Lisäksi tutkin, millaisia assosiaatioita neutraaleihin nimiin liitetään ja miten kyseisiin nimiin suhtaudutaan. Ennen kaikkea olen kiinnostunut saamaan selville, millaisia eroja yli 50-vuotiaiden ja alle 50-vuotiaiden näkemyksissä on. Kerään aineistoni kyselylomakkeilla, joista kerron tarkemmin luvussa 3.1. Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

1. Mitkä sukupuolineutraaleista etunimistä eteläpohjalaiset luokittelevat neutraaleiksi? Miten he perustelevat näkemyksensä?
2. Millaisia mielleyhtymiä sukupuolineutraaleihin nimiin liitetään?
3. Miten yli 50-vuotiaiden ja alle 50-vuotiaiden vastaajien suhtautuminen sukupuolineutraaleihin nimiin eroaa toisistaan?
4. Millaisia muita mahdollisia eroja ikäryhmien välillä on?

Hypoteesini on, että eteläpohjalaiset mieltävät nimiä sukupuolineutraaleiksi eri tavoin: yksittäisten vastaajien välillä on varmasti eroja, mutta luulen, että alle 50-vuotiaat mieltävät etunimet useammin neutraaleiksi kuin yli 50-vuotiaat. Nuoremmilla saattaa nimittäin olla enemmän kokemusta sukupuolineutraaleista nimistä kuin vanhemmilla, koska tutkimukseni nimet ovat tulleet muoti-ilmiöksi vasta joitain vuosia sitten. Kuitenkin aiempiin kandidaatintutkielmani tuloksiin (2019) nojaten voin väittää, että nimen sopivuus tietylle sukupuolelle luokitellaan sen tuttuuden tai merkityksen perusteella. On lisäksi mahdollista, että etunimiin liitetään mielikuvia nimen merkityksen kautta, kuten kandidaatintutkielmassani. (Välimäki 2019).

Oletettavaa on myös, että yli 50-vuotiaiden ja alle 50-vuotiaiden henkilöiden väliltä löytyy eroja näkemyksissä, sillä ihmisten ajattelumaailma voi helposti olla hyvinkin erilainen eri-ikäisten välillä. Lisäksi uskon, että yli 50-vuotiaat suhtautuvat sukupuolineutraaleihin etunimiin negatiivisemmin kuin alle 50-vuotiaat. Kenttähavaintojeni mukaan nuoret ovat suhtautumiseltaan jonkin verran vapaamielisempiä ja avarakatseisempia tietyissä asioissa kuin vanhemmat henkilöt. Kandidaatintutkielmani tuloksissa (2019) on myös havaittavissa yli 50-vuotiaiden henkilöiden kielteinen suhtautuminen sukupuolineutraaleja nimiä kohtaan. On siis oletettavaa, että heidän suhtautumisensa nimiin ei ole yhtä positiivista kuin nuorten.

1.2. Aiempi tutkimus

Suomessa etunimiin on perehtynyt erityisesti Eero Kiviniemi (mm. 1982, 1993, 2006), joka on tutkinut esimerkiksi nykynimistön historiaa, etunimien valintaperusteita, nimi-päiväkalenterin muutoksia ja etunimien suosionvaihtelua. Kiviniemen teoksissa mainitaan myös nimiä, joita on annettu sekä miehille että naisille. Hänen teoksissaan on mainittu nimiluetteloita, joista löytyy nimiä, jotka ovat omassakin tutkimuksessani esillä, kuten *Ilo*, *Kuu*, *Soini* ja *Tuisku*. Etunimijärjestelmän todetaan lisäksi olevan sellainen, joka sisältää molemmille sukupuolille kuuluvia nimiä pelkkien miehen- tai naistennimien sijaan. (Kiviniemi 1982: 193; 1993: 32–37.)

Suomessa on tehty myös tutkielmia etunimiin liittyvistä mielikuvista tai sukupuolineutraaleista etunimistä, jotka liittyvät omaan tutkimukseeni. Ripsa Kallinen (2018) on pro gradu -tutkielmassaan tutkinut, millaisia ajatuksia tietyt nimet herättävät pääkaupunkiseutulaisissa ja pohjoiskarjalaisissa ja samalla sivunnut sukupuolineutraaleja etunimiä, kun vastaajat ovat pohtineet suhtautumistaan niihin. Tutkimuksessa selviää, että pohjoiskarjalaiset suhtautuvat sukupuolineutraaleihin etunimiin negatiivisemmin kuin pääkaupunkiseutulaiset. Vastaajat ovat perustelleet kielteistä suhtautumistaan neutraaleihin nimiin muun muassa sillä, että nimen avulla lapsi kuuluu tiettyyn sukupuoleen ja sitä kautta ryhmään, että nykyinen nimistö on koettu riittäväksi tai että ihmisen sukupuoli on haluttu erottaa nimen avulla. Myönteistä suhtautumista taas on perusteltu nimien tarpeellisuudella, vaihtelevuudella ja moderniudella. (Kallinen 2018: 61–64.)

Sukupuolineutraaleja etunimiä on tutkinut myös Sini Söyrinki kandidaatintutkielmassaan (2015). Hän on selvittänyt, luokittelevatko ihmiset sukupuolineutraalit nimet tietyille sukupuolelle kuuluviksi ja miten ikä vaikuttaa heidän näkemyksiinsä. Tutkimuksessa on kaksi eri vastaajajoukkoa: 20–24-vuotiaat ja yli 50-vuotiaat. Tuloksiksi tutkielmassa on saatu, että suuri osa sukupuolineutraaleista nimistä koetaan melko neutraaleiksi ja vanhemmat vastaajat kokevat nuoria enemmän nimet hyvin neutraaleiksi. Lisäksi vastaajat ovat luokitelleet ison osan nimistä enemmän tyttömäisiksi kuin poikamaisiksi. (Söyrinki 2015: 1, 6–7, 19–20.) Tutkimuksissamme on jonkin verran samankaltaisuutta, sillä omassakin tutkielmassani on kaksi eri ikäryhmää, joiden näkemyksiä vertailen. Kuitenkin tutkielmani eroaa Söyringin (2015) tutkielmasta siinä, että keskityn tietyllä alueella asuvien ihmisten kokemuksiin ja selvitän heidän suhtautumistaan neutraaleihin etunimiin.

Kiinnostavaa on kuitenkin nähdä, eroavatko tuloksemme siinä, miten eri ikäryhmät kokevat nimien neutraaliuden.

Ulkomailla on myös tehty jonkin verran sukupuolineutraaleihin etunimiin liittyvää tutkimusta. Ruotsissa Katharina Leibring on tutkinut sukupuolineutraaleja etunimiä ja asenteita sukupuolen vastaisia nimiä kohtaan. Leibring on selvittänyt mielipiteitä muun muassa siitä, voiko ihmisten mielestä naiselle antaa miehennimen ja toisinpäin sekä voivatko vanhemmat antaa lapselleen sukupuolineutraalin nimen. Tutkimuksesta selviää, että valtaosa kaikista vastaajista on sitä mieltä, että lapselle ei saa antaa etunimeä, joka useimpien kuuluu vastakkaiselle sukupuolelle. Vastaajista vanhempi ryhmä, yli 50-vuotiaat, ovat kriittisempiä nimeämisen suhteen kuin nuoremmat, sillä vanhempien mielestä lapselle ei saa antaa vastakkaisen sukupuolen nimeä. Tutkimukseen osallistuneet opiskelijat vaikuttavat suhtautuvan asiaan positiivisemmin, mutta silti melkein puolet vastaajista on sitä mieltä, ettei tytölle saisi antaa pojannimeä ja toisinpäin. Kuitenkin opiskelijoista noin 50 % hyväksyy sen, että vanhemmat antavat lapselleen sukupuolineutraalin etunimen. (Leibring 2016: 134–137, 142.)

Myös Yhdysvalloissa David Van Fleet ja Leanne Atwater ovat tutkineet sukupuolineutraaleja nimiä. Heidän tutkimuksestaan selviää, että sellaiset nimet, jotka ovat vastaajille entuudestaan tuntemattomia, luokitellaan helposti sekä miehille että naisille sopiviksi. Lisäksi iällä ja kulttuurilla saattaa olla vaikutusta luokitteluun, koska esimerkiksi henkilöt, joilla on ollut paljon kontakteja eri kulttuureihin, ovat voineet nähdä samaa nimeä käytettävän niin miehillä kuin naisillakin. (Van Fleet & Atwater 1997: 115–121.) Lisäksi Masahiko Mutsukawa on tutkinut sukupuolineutraaleja etunimiä Japanissa. Siellä kaikille sukupuolille sopivat nimet ovat epätavallisia, koska nimet rajataan selkeästi naisten ja miesten nimiin kuuluviksi. Usein myös sukupuolineutraalit nimet mielletään naisten nimiksi. (Hämäläinen, Eskola & Kallio 2014: 591.)

Suomessa on tutkittu enemmän etunimiin liitettäviä mielikuvia kuin sukupuolineutraaleja nimiä. Mielikuvia ovat 2000-luvun alkupuolella tutkineet muun muassa Jaana Heinonen (2008), Saija Järvimäki (2008) ja Heli Roos (2009). Heinonen (2008) on tutkinut henkilönnimiin liitettäviä stereotyyppioita ja saanut tuloksiksi, että nimet luovat mielikuvia muun muassa henkilöiden ominaisuuksista, taustasta ja asuinpaikasta, minkä lisäksi vastaajat perustelevat mielikuviaan esimerkiksi nimen tuttuuden tai julkisuuden henkilöiden

avulla. Myös Järvimäki (2008) on tutkinut nimiin liitettäviä mielikuvia, ja hänen tuloksensa ovat samankaltaisia kuin Heinosen (2008). Järvimäen (2008) tutkimuksesta selviää, että nimistä syntyvät mielikuvat liittyvät tuttuihin nimenkantajiin tai fiktiivisiin hahmoihin, mutta mielikuvia muodostetaan myös nimien sisältämistä merkityksistä. Myös Roosin (2009) tutkimus mukailee edellisiä tutkimuksia, koska tuloksena on, että mielikuvat ovat sekä kielenulkoisia että kielensisäisiä ja että eniten ihmiset liittävät nimiin mielikuvia nimenkantajan iästä, luonteesta ja syntyperästä.

Nimiin liittyvistä mielikuvista on tehty tutkimusta 2010-luvun puolellakin. Mielikuvia ovat tutkineet esimerkiksi Saara Pirkola (2012), Kati Ala-Poikela (2019) ja Roosa Marttinen (2019). Pirkola (2012) on tutkinut ei-kielitieteilijöiden käsityksiä etunimistä ja niihin liitettävistä mielikuvista, ja tuloksena on ollut, että mielikuviin vaikuttavat nimien suosionvaihtelu ja esikuvat, mutta myös esimerkiksi äänne- ja tavorakenne. Ala-Poikela (2019) taas on selvittänyt, millaisia mielikuvia Oulun seudulla asuvilla ihmisillä on erilaisista etunimi-sukunimi-yhdistelmistä, ja yksi hänen tuloksistaan onkin, että nimet synnyttävät yleensä aina tietynlaisia ennakko-oletuksia ihmisistä. Lisäksi Ala-Poikelan (2019) tutkimuksesta selviää, että ihmiset kykenevät yllättävän helposti tunnistamaan muun muassa sukunimien maantieteellistä levikkiä ja ovat myös tietoisia etunimien suosionvaihtelusta. Marttinen (2019) vuorostaan on tutkinut epämiellyttäviksi koettuja etunimiä. Oman tutkimukseni kannalta kiinnostava huomio Marttisen (2019) tutkimuksessa on sukupuolen tunnistamisen tärkeys: informanttien mielestä huonosta nimestä sukupuoli ei ole tunnistettavissa.

1.3. Tutkimuksen keskeiset käsitteet

Tutkimukseni kannalta keskeisiä käsitteitä ovat **etunimi**, **mielikuva**, **nimenkantaja** ja **sukupuolineutraali nimi**. Etunimi tarkoittaa henkilönnimeä ja ristimänimeä, jota käytetään sukunimen lisänä (KS s.v. *etunimi*; Kiviniemi, Pitkänen & Zilliacus 1974: 14). Etunimeä on mahdollista pitää eräänlaisena päänimenä, sillä se on ihmisen henkilökohtaisin nimi. Se onkin siis ihmisen yksilöllisyyden kielellinen merkki toisin kuin esimerkiksi sukunimi, joka yleensä vain peritään. (Kiviniemi 1982: 11.) Kaiken kaikkiaan nimi on tärkeä osa ihmisen identiteettiä (Ainiala, Saarelma & Sjöblom 2008: 19). Nimenkantajalla

taas tarkoitetaan vain ihmistä tai paikkaa, jolla on nimi (Kiviniemi ym. 1974: 31). Viitataan nimenkantajiin, kun käsittelen henkilöitä, joilla on sukupuolineutraali nimi.

Sukupuolineutraalilla nimellä tarkoitan tässä tutkimuksessa etunimeä, joka ei ole vakiintunut naisen tai miehen nimeksi. Nimenkantajan sukupuolta ei siis sukupuolineutraalista nimestä voi päätellä, vaan nimi sopii kaikille sukupuolille. Suuri osa suomalaisesta nimestä onkin suhteellisen sukupuolineutraalia. (Patjas & Korteso 2015: 52.) Etunimi-järjestelmäämme kuuluu siis myös eri sukupuolille sopivia nimiä, eikä pelkästään naisten tai miesten nimiä (Kiviniemi 1993: 33).

Nimet saattavat vaikuttaa mielikuvaan, joka ihmisestä luodaan, joten henkilön etunimi ei ole ainoastaan yksilöivä ilmaus (Kiviniemi 1982: 11). Yleinen uskomus onkin, että henkilön nimi vaikuttaa tapaan, jolla ihmiset näkevät ja kokevat toisensa. On mahdollista jopa ajatella ihmisen olevan nimensä mukainen. (Nuessel 1992: 5.) Nimeen on mahdollista yhdistää nimenkantajalle kuuluvia piirteitä, kuten hänen luonteensa, ulkonäkönsä tai sosiaalinen asemansa (Kiviniemi 1982: 13). Mielikuva tarkoittaaakin ihmisen sisäistä ja psyykkistä kuvaa tai kuvitelmaa jostakin (KS s.v. *mielikuva*). Tutkimuksessani käytän käsitettä mielikuva tai miellelyhtymä, kun kerron, millaisiksi vastaajat ovat kuvailleet sukupuolineutraalien etunimien nimenkantajia.

Tässä luvussa olen kertonut tutkimusaiheeni ja -kysymykseni sekä pohtinut myös hypoteeseja. Lisäksi olen taustoittanut tutkimusta aiemman tutkimuksen avulla ja selvittänyt, miksi tutkimukseni on oleellinen. Lopuksi olen vielä tuonut esiin muutamia keskeisiä käsitteitä, joita aion tässä tutkielmassani käyttää. Seuraavaksi tulen kertomaan teoreettisista lähtökohdista, jotka pohjustavat tutkimustani.

2. TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

2.1. Nimistöntutkimus ja sosio-onomastiikka

Nimistöntutkimuksessa eli onomastiikassa tarkastellaan erisnimiä (Ainiala ym. 2008: 12). Erisnimi on yksilöllistävä, ja se nimeää kohteen ilman luokittelua (Mikkonen, Salonen & Manni-Lindqvist 2008: 8). Nimistöntutkimuksen kohteina ovat kaikki nimet, kuten henkilöiden, paikkojen, eläinten, tuotteiden, kasvien ja brändien nimet. Useimmiten nimistöntutkimuksessa puhutaan kuitenkin vain paikan- tai henkilönnimistöntutkimuksesta. (Nissilä 1962: 46; Nuessel 1992: 3.) Se on ymmärrettävää, koska ennen ihmisiä ja paikkoja on haluttu yksilöidä eniten. Suomessa nimistöntutkimuksen pääpaino on silti ollut suuremmaksi osaksi paikannimistön tutkimuksessa. (Ainiala ym. 2008: 60.)

Tieteenalana nimistöntutkimus on varsin nuori (Nissilä 1962: 11). Tutkimus on Suomessa ollut 1800-luvulle saakka satunnaista, minkä jälkeen on ymmärretty nimistöntutkimuksen merkitys historiantutkimukselle. Paikannimistöntutkimus onkin alun alkaen ollut kielihistorian ja historiantutkimuksen aputieteenä. Kuitenkin 1800-luvun loppupuolella nimistöntutkimus on alkanut muotoutua omaksi tutkimusalakseen Suomessa, Skandinaviassa ja Saksassa. Aluksi tutkimus on ollut lähinnä etymologista tutkimusta, mutta myöhemmin mukaan ovat tulleet muun muassa nimien rakenne, nimenmuodostus, nimitypologia ja kaupallisen nimistön tutkimus. Ajan kuluessa nimistöntutkimuksen yhteistyökumppaniksi on tullut myös uusia tieteenaloja, kuten esimerkiksi maantiede. (Ainiala ym. 2008: 61, 79–80.)

Viime vuosikymmeninä nimistöntutkimus on kehittynyt paljon maailmanlaajuisesti. Muun muassa tutkijoiden määrä alalla on kasvanut ja tutkimuksia on julkaistu runsaasti, mikä kertoo alan nousevasta suosiosta. Nimistöntutkimus on myös tullut vuosien saatossa tunnustetuksi kansainväliseksi tieteenalaksi. (Hoffmann 2015: 150–151.)

Oma tutkimukseni kuuluu tarkemmin sanottuna sosio-onomastiikan eli sosiolingvistisen nimistöntutkimuksen piiriin. Sosiolingvistisessä nimistöntutkimuksessa huomioidaan sosiaaliset ja tilanteiset kentät, joissa nimiä käytetään (Ainiala ym. 2008: 75). Sosio-onomastiikka on maailmalla myös ehkä eniten kasvanut nimistöntutkimuksen osa-alue (Hämäläinen, Raunamaa & Sarhema 2017: 587). Sosiolingvistiikan lisäksi tutkimukseni on

kansanlingvivistä tutkimusta eli tässä tapauksessa kansanonomastiikkaa. Kansanlingvistiksessä nimistöntutkimuksessa keskitytään kielenkäyttäjien suhtautumiseen nimiä kohtaan ja nimiin liittyviin asenteisiin, kuten tässä pro gradu -tutkielmassani teen (Ainiala ym. 2008: 77).

2.2. Etunimien sukupuolineutraalius

Suomessa on jo kauan ollut etunimiä, joita on annettu sekä miehille että naisille. Suomalaisuusaatteen mukana 1800-luvulla nimistöön on tullut useita uusia nimiä, joita on annettu molemmille sukupuolille. (Saarelma-Paukkala 2017: 98–99.) Tuolloin 1800-luvun lopulla suomalaiseseen nimistöön on tullut käännös nimiä tai täysin uusia, keksittyjä nimiä (Ainiala ym. 2008: 216). Tällaisia keksittyjä nimiä ovat olleet muun muassa *Kaino*, *Lahja*, *Sulo* ja *Varma*, jotka ovat omakielisiä ilmauksia. Näistä osa on myöhemmin vakiintunut tietylle sukupuolelle kuuluvaksi, kuten *Sulo* miehen nimeksi ja *Lahja* naisen nimeksi. (Kiviniemi 2006: 113.) Usein nimet vakiintuvatkin jommankumman sukupuolen nimeksi, vaikka ne olisivat aluksi olleet sukupuolineutraaleja (Ala-Mettälä 2014).

Kielelliset tunnusmerkit, joiden perusteella nimet liitetään sukupuoleen, eivät aina ole selvät, joten nimenkantajan sukupuolta ei ole mahdollista niiden perusteella tietää. Osaksi järjestelmä perustuu vain siihen, että kokemuksen kautta on opittu, mitkä nimet ovat miesten tai naisten nimiä. (Kiviniemi 1993: 32.) On silti olemassa joitain piirteitä, joiden avulla voidaan erotella naisten ja miesten nimiä toisistaan. Miesten nimet ovat usein *o*-loppuisia ja naisten nimet *a*-loppuisia (Kiviniemi 2006: 116; Patjas ym. 2015: 53). Lisäksi suuri osa *-nni* ja *-nna* -loppuisista nimistä on naisten nimiä, kuten *Anni* ja *Jenna* (Ala-Mettälä 2014). Myös *-kki*-loppuiset nimet, kuten *Tuulikki*, mielletään naisten nimiksi (Saarelma-Paukkala 2017: 98).

Kielellisten ainesten lisäksi ihmisten aiemmat kokemukset nimenkantajien sukupuolesta voivat vaikuttaa sukupuolen tulkintaan (Patjas ym. 2015: 53). Nimenkantajien sukupuolta voi yrittää päätellä nimen merkityksen perusteella, vaikka aina se ei olekaan mahdollista (Saarelma-Paukkala 2017: 100). Etunimessä olevan ilmauksen merkityksen voidaan ajatella viittaavan tiettyyn sukupuoleen, kun nimi sisältää omakielisen ilmauksen. Haastetta sukupuolen päättelemiseen voi tuoda nimen monitulkintaisuus, koska aina nimen

alkuperä ei ole selvä. Nimen voidaan esimerkiksi ajatella olevan lyhentymä toisesta nimestä tai luontoon viittaava nimi. Esimerkiksi nimi *Nata* voi olla lyhentymä etunimestä *Natalia* tai *Natanael*, mutta voi pohjautua myös kasvinnimitykseen (Kiviniemi 2006: 116–117.)

Luontoon liittyvä nimistö on sukupuoli- ja alaltaan jokseenkin epäselvää, mutta kuitenkin tyttöjen nimiksi usein hahmotetaan kukkien tai kasvien nimet (Ainiala ym. 2008: 232). Tyttöjen nimiksi mielletään myös varpujen, heinäkasvien ja hedelmien nimiin liittyvät etunimet, kuten *Taimi* tai *Varpu* (Kiviniemi 2006: 122). Naisten niminä on siis monesti kauniina pidettyjä luontonimiä, mutta miesten nimiksi mielletään usein maskuliinisemmat nimet, kuten esimerkiksi *Routa* (Henriksson 2018). Luonnonilmiöihin tai taivaan-kappaleisiin liittyvä nimistö taas on sukupuoli- ja alaltaan vaihtelevaa: *Tuuli* on vakiintunut tytön nimeksi ja *Pyry* pojan, mutta *Tähti* mielletään tytön nimeksi ja *Otava* pojan nimeksi. Kuitenkin etunimistöissä harvinaisiksi ovat jääneet puiden nimet sekä maaperä- ja maastosanoja sisältävät nimet. Tämä johtuu siitä, että kyseiset nimet esiintyvät usein sukuniminä, minkä vuoksi niitä ei voi etuniminä käyttää. (Kiviniemi 2006: 123–125.)

Aina sukupuolisuuden käsite ei ole vain biologinen, vaan se voi olla esimerkiksi psykologinen, seksuaalinen tai sosiologinen. Lapselle saatetaan antaa niin sanottu monisukupuolinen nimi, jolla halutaan ehkä viestiä perheen arvoista tai joka mahdollistaa lapsen itse päättää sukupuolensa. (Patjas ym. 2015: 52.) Antamalla sukupuolineutraalin etunimen vanhemmat voivat esittää kriittisyytensä nykyistä sukupuoli-järjestelmää kohtaan ja kasvattavat lapsensa tietyn sukupuolen sijaan pelkästään ihmisenä. Huomioitavaa on myös se, etteivät kaikki lapset ole aina selkeästi tyttöjä tai poikia, joten neutraalit nimet koetaan tarpeellisina. Neutraalin nimen antaminen voi siis olla tarkoituksellista, mutta joskus jotkut vanhemmat voivat vain haluta antaa lapselleen kauniin nimen. (Saarelma-Paukkala 2017: 101.) Nimissä tahdotaankin korostaa nykyään yksilöllisyyttä, mikä voi aiheuttaa hankaluuksia nimenkantajan sukupuolen tunnistamisessa (Patjas ym. 2015: 52). Lisäksi nykyään ajatellaan, että jokainen ihminen voi itse määrittellä oman sukupuolensa sisäisen kokemuksensa kautta, eikä pelkästään biologisen sukupuolensa pohjalta (Puolimatka 2019: 40).

Muutamissa Pohjoismaissa on siirrytty käyttämään kokonaan sukupuolineutraaleja henkilönnimiä. Islannissa on vuonna 2019 tehty lakimuutos, jonka mukaan sekä etu- että

sukunimet muuttuvat neutraaleiksi. Ihmiset voivat siis etunimistä valita minkä tahansa nimen käyttöönsä sukupuolesta riippumatta. Myös sukunimeksi on mahdollista valita sukupuolesta riippumaton lasta tarkoittava *-bur*-päätte *-son-* tai *-dottir*-päätteen sijaan. Aiemmin sukunimet ovat määrittäneet henkilön sukupuolen ja toisen vanhemman etunimen mukaan. (Lehtonen 2019.) Ruotsissa taas etunimet ovat muuttuneet sukupuolineutraaleiksi jo vuonna 2012 (Harmanen 2018; Henriksson 2018). Suomessakin on harkittu sukupuolineutraaleihin etunimiin siirtymistä. Kun nimilakia vuonna 2019 uudistettiin, mietittiin neutraalien nimien mahdollisuutta. Eduskunnan ei kuitenkaan silloin uskottu niitä hyväksyvän, joten ainakaan vielä Suomessa eivät kaikki nimet ole sukupuolineutraaleja. (Harmanen 2018; Kangas 2019: 64.)

Suomen nykyisen nimilain mukaan etunimeksi voidaan hyväksyä nimi, joka on vakiintunut samalle sukupuolelle. Tästä laista voidaan kuitenkin poiketa, jos etunimi on jo käytössä vähintään viidellä samaa sukupuolta olevalla henkilöllä, jotka ovat elossa. (Nimilaki 1 luku, 2 § & 3 § [19.12.2017 / 946].) Vanhassa eli kumotussa nimilaissa taas on sanottu, ettei pojalle saa antaa naisennimeä tai tytölle miehennimeä (Nimilaki 6 a luku 31 b § [8.2.1991 / 253]). Lainsäädäntö on siis muuttunut vapaammaksi, mutta joitain ongelmia siihen liittyy edelleen: nimi-ilmoitusta tai etunimen muutosta tehdessä pitää aina mainita henkilön sukupuoli. Nimen hyväksymisessä ihmisen sukupuoli on siis edelleen merkittävässä roolissa. (Kangas 2019: 64–65.)

2.3. Etunimiin liittyvät mielikuvat

Etunimi voi vaikuttaa mielikuvaan ihmisestä, vaikka sitä ei haluttaisikaan. Jotkut saattavat esimerkiksi pitää jotain nimeä ongelmallisena, kun taas toisille nimi voi olla miellyttävä. Silloin kyse on nimiin liitettävistä sivumielteistä, jotka vaikuttavat nimien käyttöön ja nimenkäyttöihin. Sivumielteet ovat joko kielenulkoisia tai kielenensisäisiä. Kielenulkoiset sivumielteet tarkoittavat mielikuvia, jotka liitetään nimenkantajiin. Kielensisäiset mielteet taas liittyvät joko etunimeen sellaisinaan tai niiden asemaan kielen rakenteessa. Mielleyhtymät voivat siis olla yhteydessä nimien äänteellisiin tai semanttisiin tekijöihin, rakenteeseen tai kirjoitusasuun. Usein sivumielteet kuitenkin ovat kielenulkoisia, jolloin kyse on ihmisen ja hänen nimensä välisestä yhteydestä. Mielikuvat voivat siis syntyä esimerkiksi jo tunnettujen nimenkantajien mukaan. (Kiviniemi 1982: 11–16.)

Nimervalintaprosessissa mielikuvilla on tärkeä rooli, koska nimen miellyttävyys tai epämiellyttävyys voi riippua henkilömielikuvista (Kiviniemi 1982: 13). Nimen tahdotaan yleensä olevan tuore, erikoinen ja kaunis. Etunimeen liitetään henkilömielikuvia, joissa jonkin tietyn piirteen toivotaan tarttuvan myös toiselle nimenkantajalle. Lisäksi nimen merkityssisältö voi vaikuttaa siihen, miten kauniiksi nimi koetaan, sillä esimerkiksi nimeä *Ruusu* voidaan pitää kauniina nimenä, koska sen ajatellaan olevan kaunis kukka. Tällaiset henkilönnimiin liitettävät tekijät ovat kuitenkin usein tiedostamattomia. (Saarelma-Paukka 2017: 137–141.) Nimenkantajiin liitettävät mielikuvat ovat pitkälti myös joko yksilön omia tai yhteisölle ominaisia. Ne perustuvat siis joko omiin kokemuksiin tai yhteisiin näkemyksiin. Mielikuvien yleisyys on yhteydessä siihen, mihin ne perustuvat. Esimerkiksi äänteelliset tai sisältöön perustuvat mielteet ovat usein samanlaiset samoissa kieliyhteisöissä, joten tietynlaiset mielikuvat ovat niissä yleisiä. (Kiviniemi 1982: 13–14.)

Ihmisen nimen ajatellaan liittyvän kantajaansa niin vahvasti, että sen koetaan olevan osa ihmistä itseään (Kiviniemi 2006: 14). Etunimen voidaan jopa ajatella olevan ihmisen kielellinen kuva, koska nimi ja nimenkantaja kytkeytyvät niin läheisesti toisiinsa. Nimeen saatetaankin liittää nimenkantajalle ominaisia piirteitä, kuten tietty ulkoinen olemus, luonne ja sosiaalinen asema. (Kiviniemi 1982: 13.) Lisäksi tuttujen ihmisten ominaisuuksia on tapana liittää heidän etunimiinsä. Tämä voikin vaikuttaa tilanteissa, joissa kohdetaan uusia ihmisiä, sillä nimeen kytkeytyt mielikuvat tietystä nimenkantajasta on mahdollista yhdistää myös tuntemattomiin ihmisiin. (Kiviniemi 2006: 16.)

3. TUTKIMUSAINEISTO JA -MENETELMÄT

3.1. Tutkimusaineisto

Olen kerännyt aineistoni sähköisellä kyselylomakkeella. Kyselylomake on tehokas ja vaiton tapa kerätä laaja tutkimusaineisto lyhyessä ajassa, minkä takia kyselyä usein suositaan. Lisäksi samaa kyselyä on mahdollista uusintaa erilaisten kohderyhmien parissa, kuten tutkimuksessani olen tehnyt. (Kalaja, Alanen & Dufva 2011: 160.) Kysely on myös järkevä tapa selvittää, mitä ihmiset ajattelevat jostain aiheesta, koska sen avulla pystytään kysymään asiaa suoraan heiltä. Kyselyssä on tietysti omat haasteensa, sillä vastaajia ei välttämättä saada riittävästi tai vastaukset ovat lyhyitä. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 84–86.)

Minulla on kaksi eri aineistoa: yli 50-vuotiaiden ja alle 50-vuotiaiden eteläpohjalaisten vastaukset. Ensimmäisen aineistoni olen kerännyt lokakuussa 2018, jolloin kyselyyni ovat saaneet vastata vain yli 50-vuotiaat henkilöt. Toisen aineiston olen kerännyt tammi-kuussa 2020, jolloin vuorossa ovat olleet alle 50-vuotiaat. Lisäksi olen vaatinut, että vastaajien on asuttava Etelä-Pohjanmaan alueella eli jossain seuraavista kunnista: Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Ilmajoki, Isojoki, Karijoki, Kauhajoki, Kauhava, Kuortane, Kurikka, Lappajärvi, Lapua, Seinäjoki, Soini, Teuva, Vimpeli tai Ähtäri. Kyselylomakettani olen jakanut näiden paikkakuntien Facebook-ryhmissä, joihin itse olen kuulunut, minkä lisäksi olen pyytänyt tuttujani levittämään kyselyä muihin alueen ryhmiin. Olen valinnut Facebookin keräyspaikakseni, koska olen uskonut sitä kautta saavani nopeasti vastauksia ja huomiota kyselylleni. Havaintojeni mukaan sosiaalinen media usein tavoittaa helposti monia ihmisiä lyhyessä ajassa.

Yli 50-vuotiaiden henkilöiden parissa tehtyyn kyselyyn olen saanut 131 vastausta ja alle 50-vuotiaiden 251 vastausta. Otan molemmista aineistoista käsittelyyn 50 vastausta, sillä muuten aineisto olisi liian laaja, eikä se olisi täysin vertailukelpoinen, koska toisessa ryhmässä vastauksia on vähemmän eivätkä kaikki vastaajat ole vastanneet kaikkiin kysymyksiin. Valikoin molemmista ryhmistä 50 vastausta: otan käsittelyyni ainoastaan vastauksia, joissa kaikkiin kyselylomakkeen kysymyksiin on vastattu. Jätän siis puutteelliset lomakkeet pois tutkimuksestani. Yhteensä käsiteltäviä vastauksia on 100 kappaletta. Tällä tavoin saan kattavan näkemyksen siitä, miten eteläpohjalaiset suhtautuvat sukupuolineutraaleihin etunimiin. Tutkimukseeni osallistuvat informantit edustavat hyvin Etelä-

Pohjanmaan kuntia, vaikka aivan kaikista kunnista ei ole vastaajia. Alle 50-vuotiaiden ikäluokassa vastaajat ovat 19–49-vuotiaita ja yli 50-vuotiaiden ikäluokassa 50–73-vuotiaita. Tutkimukseni tulokset eivät ole suoraan yleistettävissä, koska kaikilta paikkakunnilta tai ikäluokilta ei ole saatu vastauksia ja kaikki vastaajat eivät välttämättä ole pyydettyä kohderyhmää. Olen kuitenkin pyrkinyt välttämään ongelmia kysymällä kyselyn alussa vastaajan ikää ja asuinpaikkaa. Aineistoa käsitellessäni olen lisäksi antanut jokaiselle vastaajalle koodin, joka koostuu kirjainyhdistelmästä ja numerosta. Kirjainyhdistelmä ilmaisee ikäryhmää ja numero sitä, monesko informantti on kyseessä.

Tutkimuksessani on kaksitoista sukupuolineutraalia etunimeä, jotka ovat *Ilo, Kide, Kuu, Myrsky, Pii, Rae, Runo, Sana, Soini, Tuisku, Utu* ja *Varma*. Nimet olen valinnut Helsingin Uutisten lehtijutusta, jossa on listattu erilaisia sukupuolineutraaleja nimiä. Listaukseen taas etunimet on kerätty *Vauva-* ja *Meidän Perhe* -lehtien keskustelupalstoilta. (Varma-vuori 2012.) Olen valinnut edellä mainitut nimet tutkimukseeni, koska olen halunnut nimiä, jotka ovat sanasemanttisesti läpinäkyviä ja joilla on jokin merkitys. Läpinäkyvät nimet tarkoittavat nimiä, jotka voidaan tunnistaa kielen sanoiksi tai joilla on ulkoasultaan samanlainen vastine (Ainiala ym. 2008: 33). Läpinäkyvistä nimistä syntyy ehkä herkemmin mielikuvia kuin ei-läpinäkyvistä nimistä. Olen lisäksi tarkistanut Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelusta, että kaikkia kyselylomakkeessa olevia nimiä on annettu vähintään kymmenen kertaa 2000-luvulla. Nimipalvelun tilastoissa on mukana myös muut annetut nimet kuin ensimmäiseksi etunimeksi annetut, mutta sillä ei tutkimukseni kannalta ole väliä. (Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu.) En tutkimuksessani erottele, onko nimiä annettu ensimmäiseksi vai muiksi nimiksi, joten ne voivat olla molempia. Hyödynän Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelua muutenkin tutkimuksessani, sillä peilaan informanttien mielteitä nimien sukupuolittuneisuudesta nimipalvelun tilastoihin.

Kyselylomakkeissani en ole kertonut vastaajille, että tutkin sukupuolineutraaleja etunimiä, vaan olen sanonut tutkivani uusia etunimiä. Täten vastaajilla ei ole valmiiksi muodostunut ennako-oletuksia aiheesta. Vastaajat eivät välttämättä pidä kaikkia nimiä automaattisesti sukupuolineutraaleina, kun heille ei ole asiasta kerrottu. Siten saan mahdollisesti autenttisia näkemyksiä siitä, pitävätkö vastaajat sukupuolineutraaleja nimiä neutraaleina eli sekä tytöille että pojille sopivina niminä. Annetut vastaukset ovatkin siis vastaajien omia ajatuksia, kun heille ei ole heti aluksi luotu mielikuvaa siitä, että kaikki kyselylomakkeessani olevat nimet ovat sukupuolineutraaleja.

Kyselylomakkeessa minulla on ollut kaksitoista erilaista sukupuolineutraalia etunimeä. Vastajien on pitänyt kertoa, pitävätkö he niitä tyttömäisinä, jokseenkin tyttömäisinä, neutraaleina, jokseenkin poikamaisina vai poikamaisina niminä. Vastajia on myös pyydetty perustelemaan näkemyksensä. Jokaisen nimen kohdalla eteläpohjalaisten on lisäksi pitänyt omin sanoin kuvailla nimenkantajaa, minkä perusteella olen selvittänyt, millaisia mielikuvia neutraaleista nimistä syntyy. Etunimien jälkeen on ollut muutamia avoimia kysymyksiä, kuten kysymys siitä, miten vastaajat itse kokevat suhtautuvansa neutraaleihin nimiin. Vastajat ovat myös saaneet kertoa, olisivatko he voineet antaa jonkin kyse-lyssä olevan nimen lapsensa nimeksi, ja myöhemmin heidän on pitänyt perustella valin-tansa. Lisäksi vastaajien on täytynyt kertoa, pitävätkö he neutraaleja etunimiä tarpeelli-sina vai eivät ja miksi. Näiden kysymysten avulla olen pyrkinyt selvittämään informant-tien suhtautumista sukupuolineutraaleja etunimiä kohtaan.

3.2. Tutkimusmenetelmät

Tutkimukseni on kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta, koska tutkielmassani on tarkoi-tus ymmärtää sukupuolineutraaleihin etunimiin suhtautumista ilmiönä (Kalaja ym. 2011: 19–20). Käytän menetelmänäni sisällönanalyysia, jossa luon ilmiöstä kuvan yleisessä ja tiivistetyssä muodossa. Sisällönanalyysin avulla dokumentteja eli kirjallisessa muodossa olevia materiaaleja voidaan analysoida systemaattisesti ja objektiivisesti. Sisällönanalyysi on tekstianalyysia, jonka avulla etsin tekstin merkityksiä. Kuitenkaan analyysi ei suoraan johda tuloksiin, vaan sen avulla ainoastaan järjestän aineistoa johtopäätösten te-koa varten. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 117.)

Laadullinen sisällönanalyysi jakautuu kolmeen tyyppiin: aineistolähtöiseen, teorialähtöi-seen ja teoriaohjaavaan sisällönanalyysiin. Tutkimuksessani käytän aineistolähtöistä ana-lyysia, jossa luodaan teoreettinen kokonaisuus aineiston perusteella. Analyysiyksiköitä ei siinä ole sovittu valmiiksi, vaan ne valitaan aineistosta tutkimuksen tarkoituksen mukaan. Aineistolähtöisessä analyysissa voidaan nähdä olevan kolme vaihetta: pelkistäminen, ryhmittely ja käsitteellistäminen. Pelkistämisvaiheessa poistan aineistosta epäolennaiset asiat eli tiivistän ja pilkon aineistoa. Ryhmittelyssä etsin aineistosta käsitteitä, jotka ku-vaavat samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Tämän jälkeen ryhmittelen ja luokittelen käsitteet. Aineiston perusteella muodostuu alaluokkia, joita yhdistelemällä taas saadaan

muodostettua yläluokkia ja pääluokkia. Luokittelussa yksikkönä voivat olla esimerkiksi ilmiön ominaisuudet, käsitykset tai piirteet. Tätä luokittelua jatkan niin pitkään kuin se on mahdollista. Viimeisessä vaiheessa eli käsitteellistämässä muodostan teoreettisia käsitteitä luokittelun kautta saadun oleellisen ja valikoidun tiedon perusteella. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 108–127.)

Sisällönanalyysissa on tarkoitus edetä aineiston avulla kohti käsitteellistä ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä. Analyysi perustuukin päättelyyn ja tulkintaan. Aineistolähtöisessä analyysissa käsitteitä yhdistelemällä muodostetaan vastaus tutkimustehtävään. Lisäksi analyysissa on tarkoituksena, että tutkija ymmärtää tutkittavia heidän näkökulmastaan. Lopuksi johtopäätöksiä muodostettaessa yritetään lisäksi ymmärtää, mitä asiat merkitsevät tutkittaville itselleen. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 127.)

Sisällönanalyysin lisäksi käytän menetelmänä sisällön erittelyä. Siinä kuvataan määrällisesti tekstin sisältöön liittyviä tekijöitä. Tilastollisessa sisällön erittelyssä keskitytään siihen, miten tai mitä jostain asiasta on sanottu. Apuna käytetään erilaisia mittaustuloksia: voidaan esimerkiksi laskea, kuinka monta kertaa jokin asia on mainittu tai jokin termiä on käytetty, kuten teen tutkielmassani. Erittely voi yksinkertaisimmillaan olla yksittäisten sanojen laskemista aineistosta. (Eskola & Suoranta 1998: 186.) Jotkut pitävät sisällönanalyysia ja sisällön erittelyä synonyymeina, mutta ne ovat kuitenkin kaksi eri asiaa. Sisällönanalyysissa pyritään kuvaamaan sanallisesti dokumenttien sisältöä, kun taas sisällön erittelyssä sisältöä kuvataan kvantitatiivisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 119.)

Laadulliselle tutkimukselle tyypillisesti käytän tutkielmassani aineistoesimerkkejä, kuten suoria lainauksia vastaajien antamista vastauksista. Lisäksi teen osasta vastauksista diagrammeja ja taulukoita. Tällainen menetelmä on myös osa kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta, kun tulkitseen asioita numeerisena tietona. Tutkimukseni on siis myös osaksi määrällistä, koska käytän aineistoni analysoinnissa apuna erilaisia kaavioita, lukuja ja prosentteja. Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus eivät kuitenkaan sulje toisiaan pois, vaan ne voivat täydentää toisiaan, kuten tässä tutkielmassa. Tutkimukseni onkin monimenetelmäistä. (Kalaja ym. 2011: 19–20.)

Tässä luvussa olen kuvannut tutkimukseni aineistoa, sen keräämistä sekä käsittelyä. Seuraavassa luvussa kerron aineistosta muodostuneista tuloksista.

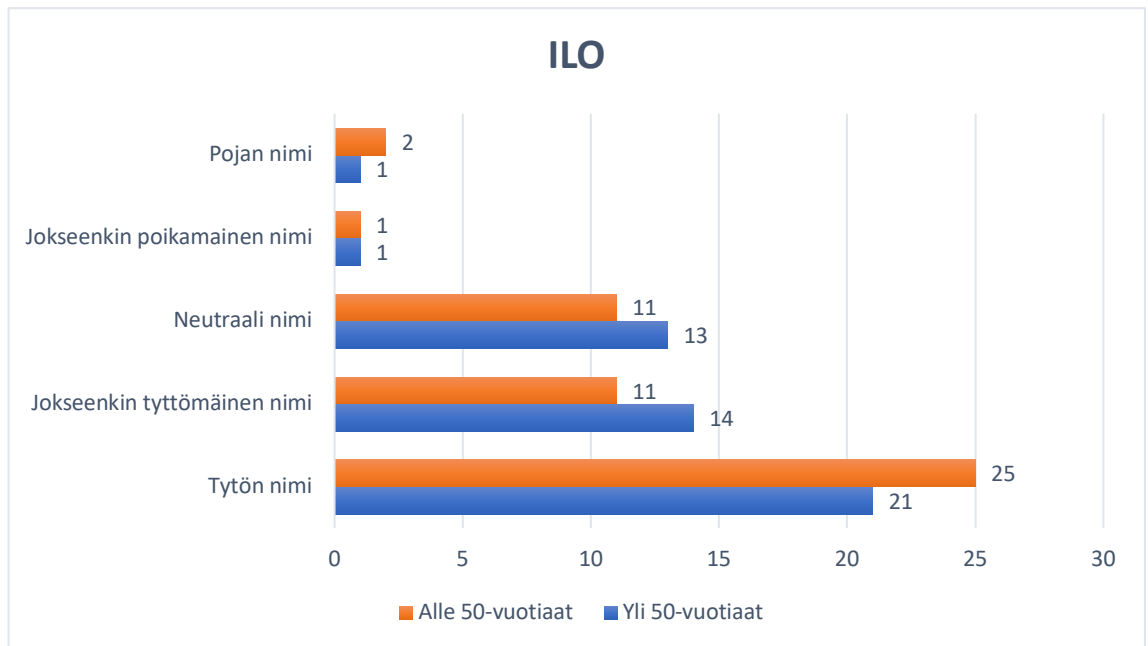
4. NEUTRAALIEN ETUNIMIEN LUOKITTELU JA PERUSTELUT

Kyselylomakkeessani on ollut 12 erilaista sukupuolineutraalia etunimeä, joita olen pyytänyt vastaajien luokittelemaan. Eteläpohjalaisten on pitänyt määritellä jokaisen nimen kohdalla, mille sukupuolelle kuuluvaksi he sen mieltävät. Vaihtoehdot ovat olleet tytön nimi, jokseenkin tyttömäinen nimi, neutraali nimi, jokseenkin poikamainen nimi tai pojan nimi. Luokittelun jälkeen olen pyytänyt informantteja perustelemaan, miksi he ovat valinneet kyseisen vaihtoehdon. Käsittelen jokaisen nimen yksitellen omassa luvussaan, ja vertaan samalla myös eteläpohjalaisten mielteitä Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelun mukaisiin tilastoihin, jotka ulottuvat 1800-luvulta tähän päivään saakka. Tutkimukseni etunimien käsittelyn jälkeen teen vielä lopuksi yhteenvedon.

4.1. *Ilo*

Harvinaisena etunimenä pidetty *Ilo* on mainittu Kansanvalistusseuran kalenterissa miehennimenä jo vuonna 1883. Nimi on saanut jonkin verran kantajia ennen 1900-lukua, mutta pysynyt suhteellisen harvinaisena 2000-luvun alkupuolelle asti. Etunimi on käytössä Virossakin, ja sen merkitys on siellä laajempi kuin Suomessa. Virossa 'ilon' kantasana *ilu* nimittäin tarkoittaa myös 'kauneutta'. (Saarikalle & Suomalainen 2007: 549.) Suomessa Nimipalvelun tilastojen mukaan *Ilo*-nimen suosio vaikuttaa kasvaneen erityisesti 2010-luvun aikana (Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu).

Vuosituhanne alussa, vuosina 2000–2009, *Ilo*-nimeä on annettu yhteensä 63 kertaa, joista 48 kertaa miehille ja 15 naisille. Ennen sitä nimeä on annettu vain joitakin kymmeniä kertoja. Vuosina 2010–2019 kyseisen etunimen on saanut itselleen 138 miestä ja 30 naista. *Ilo*-nimenkantajia on siis tullut kymmenessä vuodessa melkein sata lisää, eli nimen suosio on kasvanut huomattavasti. *Ilo* on ollut myös suosituimpi miestennimenä kuin naisennimenä, sillä *Ilo*-nimeä on annettu yli sata kertaa enemmän miehille kuin naisille vuosina 2010–2019. Lisäksi vuonna 2020 nimi on annettu viidelle miehelle, mutta ei yhdellekään naiselle. (Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu.) Tästä huolimatta eteläpohjalaiset mieltävät nimen enemmän tytön nimeksi, vaikka etunimi onkin suosituimpi pojilla. Kuviosta 1 selviävät vastaajien näkemykset *Ilo*-nimen sukupuolittuneisuudesta.

KUVIO 1. Eteläpohjalaisten mielteet *Ilo*-nimen sukupuolittuneisuudesta.

Kuvion 1 mukaisesti sekä alle että yli 50-vuotiaat vastaajat pitävät *Iloa* eniten tytölle sopivana nimenä. Toiseksi eniten vastaajat ovat ajatelleet nimen olevan jokseenkin tyttömäinen. Kolmanneksi eniten nimeä pidetään neutraalina, vaikka suurta eroa neutraalin ja tyttömäisenä pidettyjen vastausten välillä ei olekaan. Pojan nimenä *Iloa* on pitänyt vain muutama vastaajista, joten valtaosa eteläpohjalaisista ei pidä etunimeä suoraan pojan nimenä. Vaikka osa vastaajista on luokitellut *Ilon* neutraaliksi nimeksi, vastaajista yhteensä 71 pitää nimeä joko jokseenkin tyttömäisenä tai tytön nimenä, joten voi sanoa, että eteläpohjalaiset kokevat *Ilon* olevan eniten tytölle sopiva.

Yli 50-vuotiaat ja alle 50-vuotiaat vastaajat ovat olleet melko yksimielisiä vastauksissaan. Suuria eroja ei siis ikäryhmien välillä ole havaittavissa, vaan molempien ryhmien vastaukset muistuttavat paljolti toisiaan. Alle 50-vuotiaat pitävät *Iloa* enemmän tytön nimenä kuin yli 50-vuotiaat. Erot ikäryhmien välillä eivät kuitenkaan ole merkittäviä, sillä kyseessä on usein vain kolmen tai neljän vastauksen ero. Myös vastausten perusteluista on löydettävissä samankaltaisuutta. Taulukossa 1 onkin koottuna esimerkkejä vastaajien antamista yleisimmistä perusteluista sille, miksi he ovat luokitelleet *Ilo*-nimen tietylle sukupuolelle sopivaksi.

TAULUKKO 1. Tyypilliset perustelut *Ilo*-nimen sukupuoliassosiaatioille.

	a) Nimeä verrataan toiseen nimeen	b) Nimestä syntyy mielikuva	c) Nimi sopii kummallekin sukupuolelle
Yli 50-vuotiaat	<i>Ilosta tulee mieleen tytön nimi Ilona. (VY27)</i> <i>Ilona on tytön nimi. (VY33)</i> <i>Lähellä Ilonaa. (VY45)</i> <i>Jokseenkin tyttömäinen, mutta lähellä pojan nimeä Ile. (VY32)</i> <i>Kuulostaa vähän kuin Jalo ja se on pojan nimi (VY5)</i>	<i>Mielikuva syntyy oitis lettipäisestä tytöstä kirmaamassa leikkikentällä (VY19)</i> <i>Tytöille tulee enemmän höpötelyä tuommosia "olet iloni".</i> <i>Ilona nimen kamu (VY48)</i>	<i>Pojista ja tytöistä on iloa (ja surua) samalla tavalla (VY7)</i> <i>Lapsen tulisi olla Ilo sukupuolesta riippumatta. (VY36)</i> <i>Ei viittaa tyttöön eikä poikaan (VY44)</i>
Alle 50-vuotiaat	<i>Ilonasta lyhempi muoto. (VA7)</i> <i>Muistuttaa Ilonaa (VA11)</i> <i>Feminiininen sana ja Joy on myös naisen nimi. (VA43)</i> <i>Mielestäni voisi olla lyhenne Ilona nimestä, kuten Eve Eveliinasta (VA20)</i>	<i>Tulee mielikuva tytöstä (VA10)</i> <i>Aluksi meinasin laittaa että neutraali nimi, mutta tästä tulee vahvemmin tyttö mieleen, eikä poika voi oikein olla Ilo. (VA21)</i> <i>Pojat on iloisia. Aina. (VA8)</i>	<i>Sopii sekä tytön että pojan nimeksi (VA5)</i> <i>Iloinen voi olla minkä sukupuolinen tahansa (VA16)</i> <i>Sopii kummallekin, niimestä ei osaa päätellä sukupuolta (VA38)</i> <i>Ei viittaa kumpaankaan sukupuoleen (VA47)</i>

Vastaajat ovat perustelleet *Ilo*-nimen sopivuutta tietyille sukupuolelle hyvin samoilla tavoilla. Sekä yli 50-vuotiailla että alle 50-vuotiailla esiintyy vastauksissa kolmenlaisia perusteluita, jotka ovat keskenään samankaltaisia. Nämä kolme perustelutyyppiä ovat: a) nimi yhdistetään sukupuoleen jonkin toisen nimen kautta, b) nimestä syntyy jokin mielikuva, jonka avulla nimi liitetään tietyille sukupuolelle sopivaksi tai c) nimi nähdään sopivaksi kaikille sukupuolille. Koska iso osa vastaajista on pitänyt *Iloa* tytön nimenä, perustelevat vastaajat näkemyksensä *Ilona*-nimellä tai muuten nimen tyttömäisyydellä. Valtaosa vastaajista perustelee valintaansa sillä, että nimi joko muistuttaa *Ilonaa* tai on sen lyhenne. Kuitenkin esiin tulee myös muita nimiä, joiden kautta valintaa perustellaan. Etunimen nähdään esimerkiksi muistuttavan poikien nimiä *Ile* ja *Jalo* sekä vieraskielistä tytön nimeä *Joy*. Neutraaliksi nimeksi *Ilon* luokitelleet yli 50-vuotiaat ja alle 50-vuotiaat vastaajat taas perustelevat vastauksiaan nimen sopivuudella sekä tytöille että pojille.

Nimessä ei joko koeta olevan mitään sukupuoliin viittaavaa tai vastaavasti nimen merkityksen mukaisesti ajatellaan *Iloon* liitettävän iloisuuden sopivan kaikille. Vastauksissa näkyy osittain nimen pitäminen toivenimenä eli nimenkantajan oletetaan olevan esikuvansa kaltainen (Kiviniemi 1982: 21). Kauniiksi toivenimeksi *Ilo* mielletään myös Pirkolan (2012: 39) tutkimuksessa.

Yli 50-vuotiaiden ja alle 50-vuotiaiden perusteluista on löydettävissä myös joitain eroavaisuuksia, vaikka perustelut paljolti ovat samankaltaisia keskenään. Silti muutamia erilaisia vastauksia aineistossa on. Nämä erilaiset perustelut on koottu taulukkoon 2.

TAULUKKO 2. Erilaiset perustelut *Ilo*-nimen sukupuoliassosiaatioille.

	Yli 50-vuotiaat		Alle 50-vuotiaat
Äänneyhdistelmä	<i>Kirjaimet ja lausuttuna kuulostaa tyttömäiseltä nimeltä.</i> (VY39) <i>Jotenkin vain kirjainyhdistelmän pehmeys tuo "tyttömäisen" fiilisen.</i> (VY11)	Kuulohavainto	<i>Kuulostaa enemmän tytön nimeltä.</i> (VA1) <i>Kuulostaa tytöltä</i> (VA40) <i>Ilo kuulostaa nimeltä josta ei tule mieleen onko kyseessä tyttö vai poika.</i> (VA2)
Tuttu nimenkantaja	<i>Olen tuntenut Ilo nimen miehen, mutta yhtä hyvin se voi olla tytönkin nimi.</i> (VY24) <i>Yleensä ollut pojan nimenä</i> (VY16)	Oma kokemus nimen sukupuolituneisuudesta	<i>Voisin laittaa omalle tytölle lapselle.</i> (VA44) <i>Itse en antaisi pojalle nimeksi ilo, omaan makuuni enemmän tytön nimi</i> (VA30)

Yli 50-vuotiaat ovat perustelleet vastauksiaan muutamia kertoja äänneyhdistelmän tai tutun nimenkantajan avulla. Kiinnostavaa on, että jotkut vastaajista ajattelevat *Ilo*-nimen kirjainyhdistelmän eli äänneyhdistelmän olevan tyttömäinen. Kuitenkin tavallisesti monet *o*-loppuiset nimet ovat miesten nimiä (Kiviniemi 2006: 116). Yli 50-vuotiaista vastaajista osa on perustellut vastaustaan myös nimen tuttuuden perusteella, eli he tuntevat jonkun, jolla nimi on jo käytössä tai tietävät nimen olevan yleinen tietyllä sukupuolella.

Alle 50-vuotiaat perustelevat vastauksiaan myös kuulohavainnon perusteella. Vastaajat siis kokevat, että nimi kuulostaa tietylle sukupuolelle sopivalta, vaikka todellisuudessa kyse on ehkä enemmänkin vaikutelmasta. Lisäksi alle 50-vuotiaiden perusteluissa on joi-
tain vastauksia, joissa perusteena on vastaajan oma kokemus nimen sukupuolittuneisuudesta. Vastaus on perusteltu sen mukaan, voisiko henkilö itse antaa kyseisen nimen lapselleen. Toisaalta taas valintaa on perusteltu myös sillä, että tietylle sukupuolelle ei haluttaisi antaa *Ilo*-nimeä, vaan se nähdään sopivampana toiselle sukupuolelle.

4.2. *Kide*

Kide-nimeä on annettu etunimeksi ensimmäisen kerran 1900-luvun alussa. Nimi ei ole koskaan ollut erityisen suosittu, vaan pysynyt melko harvinaisena. Jo 1900-luvulta lähtien etunimeä on annettu alle viisi kertaa sekä tytöille että pojille jokaisella vuosikymmenellä. Kuitenkin 2000-luvun puolella nimi on hieman kasvattanut suosiotaan. Nimeä on viime vuosina annettu hieman useammin naisille kuin miehille, mutta erot eivät ole suuria. *Kide*-nimeä onkin siis annettu tasaisesti sekä miehille että naisille vuosien varrella, eli se ei selkeästi ole suosituimpi kummankaan sukupuolen etunimenä. (Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu.) Kuviossa 1 näkyy, mieltävätkö eteläpohjalaiset *Kide*-nimen pojan, tytön vai neutraaliksi nimeksi.

KUVIO 2. Eteläpohjalaisten mielteet *Kide*-nimen sukupuolittuneisuudesta.

Kuvio 2 osoittaa, että *Kide*-nimeä on eniten pidetty neutraalina nimenä, sillä alle 50-vuotiaista neutraalina sitä pitää 22 vastaajaa ja yli 50-vuotiaista 17 vastaajaa. Neutraalin nimen jälkeen toiseksi eniten *Kidettä* on luokiteltu jokseenkin tyttömäiseksi tai tytön nimeksi. Jokseenkin poikamaisena nimenä *Kidettä* pitää vain 13 vastaajista, ja pojan nimeksi nimen on määritellyt ainoastaan kaksi vastaajaa. Eteläpohjalaiset eivät siis miellä nimeä pojan nimeksi kovinkaan usein, vaan he pitävät nimeä eniten neutraalina mutta myös jokseenkin tyttömäisenä tai tytön nimenä.

Alle 50-vuotiaiden ja yli 50-vuotiaiden vastaukset ovat jälleen hyvin samankaltaisia. Erot vastausten välillä ovat melko pieniä, noin muutaman vastauksen verran. Sekä alle 50-vuotiaat että yli 50-vuotiaat vaikuttavatkin olevan hyvin samaa mieltä nimen sukupuolittuneisuudesta. Vastaajilta löytyy myös samankaltaisia perusteluita nimenkantajan sukupuolelle. Eteläpohjalaisten vastauksissa on erotettavissa kolmenlaisia yhteneviä perustelutapoja, jotka löytyvät esimerkkeineen taulukosta 3.

TAULUKKO 3. Tyypilliset perustelut *Kide*-nimen sukupuoliassosiaatioille.

	a) Nimeä verrataan toiseen nimeen	b) Nimi luokitellaan merkityksen perusteella	c) Nimi sopii kummallekin sukupuolelle
Yli 50-vuotiaat	<i>Lähellä tytön nimeä Säde. (VY32)</i> <i>Muistuttaa nimeä Lumi. (VY33)</i> <i>Sopii tytön nimeksi, koska on tytön nimenä on myös esimerkiksi samantyylinen Kiti. (VY47)</i> <i>Vähän kuin Jade. Tai Kristiina (VY34)</i>	<i>Kuulostaa kimaltelevalta lumikiteeltä, sen takia... (VY42)</i> <i>Kidehän on osa timanttia. Timantit ovat hienoja, joten tytön nimeksi sopii. (VY46)</i> <i>Kide nimestä tulee mieleen hento henkilö ja useimmiten tytöt ovat hennompia kuin pojat. (VY27)</i>	<i>Sopii varmaan molemmille (VY4)</i> <i>Sopii kummallekin sukupuolelle (VY14)</i> <i>Ei vain tule tunnetta siitä, että se on jommankumman nimi. (VY17)</i> <i>Ei mielle yhtymiä kumpaankaan sukupuoleen. (VY29)</i>
Alle 50-vuotiaat	<i>Lähellä nimeä Kida, joka on tyttömainen. Tulee myös mieleen Lumi, joka on myös tytön nimi. (VA32)</i> <i>Kuulostaa lyhenteellä esimerkiksi Kristian-nimestä. (VA22)</i> <i>Intuitio taas, muistuttaa muita tyttöjen nimiä, vrt Kia (VA13)</i>	<i>Mielikuva pienestä, henosta herkästä, eli tyttömäisestä (VA16)</i> <i>Kide on pieni ja yksityiskohtainen. (VA46)</i> <i>Timantti lumi kiteet tyttöjä. Jää kivi kiteet poikia (VA31)</i> <i>Jää jo mahdollistaa ruksaamisen neutraaliksi (VA39)</i>	<i>Sopii sekä tytölle että pojalle (VA4)</i> <i>Voisin kuvitella molemmille (VA10)</i> <i>Sukupuolineutraali (VA15)</i> <i>Ei anna mielikuvaa työstä eikä pojasta. (VA35)</i> <i>Sopii sekä tytölle että pojalle. (VA49)</i>

Eteläpohjalaiset perustelevat valintaansa seuraavilla tavoilla: a) nimeä verrataan johonkin toiseen nimeen, b) nimi luokitellaan sen merkityksen perusteella tai c) nimen koetaan sopivan kaikille sukupuolille. *Kidettä* verrataan moniin muihin nimiin, joita sen koetaan muistuttavan. Esiin otetaan samoilla alkukirjaimilla alkavia nimiä, kuten *Kiti*, *Kida*, *Kia*, *Kristiina* ja *Kristian*. Toisaalta nimeä verrataan myös merkitykseltään tai rakenteeltaan samankaltaisiin etunimiin, kuten nimiin *Säde* ja *Lumi*. Nimen merkitykseen vaikuttaa sen läpinäkyvyys, mikä näkyy myös muissa vastauksissa, kun nimi mielletään tietylle sukupuolelle sopivaksi etunimen merkityksen perusteella. Jotkut vastaajista kuvaavat *Kide*-nimen sopivan tytölle *kide*-sanaan liitettävän hentouden vuoksi, sillä tyttöjä saatetaan

pitää hennompiina kuin poikia. Toisaalta taas nimeen liittyvä jäinen kovuus voidaan liittää poikamaisuuteen. Kuitenkin osa vastaajista perustelee valintaansa vain yksinkertaisesti sillä, että he pitävät nimeä sukupuolineutraalina. He kokevat, että nimi sopii tytöille ja pojille.

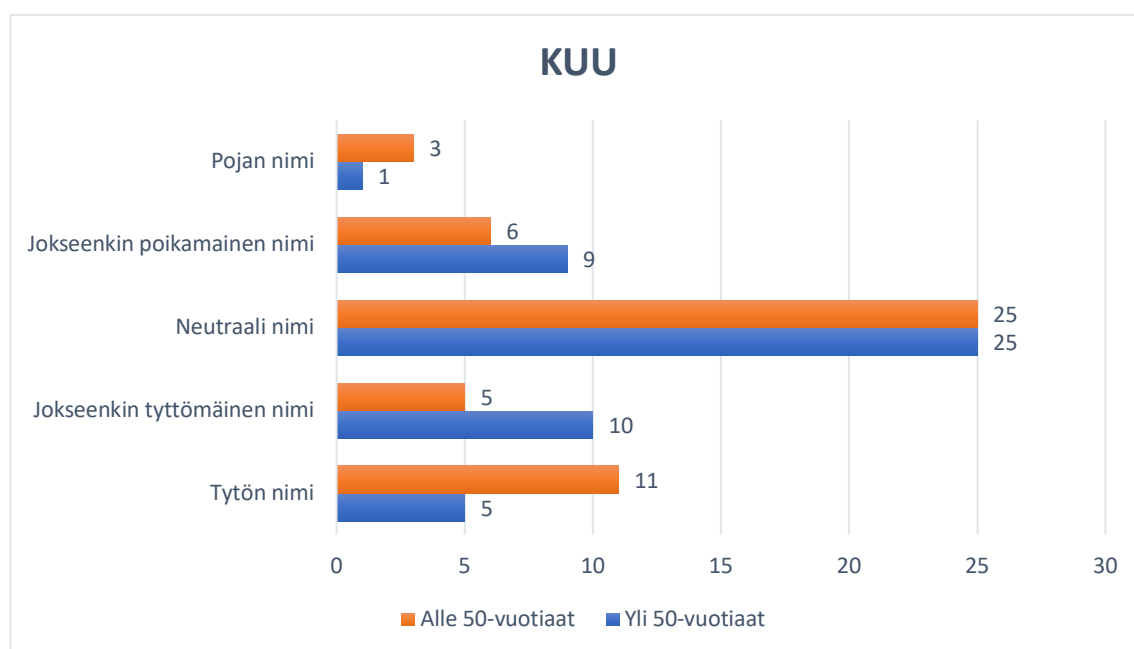
Perusteluissa on myös joitain eroavaisuuksia ikäryhmien välillä. Alle 50-vuotiaat perustelevat valintojaan kuulohavainnoilla. Heidän mielestään *Kide*-nimi kuulostaa niin pojan kuin tytönkin nimeltä. Joidenkin vastaajien mielestä nimi taas ei kuulosta nimeltä lainkaan. Kuulohavainnot ovatkin aineistoni nuoremmassa ikäryhmässä yleisempiä kuin vanhemmassa ikäryhmässä, sillä yli 50-vuotiaissa tällaisia perusteluja ei ole. Sen sijaan yli 50-vuotiaiden vastauksissa on yksittäisiä perusteluja, joita ei alle 50-vuotiaiden vastauksissa esiinny. Yksi vastaajista esimerkiksi vertaa *Kidettä* *kid*-sanaan ja toinen kideradioon, joka on vanha radiovastaanotin. Tällaiset vastaukset ovat kuitenkin harvassa, joten niitä ei ole kannattanut nostaa taulukon muodossa esiin.

4.3. *Kuu*

Kuu on käänösnimi latinalaisesta etunimestä *Luna*, joka tarkoittaa kuuta. Suomessa *Luna*-nimeä on annettu jo 1940-luvulta lähtien, mutta nimen suosio on huomattavammin kasvanut vasta 2000-luvun puolella. (Saarikalle & Suomalainen 2007: 225.) Vastaavasti käänösniimeä *Kuu* on annettu ensimmäisiä kertoja 1960-luvulla, mutta nimi on alkanut saada enemmän suosiota vasta 1980-luvun jälkeen (Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu).

Vuosina 1960–1979 *Kuu*-nimeä on annettu sekä miehille että naisille alle viisi kertaa. Vuosina 1980–1999 nimen suosio naisten keskuudessa on moninkertaistunut, sillä *Kuu* on annettu nimeksi naisille yhteensä 17 kertaa, mutta miehille vain alle viisi kertaa. Vuosituhannen vaihtumisen jälkeen nimi on saanut sen sijaan useampia miehiä kantajakseen. Vuosina 2000–2009 nimittäin *Kuu*-nimi on annettu kuudelle miehelle ja 14 naiselle. Vuoden 2009 jälkeen nimen on saanut itselleen 14 naista ja 11 miestä. Yhteensä nimellä on nimenkantajinaan alle 27 miestä ja alle 50 naista. (Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu.) Voisi siis sanoa, että *Kuu*-nimi on hieman suosittumpi naisen kuin miehen nimenä. Edellä kuvatun perusteella nimi on kasvattanut suosiotaan miehen nimenä vuosittain,

joten saattaa olla, että sukupuolten väliset erot tasoittuvat. Kuviosta 3 selviää, miten eteläpohjalaiset mieltävät *Kuu*-nimenkantajan sukupuolen.

KUVIO 3. Eteläpohjalaisten mielteet *Kuu*-nimen sukupuolittuneisuudesta.

Kuvion 3 mukaisesti puolet vastaajista pitää *Kuu*-nimeä neutraalina nimenä. Toiseksi eniten eteläpohjalaiset pitävät nimeä tytön nimenä. Jokseenkin tyttömäisenä nimenä etunimeä pitää vastaajista 15 kappaletta, samoin jokseenkin poikamaisena. Neljä vastaajaa on vastannut *Kuun* olevan pojan nimi. Eteläpohjalaiset pitävät *Kuu*-nimeä siis selkeästi neutraalina etunimenä. Vain harva vastaaja on kokenut *Kuu*-nimen olevan sopiva pojan nimeksi, vaikka muuten vastaukset ovat hajaantuneet molempien sukupuolien välille.

Alle 50-vuotiaat ja yli 50-vuotiaat ovat pitäneet *Kuu*-nimeä yhtä neutraalina, sillä molemmista ikäryhmistä 25 vastaajaa on vastannut nimen olevan neutraali. Muuten vastauksissa on joitain pieniä eroavaisuuksia ikäryhmien välillä. Alle 50-vuotiaat pitävät nimeä enemmän tytön nimenä kuin yli 50-vuotiaat, ja päinvastoin vanhempi ikäryhmä kokee nimen useammin jokseenkin poikamaisena. Kuitenkin annettujen vastausten perusteluista on löydettävissä yhteneväisyyksiä, jotka on listattu taulukkoon 4.

TAULUKKO 4. Tyypilliset perustelut *Kuu*-nimen sukupuoliassosiaatioille.

	a) Nimeä ei koeta ihmiselle sopivana	b) Nimeä verrataan muihin vastaaviin taivaankappaleisiin	c) Nimi sopii kummallekin sukupuolelle
Yli 50-vuotiaat	<i>No, vaikea perustella. En vaan voi kuvitella ketään kutsumassa lastaan Kuu-nimellä (VY15) kuu on taivaankappale, en ymmärrä otavaakaan, eihän pikkukarhuakaan kukaan laita nimeksi? (VY21)</i>	<i>Kuuluu samaan kategoriaan kuin tähti (VY14) Olen aina pitänyt aurinkoa feminiinisenä ja kuuta maskuliisena (VY41) Mielestäni aurinko olisi tyttö, niin poika on kuu. (VY44)</i>	<i>sopii sekä pojalle, että tytölle (VY13) Kuu on kovin sukupuoli-neutraali nimi. Ei tule mieleen assosiaatiota työstä tai pojasta. (VY27) Voisi olla tyttö tai poika (VY32) Käy molemmille. (VY47)</i>
Alle 50-vuotiaat	<i>Ei sovi ihmisen nimeksi (VA7) En antaisi kellekään nimeksi kuu (VA18) Siis mitä? Kuka antaa lapselleen nimeksi Kuu? (VA25) Ei tämä edes voi olla nimi. (VA28)</i>	<i>Aurinko ja kuu. (VA8) Kuu on taivaankappale, joka on sukupuolieton, joten nimenä siksi helppo mieltää mihin tahansa sukupuoleen. (VA32) Tähtimäinen nimi (VA40)</i>	<i>Voisin kuvitella molemmilla (VA10) Ei muistuta mitään nimeä ja Kuuhun ei liity sukupuoleen viittaavia assosiaatioita. (VA13) Ei tule tästäkään kumpikaan sukupuoli erityisesti mieleen (VA48)</i>

Eteläpohjalaisten vastauksissa korostuu kolme perustelutyyppiä sille, mille sukupuolelle *Kuu*-nimi assosioituu. Vastaajat perustelevat valintojaan a) nimen sopimattomuudella ihmiselle, b) vertaamalla nimeä muihin taivaankappaleisiin ja c) nimen sukupuolineutraalilla. Erityisesti sellaisissa vastauksissa, joissa *Kuuta* on pidetty neutraalina nimenä, valintaa on perusteltu nimen sopimattomuudella ihmiselle. Tällaisissa tapauksissa neutraali-nimen valinta ei siis suoraan kerro siitä, että nimi koettaisiin sukupuolineutraaliksi. Suomalaisten onkin todettu suosivan enemmän läpinäkymättömiä ja kiteytyneitä nimirakenteita (Marttinen 2019: 42) kuin läpinäkyviä nimirakenteita. Lisäksi eteläpohjalaisten vastauksissa nousee esiin nimen vertaaminen muihin samankaltaisiin taivaankappaleisiin, kuten aurinkoon ja tähteen. *Kuu*-nimen siis ajatellaan sopivan tietylle sukupuolelle, koska muutkin vastaavat taivaankappaleisiin liittyvät nimet esiintyvät kyseisen sukupuolen edustajilla. Jotkut esimerkiksi kokevat, että *Aurinko* olisi sopiva nimi tytölle, joten *Kuu*

sopisi paremmin pojalle. *Aurinko-* ja *Tähti-*nimiä onkin useimmiten annettu tytön nimiksi (Kiviniemi 2006: 125). Alle 50-vuotiaista muutamit viittaavat vastauksissaan myös muihin luontonimiin. Osa heistä ajatteleekin *Kuun* olevan esimerkiksi neutraali nimi, koska luontonimet usein ovat sellaisia.

Yli 50-vuotiaiden ja alle 50-vuotiaiden perusteluissa on myös muutamia eroja. Nämä erilaiset perustelut *Kuu*-nimen sukupuolittuneisuudesta on listattu taulukkoon 5.

TAULUKKO 5. Erilaiset perustelut *Kuu*-nimen sukupuoliassosiaatioille.

	Yli 50-vuotiaat		Alle 50-vuotiaat
Tuttu nimenkantaja	<i>Vanha intiaani nimi.</i> (VY39) <i>Aivan kuin olisin jostakin lukenut Kuu-nimisestä tytöstä.</i> (VY11) <i>Velipuolikuu?</i> (VY23) <i>Musiikin historiassa Kuu on perinteisesti ollut sukupuolineutraali vartija ja taivaankannen kiertolainen</i> (VY7)	Nimestä syntyy mielikuva	<i>Tyttömäinen</i> (VA12) <i>Tulee vain semmonen mielikuva</i> (VA5) <i>Pörröpäinen poika tulee heti mieleen</i> (VA3) <i>tulee enempi tyttö mieleen</i> (VA47) <i>Tyttö tulee ensimmäisenä mieleen</i> (VA19) <i>Se vain maalaa kuvan pojasta</i> (VA49)

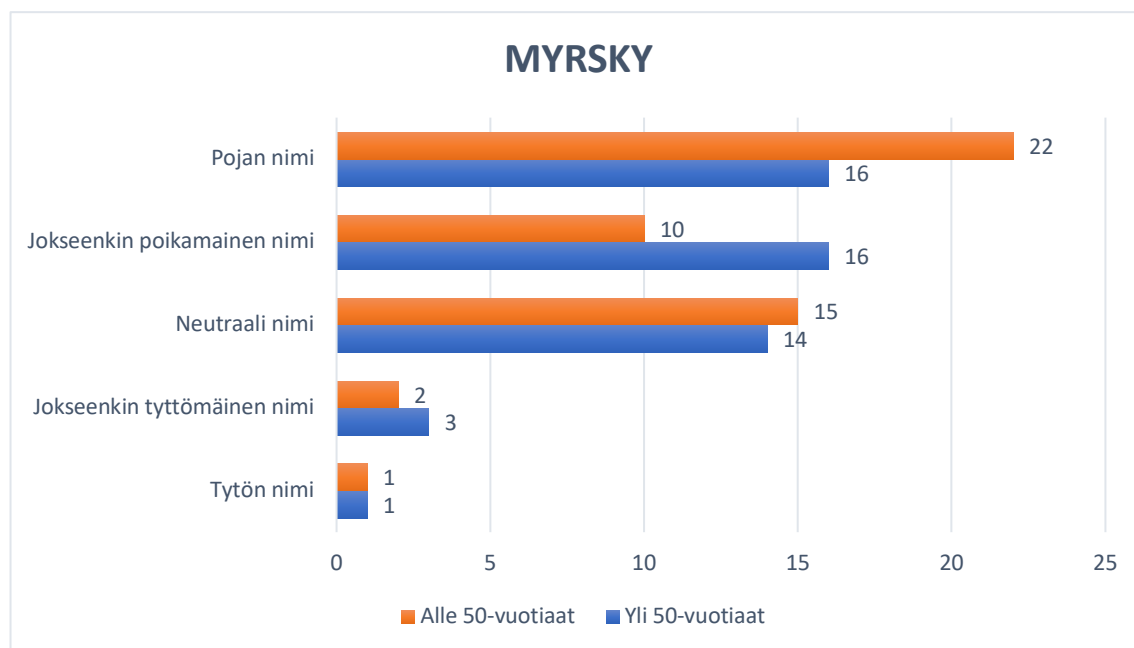
Yli 50-vuotiaat ovat perustelleet valintojaan tyypillisten perusteluiden lisäksi sillä, että he tuntevat jo aiemmin *Kuu*-nimenkantajan. Vastaajat siis joko tuntevat jonkun *Kuu*-nimen henkilön tai ovat muuten kohdanneet nimen jossain aiemmin. Yksi vastaaja esimerkiksi pitää nimeä vanhana intiaaninimenä ja toinen kertoo nimen esiintyneen musiikin historiassa. Lisäksi yksi informantti perustelee vastaustaan *Velipuolikuulla*, jolla saateetaan viitata vanhaan televisiosarjaan. Yli 50-vuotiaiden vastauksissa on myös joitain perusteluja, joissa nimi yhdistetään *kuu*-ukkoon ja siten pojan nimeksi. Alle 50-vuotiaat taas perustelevat valintojaan sillä, että nimestä syntyy mielikuva, mitä yli 50-vuotiaiden perusteluissa ei juurikaan esiinny. Alle 50-vuotiaat siis mieltävät *Kuu*-nimen tietyn sukupuolen nimeksi, koska nimestä syntyy heille heti mielikuva joko pojasta tai tytöstä. Joillekin vastaajista muodostuu ajatus vain sukupuolesta, mutta osalle syntyy kuva jopa henkilön ulkonäöstä, kuten pörröisistä hiuksista.

4.4. *Myrsky*

Myrsky on vuosien saatossa alkanut hiljalleen vakiintua miehen nimeksi, mihin on saatanut vaikuttaa erilaiset synonyymimet, kuten esimerkiksi *Pyry*. Nimessä on myös miehen nimille tyypillinen *yr*-äänneyhtymä, joka esiintyy muun muassa nimissä *Jyrki* ja *Yrjö*. Naisten nimissä kyseistä äänneyhtymää on yleensä vain vieraskielisissä nimissä, kuten *Myrna* ja *Kyra*, tai hyvin harvinaisissa etunimissä, kuten *Tyrni* ja *Yrtti*. (Patjas ym. 2015: 294.) Kuitenkin nimeä annetaan edelleenkin vuosittain myös naisille. Tosin 2000-luvun vaihtumisen jälkeen *Myrsky*-nimeä on annettu useammin miehille kuin naisille. (Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu.)

Myrsky on annettu ensimmäisen kerran nimeksi vuosina 1900–1919, mutta vain alle viisi kertaa sekä miehille että naisille erikseen. Tämän jälkeen nimeä on annettu vasta vuosina 1960–1979, jolloin sen on saanut jälleen alle viisi miestä ja alle viisi naista. Seuraavina vuosina eli 1980–1999 nimi on annettu miehille 14 kertaa ja naisille 13 kertaa. *Myrsky* on siis pysynyt melko tasaisesti 2000-luvulle saakka sekä naisen että miehen nimenä. Kuitenkin 2000-luvun alkupuolella on huomattavissa muutos, sillä *Myrsky*-nimeä on annettu naisille 13 kertaa mutta miehille jopa 80 kertaa. Nimen suosio miesten parissa on kasvanut myös 2010-luvulla, sillä vuosina 2010–2019 nimi on annettu miehille yhteensä 176 kertaa, kun taas naisille vain 15 kertaa. Myös vuonna 2020 nimi on jo annettu viidelle miehelle, mutta ei yhdellekään naiselle. (Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu.)

Kiinnostavaa on, että *Myrskyn* suosio miehen nimenä on muutamassa kymmenessä vuodessa kasvanut paljon, mutta nimeä on siitä huolimatta annettu tasaisesti myös naisille. Nimi siis pysyttelee, ainakin toistaiseksi, yhä neutraalina, koska sitä annetaan molemmille sukupuolille. On kuitenkin mahdollista, että nimi vakiintuu miehen nimeksi, sillä *Myrsky*-nimeä on yhteensä annettu miehille alle 280 kertaa, kun taas naisille alle 51 kertaa. Kuviossa 4 on esitetty, millaisia mielteitä eteläpohjalaisilla on *Myrsky*-nimen sukupuolittuneisuudesta.

KUVIO 4. Eteläpohjalaisten mielteet *Myrsky*-nimen sukupuolittuneisuudesta.

Kuten kuviosta 4 selviää, eteläpohjalaisten mielteet vastaavat hyvin nimen todellista sukupuolittuneisuutta, sillä vastaajat pitävät nimeä eniten pojan nimenä. Jopa 38 vastaajaa kokee nimen olevan pojan nimi. Toiseksi eniten eli 29 vastaajaa pitää *Myrskyä* neutraalina nimenä, ja kolmanneksi eniten nimi koetaan jokseenkin poikamaisena, sillä eteläpohjalaisista 26 on valinnut kyseisen vaihtoehdon. Vain pieni osa kaikista vastaajista ajattelee nimen olevan jokseenkin tyttömäinen tai tytön nimi. Eteläpohjalaiset pitävät *Myrskyä* siis enimmäkseen pojan nimenä, mutta osa heistä pitää nimeä myös neutraalina tai jokseenkin poikamaisena.

Alle 50-vuotiaat ja yli 50-vuotiaat vastaajat ovat olleet vastauksissaan hyvin samaa mieltä muutamaa kohtaa lukuun ottamatta. Oikeastaan ainut ero ikäryhmien välillä on se, että alle 50-vuotiaat pitävät *Myrskyä* useammin pojan nimenä ja yli 50-vuotiaat useammin jokseenkin poikamaisena nimenä. Alle 50-vuotiaat ja yli 50-vuotiaat ovat myös perustelleet *Myrsky*-nimen sukupuolittuneisuutta. Seuraavaan taulukkoon on koottu esimerkkejä molempien ikäryhmien vastaajien perusteluista.

TAULUKKO 6. Tyypilliset perustelut *Myrsky*-nimen sukupuoliassosiaatioille.

	a) Nimeä verrataan toiseen nimeen	b) Nimi luokitellaan merkityksen perusteella	c) Tuttu nimenkantaja
Yli 50-vuotiaat	<i>Tytön nimi on myös Tuuli ja Lumi (VY43) Viittaa kyllä varmaan poikaan, Pyry kuitenkin pojalla ja Tuisku tytöllä (VY23) muistuttaa pyryä ja se on pojan nimi (VY21)</i>	<i>Myrsky on poikamainen nimi, sillä Myrskyyn liittyy voimakkuutta ja aggressiota. (VY27) Voimakas, tuhoakin aiheuttava ilmaus. Ehdottomasti poikamainen nimi. (VY9) Maskuliininen ilmiö (VY14)</i>	<i>Tunnen yhden tytön, jolla toinen nimi on Myrsky (VY44) Elokuissa myrsky on poika (VY8) Tiedän yhden Myrsky-nimisen pojan. (VY49)</i>
Alle 50-vuotiaat	<i>Pyryn tapainen nimi, ehkä enemmän pojan nimi. (VA42) Vähän kuin Pyry. Selvästi miehen nimi. (VA43) Tulee mieleen pyry joten viittaa poikaan (VA14)</i>	<i>Kertoo temperamentista tai vaihtoehtoisesti synnytyshetkestä (VA49) Myrsky on voimakas luonnonilmiö, joten sopii voimakkaalle miehelle (VA11) Ehdottomasti pojan nimi. Myrskyt ovat vahvoja ja vankkoja. (VA21)</i>	<i>Muistuttaa Myrskyluodon Maijasta. (VA7) Olen tavannut Myrsky-nimisiä poikia (VA16) Poikien maailmasta tuttu kilpa-auto Jackson Myrsky, siksi ehkä heti mieltää pojaksi (VA48)</i>

Ikäryhmät ovat perustelleet valintojaan samankaltaisilla tavoilla, kuten taulukosta 6 selviää. Vastauksista erottuu kolme perustelukeinoa: a) nimeä verrataan toiseen nimeen, b) nimi luokitellaan merkityksen perusteella ja c) nimenkantaja on entuudestaan tuttu. Kun vastaajat vertaavat *Myrskyä* toiseen nimeen, he vertaavat sitä useimmiten *Pyryyn*, mutta myös nimiin *Tuuli*, *Lumi*, *Tuisku* ja *Meri*. Vastaajat esimerkiksi ajattelevat *Myrskyn* olevan pojan nimi, koska samankaltainen *Pyry*-nimikin on yleinen pojilla. Henkilöt, jotka perustelevat valintojaan merkityksen avulla, nostavat vastauksissaan esiin *myrsky*-sanaan liitettävät mielikuvat, kuten voimakkuuden ja vahvuuden. Vastaajat siis ajattelevat nimenkantajan olevan *myrsky*-sanana merkityksen mukainen. Lisäksi osa informanteista perustelee valintojaan nimen tuttuudella eli sillä, että he ovat törmänneet nimeen jossain aiemmin. Useat tuntevat *Myrsky*-nimisen henkilön, mutta lisäksi esiin tuodaan muun muassa *Myrskyluodon Maija* sekä elokuvissa esiintyvä *Myrsky*-poika. Jos nimi yhdistetään fiktiiviseen hahmoon tai tiettyyn henkilöön, jonka sukupuoli tiedetään, se vaikuttaa helposti vastaajan mielteeseen sukupuolesta (Söyrinki 2015: 15).

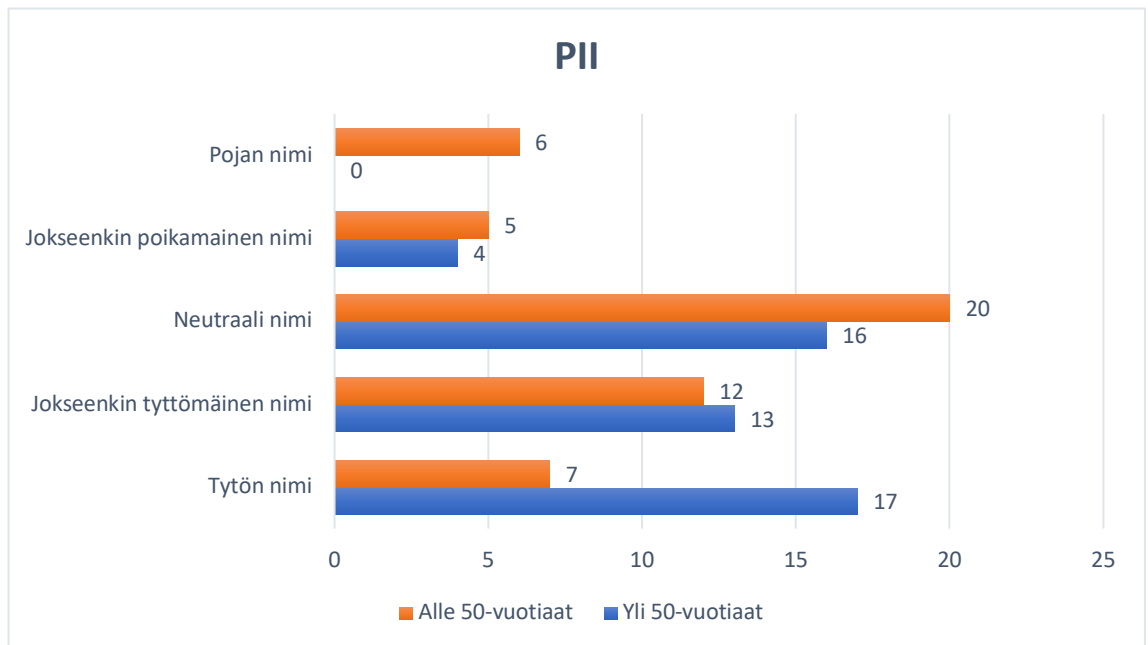
Nämä edellä mainitut kolme perustelutyyppiä nousevat selkeimmin esiin, ja niitä esiintyy aineistossa yhtä paljon. Eri-ikäryhmien vastauksissa on muitakin yhtäläisyyksiä, sillä eteläpohjalaiset perustelevat nimen neutraaliutta myös nimen sopivuudella tytöille ja pojille sekä sillä, ettei nimi heidän mielestään sovi ihmisen nimeksi. Vastauksissa esimerkiksi kritisoidaan nimen antamista ihmisille tai nimeä pidetään hevosen nimenä. Myös Roosin (2009: 77) tutkimuksessa useat osallistujat eivät miellä *Myrskyä* nimeksi, vaan pitävät sitä lähinnä keksittynä. Molemmissa ikäryhmissä esiintyy edellä mainittuja perusteluja, mutta yli 50-vuotiaiden keskuudessa näistä kahdesta hieman suositumpi perustelutapa on nimen sopimattomuus ihmiselle ja alle 50-vuotiaiden parissa taas nimen sopivuus niin naisille kuin miehillekin. Näitä eriäviä perusteluja ei ole kuitenkaan järkevää nostaa taulukossa esiin, sillä niiden käyttömäärät vaihtelevat ikäryhmittäin.

Huomionarvoista on, ettei alle 50-vuotiaiden ja yli 50-vuotiaiden perusteluista ole löydettävissä selkeitä toisistaan eroavia perusteluita. Joitain yksittäisiä perustelutyyppejä eteläpohjalaisten vastauksista on löydettävissä, kuten vastauksen perustuminen kuulohavaintoon tai mielikuvaan, mutta kyse on yksittäistapauksista. Vastajat ovat siis molemmissa ikäryhmissä perustelleet näkemyksiään pääosin samoilla keinoilla. Eteläpohjalaiset perustelevat valintojaan moninaisin tavoin, koska perusteluista ei ole löydettävissä vain muutamia selkeitä ja yhteneviä perustelutapoja, vaan niitä on peräti viisi. Ehkä tästä syystä eroavia perustelutyyppejä ei ole muodostunut, koska vastaajien perustelutyyppejä on jo muodostunut useita ja samalla vastaajat ovat vain olleet samaa mieltä keskenään.

4.5. *Pii*

Pii-nimeä on usein pidetty *Piian* tai *Pian* lempinimenä. *Piia* taas on *Pia*-nimen suomalainen muoto, joka on johdos latinalaisperäisestä miehen nimestä *Pius*. (Saarikalle & Suomalainen 2007: 302.) Kiinnostavaa on, että *Piia* ja *Pia* ovat Suomessa vakiintuneita naisten nimiä, vaikka ne ovatkin alkujaan peräisin miehen nimestä. Näiden nimien kaltaista *Pii*-nimeä on ajan kuluessa pelkän lempinimen sijaan alettu antaa myös etunimeksi. *Pii*-nimeä voisi pitää miehen nimenä, jos sen ajateltaisiin viittaavaan mineraaliin, mutta luokittelua naisen nimeksi taas puoltaa nimen yhteys *Tii*-nimeen. (Kiviniemi 2006: 124.) *Tii*-nimen kaltaisesti *Pii* on edelleen harvinainen, vaikkakin sitä on annettu molemmille sukupuolille nimeksi muutamia kertoja (Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu).

Ensimmäisen kerran *Pii*-nimeä on annettu etunimeksi vuosina 1940–1959, jolloin se on annettu viidelle naiselle. Nimi on ollut suosituimmillaan vuosina 1960–1979, sillä *Pii* on annettu nimeksi alle viidelle miehelle ja 26 naiselle. Vuosina 1980–2009 nimeä ei ole saanut yksikään mies mutta sen sijaan yhteensä 38 naista. Kuitenkin vuosina 2010–2019 *Pii* on alkanut saada uutta suosiota myös miesten nimenä, sillä se on annettu miehille viisi kertaa. Naisille taas nimi on tuona aikana annettu kymmenen kertaa. (Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu.) Nimi siis on suositumpi naisilla kuin miehillä, mutta erot ovat pieniä, sillä *Pii*-nimi ylipäänsä on melko harvinainen. Nimellä onkin yhteensä vain alle 89 nimenkantajaa, joista alle 10 on miehiä ja 79 naisia (Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu). Kuvioista 5 selviävät vastaajien mielteet nimen sukupuolittuneisuudesta.

KUVIO 5. Eteläpohjalaisten mielteet *Pii*-nimen sukupuolittuneisuudesta.

Eteläpohjalaiset pitävät *Pii*-nimeä eniten neutraalina nimenä, kuten kuvioista 5 selviää. Kaikista vastaajista 36 on kokenut nimen neutraaliksi. Toiseksi eniten vastaajat mieltävät nimen jokseenkin tyttömäiseksi. Kuitenkin ero kolmanneksi suosituimpaan valintaan eli tytön nimeen on vain yhden vastauksen verran. Vähiten nimeä pidetään jokseenkin poikamaisena tai pojan nimenä.

Alle 50-vuotiaiden ja yli 50-vuotiaiden vastauksissa on huomattavissa hajontaa. Yli 50-vuotiaat pitävät *Pii*-nimeä selkeästi useammin tytön nimenä kuin alle 50-vuotiaat. Alle 50-vuotiaat taas pitävät nimeä useammin pojan nimenä, sillä heistä kuusi on vastannut

nimen olevan pojan nimi, mutta yli 50-vuotiaista kukaan ei ole niin tehnyt. Yli 50-vuotiaat siis pitävät *Piitä* useammin tytön nimenä ja alle 50-vuotiaat pojan nimenä. Muuten molemmat ikäryhmät ovat melko samaa mieltä vastauksissaan, sillä kyse on usein vain muutamien vastausten eroista. Samaa mieltä ikäryhmät ovat myös perusteluissaan, sillä niistä on löydettävissä yhtäläisyyksiä. Ryhmien tyypilliset perustelut ovat taulukossa 7.

TAULUKKO 7. Tyypilliset perustelut *Pii*-nimen sukupuoliassosiaatioille.

	a) Nimeä verrataan toiseen nimeen	b) Tuttu nimenkantaja
Yli 50-vuotiaat	<i>Lähellä Piia nimeä (VY10)</i> <i>Kuin Piia, Piitu (VY32)</i> <i>Samaa kategoriata kuin Pia, Tia, Mia (VY14)</i> <i>Vähän kuin Myy, Tiia yms (VY50)</i> <i>Muistuttaa Pia, Piia (VY44)</i>	<i>Vrt. pakinoitsija Pirkko Kolbe. (VY7)</i> <i>Eikös joku `tunnettu` naishenkilö ole Pii? (VY49)</i> <i>Sellainen filmi on mielestäni olemassa, missä päähenkilö oli poika nimeltä Pii (VY42)</i>
Alle 50-vuotiaat	<i>Pii ja Tii, miksei. (VA17)</i> <i>Nykyaikainen muunnos pirkosta, pirjosta, piritasta (VA49)</i> <i>Muistuttaa nimeä Piia (VA32)</i> <i>Tulee mieleen lyhennelmä Piiasta (VA36)</i>	<i>Olen tavannut Pii-nimisen tytön (VA16)</i> <i>Elokuvassa Piin elämä, Pii on poika. (VA46)</i> <i>Koska Kultra Into Pii :D (VA1)</i>
	c) Nimi luokitellaan merkityksen perusteella	d) Nimi sopii kummallekin sukupuolelle
Yli 50-vuotiaat	<i>Luonnon materiaali. Osa meitä jokaista. (VY35)</i> <i>Piihin liittyy käsitys kovuudesta. Monesti ajatellaan, että pojat ovat kovempia kuin tytöt. Tyttöihin liitetään herkkyys. (VY27)</i>	<i>Sopii molemmille (VY5)</i> <i>Ei erityisiä sukupuolisiin mielikuviiin liittyviä fiiliksiä (VY19)</i> <i>Sopii molemmille (VY20)</i> <i>Ihan hyvä tytölle ja pojalle (VY37)</i>
Alle 50-vuotiaat	<i>Matematiikan termi, ei tuo mielikuvaa sukupuolesta (VA11)</i> <i>Ainetta joka voi olla tyttö tai poika. Ei oikein herätä mitään ajatuksia (VA31)</i> <i>Nimi yhdistyy poikaan jotenkin matematiikan kautta. (VA34)</i>	<i>Ei mielestäni kuvaa vain tyttöä/poikaa (VA5)</i> <i>Ei herätä mielikuvia kumpaankaan suuntaan, molemmille sopii (VA20)</i> <i>Ei tule kumpikaan sukupuoli erityisesti mieleen (VA48)</i>

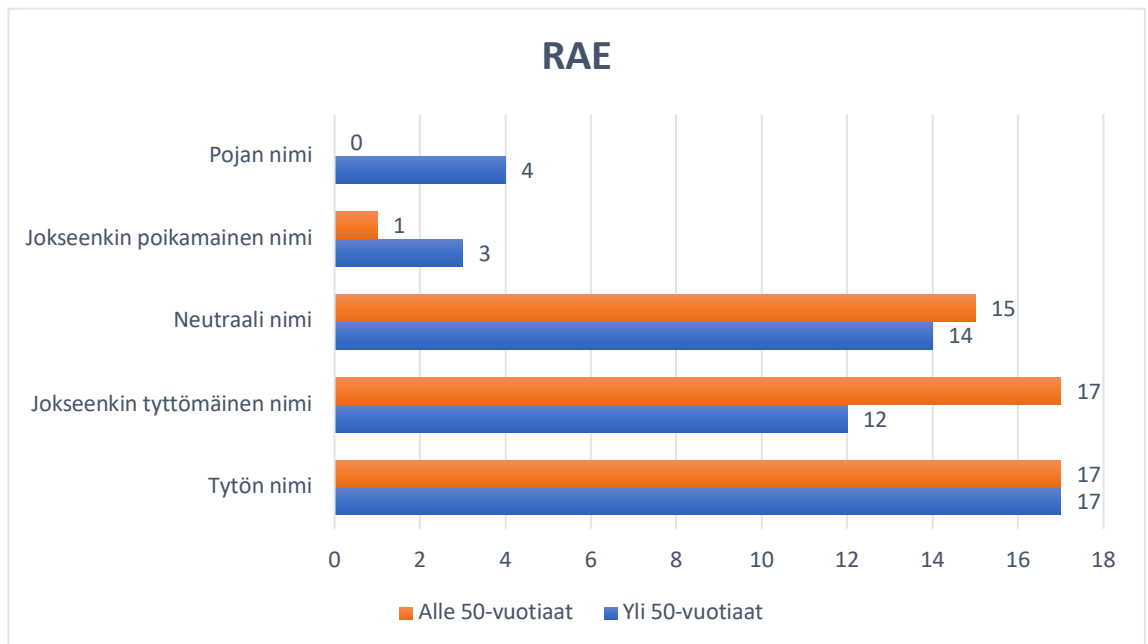
Kuten taulukosta 7 näkyy, eteläpohjalaiset perustelevat useimmiten vastauksiaan neljällä eri tavalla: a) nimeä verrataan toiseen nimeen, b) nimenkantaja on tuttu, c) nimi luokitellaan merkityksen perusteella tai d) nimi koetaan sukupuolineutraalina. *Pii*-nimeä verrataan sitä muistuttaviin etunimiin, kuten nimiin *Piia*, *Pia*, *Tiia*, *Tia*, *Tii*, *Mia*, *Myy*, *Piitu*, *Pirkko*, *Pirjo* ja *Pirita*. Joillekin vastaajista nimi on jo jotenkin tuttu, sillä osa on tavannut *Pii*-nimisen henkilön, jotkut yhdistävät nimen *Piin elämä* -elokuvaan ja osa taas on kuulut sen nimisestä henkilöstä jossain aiemmin. Jotkut vastaajista perustelevat valintaansa merkityksen perusteella, koska he yhdistävät *Piin* piihin, joka taas voi liittyä niin matematiikkaan kuin alkuaineisiin. Esimerkiksi sellaiset henkilöt, jotka ovat mieltäneet nimen neutraaliksi, ovat liittäneet nimen matematiikkaan tai alkuaineisiin, joita ei voi heidän mielestään jakaa eri sukupuolille kuuluviksi. Jotkut tosin ovat ajatelleet toisinpäin eli nimi on vastaajissa synnyttänyt mielikuvan kovuudesta ja siten se on koettu pojalle sopivaksi. Näiden vastausten lisäksi osa vastaajista ei joko osaa sanoa, sosisiko nimi paremmin tytölle vai pojalle, tai nimi sopii heidän mielestään molemmille. Jotkut tuovat myös esiin, että kyseinen nimi ei sovi ihmiselle lainkaan. Näitä tapauksia on kuitenkin vain muutamia, ja niitä esiintyy useammin yli 50-vuotiailla kuin alle 50-vuotiailla.

Yli 50-vuotiaiden ja alle 50-vuotiaiden perusteluista ei ole löydettävissä selkeitä erilaisia perustelutyyppisiä, joita voisi nostaa esiin. Joitain eroavaisuuksia kuitenkin on yhteisten perusteluiden yleisyydessä, koska yli 50-vuotiaat perustelevat huomattavasti useammin vastauksiaan toiseen nimeen vertaamisella kuin alle 50-vuotiaat. Alle 50-vuotiaatkin perustelevat näkemyksiään toisen nimen avulla, kuten taulukosta 8 selviää, mutta tämä on yleisempää yli 50-vuotiaiden keskuudessa. Iso osa yli 50-vuotiaiden perusteluista liittyykin siihen, että *Pii*-nimeä verrataan *Piiaan* ja *Piaan*. Alle 50-vuotiaat taas perustelevat yli 50-vuotiaita useammin vastauksiaan nimen tuttuudella. Nuorempien vastaajien keskuudessa nousee selkeästi esiin *Piin elämä* -elokuva ja sen vaikutus vastauksiin. Yli 50-vuotiaat taas muistelevat tietävänsä jonkun *Pii*-nimisen henkilön, kuten esimerkiksi *Pirkko Kolben*. Alle 50-vuotiaat taas tekevän näin harvemmin, mutta sen sijaan he useammin tuntevat henkilökohtaisesti jo jonkun kyseistä nimeä kantavan henkilön tai vaihtoehtoisesti nostavat esiin jonkun kuvitteellisen henkilön, kuten yhdessä vastauksessa olleen *Kulta-Into Piin* tai aiemmin mainitun *Piin elämä* -elokuvan hahmon. Syitä näihin eroihin voivat olla erilaiset sukupolvikokemukset, sillä esimerkiksi toimittaja *Pirkko Kolbe* luultavasti on tutumpi vanhemmalle ikäryhmälle kuin nuorille, kun taas *Piin elämä* -elokuva on ehkä tutumpi nuoremmalle ikäryhmälle.

4.6. *Rae*

Rae-nimi voi monitulkintaisuutensa takia aiheuttaa erilaisia näkemyksiä nimenkantajan sukupuolesta. Nimi voidaan nähdä englanninkielisestä maailmasta tulleen naisen nimenä (< *Rachel*), mutta myös luontoon viittaavana pojan tai tytön nimenä, kuten *Pyrykin*. (Kiviniemi 2006: 117.) Nimeä onkin annettu vuosien varrella sekä tytöille että pojille, vaikka nimi on ollut suosituimpi naisten keskuudessa (Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu).

Rae-nimi on ensimmäisiä kertoja annettu etunimeksi vuosina 1900–1919, jolloin sen on saanut itselleen nimeksi sekä alle viisi miestä että alle viisi naista. Seuraavien kahdenkymmenen vuoden aikana nimi on annettu miehille 11 kertaa ja naisille kahdeksan kertaa, minkä jälkeen nimi on alkanut kasvattaa suosiotaan naisen nimenä. Vuosina 1940–1959 *Rae*-nimeä on nimittäin annettu 12 kertaa miehille ja 23 kertaa naisille, ja vuosina 1960–1979 nimen on saanut itselleen alle viisi miestä ja 15 naista. Suosituimmillaan etunimi on ollut vuosina 1980–1999, jolloin *Rae*-nimeä on annettu naisille 47 kertaa ja miehille viisi. Näiden vuosien jälkeen suosio on hieman tasaantunut, sillä 2000-luvun alkupuolella nimen on saanut itselleen 14 naista ja alle viisi miestä. Vuosina 2010–2019 *Rae* on annettu nimeksi jälleen alle viidelle miehelle, mutta 17 naiselle. (Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu.) Kuviossa 6 ovat informanttien mielteet *Rae*-nimen sukupuolittuneisuudesta.

KUVIO 6. Eteläpohjalaisten mielteet *Rae*-nimen sukupuolittuneisuudesta.

Kuviosta 6 ilmenee, että eteläpohjalaiset pitävät *Rae*-nimeä melko tasaisesti tytön nimenä, jokseenkin tyttömäisenä nimenä ja neutraalina nimenä. Eniten vastaajat ovat mieltäneet nimen tytön nimeksi, sillä näin on vastannut 34 eteläpohjalaisista. Kuitenkin jokseenkin tyttömäisenä nimeä pitää 29 vastaajaa, ja samaten neutraaliksi nimen on mieltänyt 29 vastaajaa. Jokseenkin poikamaisena nimeä pitää neljä vastaajista, ja pojan nimeksi etunimen mieltää myös neljä vastaajaa. Eteläpohjalaiset pitävät *Rae*-nimeä siis selkeästi enemmän tytön kuin pojan nimenä, vaikka osa heistä myös mieltää nimen neutraaliksi.

Suuria eroja eteläpohjalaisten välillä ei ikäryhmittäin ole, vaan he ovat jälleen olleet melko yksimielisiä näkemyksissään. Kuitenkin alle 50-vuotiaat ajattelevat *Rae*-nimen olevan useammin jokseenkin tyttömainen nimi kuin yli 50-vuotiaat. Yli 50-vuotiaat taas ajattelevat *Rae*-nimen olevan useammin pojan nimi kuin alle 50-vuotiaat. Vanhempi ikäryhmä on pitänyt *Rae*-nimeä myös hieman enemmän jokseenkin poikamaisena nimenä kuin nuorempi ikäryhmä. Yli 50-vuotiaat siis ajattelevat nimen sopivan useammin pojalle kuin alle 50-vuotiaat. Eteläpohjalaiset ovat kuitenkin perustelleet *Rae*-nimisen nimenkantajan sukupuolta keskenään samankaltaisilla tavoilla. Nämä tyypilliset perustelut ovat esimerkkeineen on listattu taulukkoon 8.

TAULUKKO 8. Tyypilliset perustelut *Rae*-nimen sukupuoliassosiaatioille.

	a) Nimeä verrataan toiseen nimeen	b) Nimi sopii kummallekin sukupuolelle
Yli 50-vuotiaat	<i>Kuulostaa samalta kuin Rea. (VY35)</i> <i>Samaa kategoriata kuin Lumi (VY14)</i> <i>Raakel, Raili. (VY23)</i> <i>Kuin Suvi, Säde, ... (VY50)</i> <i>Kuulostaa jenkkiäiseltä Ray nimeltä, joten pojan nimi. (VY39)</i>	<i>Tämä sopii molemmille (VY2)</i> <i>Voisi olla kumpi vaan (VY32)</i> <i>Istuu mielestäni molemmille, ehkä enemmän tytölle mutta pojallekin ihan hyvin.</i> <i>Rae Samuel, Rae Susanna (VY41)</i> <i>Sopii molemmille. (VY36)</i>
Alle 50-vuotiaat	<i>Muistuttaa Railaa. (VA7)</i> <i>Tulee mieleen lyhenne esim Rachel nimestä ja näin ollen kuulostaa tytön nimeltä (VA10)</i> <i>Tea, Reea, Reetta..tällä pohjalla tytön nimi (VA27)</i> <i>Vähän niinkuin rea tai tea (VA30)</i>	<i>Sopii tytölle tai pojalle (VA15)</i> <i>Sopii kummalle vain neutraali lyhyt (VA26)</i> <i>Sopii mielestäni kelle tahansa ei tuo selkeitä mielleyhtymiä (VA49)</i> <i>Voisin kuvitella sen pojalle tai tytölle (VA50)</i>

Taulukosta 8 käy ilmi, että eteläpohjalaiset perustelevat valintojaan kahdella tavalla: a) vertaamalla nimeä toiseen nimeen tai b) nimen sopivuudella sekä pojille että tytöille. Vastajat vertaavat *Rae*-nimeä muun muassa nimiin *Rea*, *Raakel*, *Raili*, *Raila*, *Reea*, *Reetta*, *Tea*, *Suvi* ja *Säde*. Lisäksi esiin nostetaan englantilaiseen nimikulttuuriin kuuluvat nimet *Ray* ja *Rachel*, joiden mukaan nimi on mielletty joko tytölle tai pojalle sopivaksi. Osassa vastauksista näkyy tietynlainen kategorisointi, sillä esimerkiksi nimet *Lumi* ja *Säde* mielletään yleisnimisen vastineen perusteella *Rae*-nimen kanssa samanlaiseen kategoriaan kuuluviksi. Patjas ym. (2015: 160) toteavatkin, että *Rae* voisi istua samaan merkityspereeseen muun muassa nimien *Siru* ja *Hely* kanssa. Toiseen nimeen vertaamisen lisäksi eteläpohjalaiset ovat perustelleet valintojaan sillä, että he kokevat nimen sukupuolineutraalina, eli nimi sopii heidän mielestään sekä tytöille että pojille.

Yli 50-vuotiaat ja alle 50-vuotiaat ovat perustelleet valintojaan myös hieman erilaisilla tavoilla. Nämä toisistaan eroavat tavat ovat taulukossa 9.

TAULUKKO 9. Erilaiset perustelut *Rae*-nimen sukupuoliassosiaatioille.

	Yli 50-vuotiaat		Alle 50-vuotiaat
Tuttu nimenkantaja	<i>Tiedän Rae-Maria nimisen tytön (VY8)</i> <i>Tunnen tytön tällä nimellä. (VY28)</i> <i>Tiedän yhden miehen jonka nimi on Rae (VY42)</i>	Kuulohavainto	<i>Rae vaan kuulostaa enemmän tytöltä. (VA46)</i> <i>Poikamaisemmalta kuulostaa. (VA23)</i> <i>Kuulostaa neutraalilta (VA40)</i>

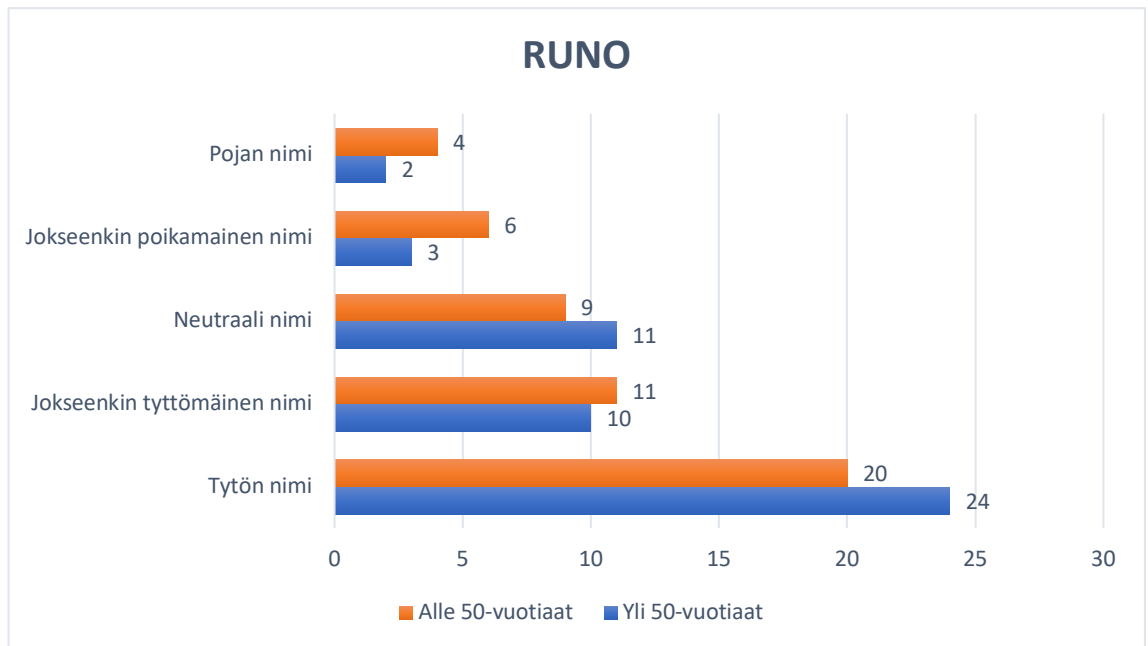
Kuten taulukosta 9 ilmenee, yli 50-vuotiaat perustelevat valintojaan aiemmin mainittujen tapojen lisäksi nimenkantajan tuttuudella ja alle 50-vuotiaat kuulohavainnoilla. Yli 50-vuotiaat vastaajat useimmiten kertovat jo tuntevansa entuudestaan *Rae*-nimeä kantavan henkilön, minkä perusteella he mieltävät nimen tietylle sukupuolelle sopivaksi. Alle 50-vuotiaat vastaajat taas perustelevat valintojaan yli 50-vuotiaista poikkeavasti kuulohavaintojen avulla. Alle 50-vuotiaiden mielestä nimi yksinkertaisesti kuulostaa tietynlaiselta tai tietylle sukupuolelle sopivalta.

Aineistossa on yllä mainittujen perustelujen lisäksi myös joitain yksittäisiä muita perustelutapoja. Jotkut alle 50-vuotiaista ovat perustelleet *Rae*-nimenkantajan sukupuolta nimen merkityksen perusteella. Nimeä on esimerkiksi pidetty jäisenä tai särmikkäänä, minkä johdosta se nähdään pojalle sopivana. Yli 50-vuotiaista taas jotkut ovat perustelleet valintojaan mielikuvien kautta. *Rae*-nimestä on joillekin vastaajille muodostunut mielikuva muun muassa prinsessasta tai leipojasta, joten he ovat ajatelleet nimen sopivan joko tytölle tai pojalle. Tällaiset perustelutavat ovat kuitenkin yksittäistapauksia, eikä niitä ole aineistossa paljoa.

4.7. *Runo*

Runo-nimen voidaan nähdä olevan ruotsalaisen *Runar*-nimen suomalainen rinnakkaismuoto tai pohjautuvan *runo*-sanaan. 1900-luvun alussa käytössä on ollut myös harvinainen *Bruno*-nimen länsisuomalainen muunnelma *Ruuno*. (Saarikalle & Suomalainen 2007: 718.) Etunimen esikuvana voi lisäksi olla skandinaavinen miehen nimi *Rune*, jonka kantasana *rín* tarkoittaa 'salaista oppia tai tietoa'. Taustalla vaikuttaneiden esikuvien perusteella *Runoa* saatetaan usein suositella pojan nimeksi. (Patjas ym. 2015: 152.) Etunimi onkin suosituampi miehen nimenä kuin naisen nimenä (Digi- ja väestötietoviraston nimi-palvelu).

Ensimmäisen kerran *Runo*-nimeä on annettu miehille jo ennen 1900-luvun vaihdetta. Naisille nimeä on annettu vasta vuosina 1900–1919, tosin silloinkin vain alle viisi kertaa. *Runo*-nimisiä miehiä taas tuolloin on nimetty 85 kappaletta. Myös vuosina 1920–1939 etunimi on ollut suosituampi miesten keskuudessa, sillä nimen on saanut itselleen 83 miestä, mutta alle viisi naista. Vielä vuosina 1940–1959 *Runo* on ollut selkeästi suosituampi nimi miehillä kuin naisilla, mutta sen jälkeisinä vuosikymmeninä tilanne on tasoitunut. Esimerkiksi vuosina 1980–1999 nimen on saanut itselleen yhdeksän miestä ja viisi naista. Vuosituhannen vaihteen jälkeen *Runo*-nimi on jälleen alkanut kasvattaa suosioaan miesten keskuudessa, sillä vuosina 2000–2009 nimi on annettu 20 miehelle sekä 14 naiselle. Vuosina 2010–2019 nimeä taas on annettu 43 kertaa miehille ja 13 kertaa naisille. Vuonna 2020 *Runo*-nimenkantajia on tullut alle viisi sekä naisia että miehiä. (Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu.) Kuvioista 7 selviävät vastaajien näkemykset *Runo*-nimen sukupuolittuneisuudesta.

KUVIO 7. Eteläpohjalaisten mielteet *Runo*-nimen sukupuolittuneisuudesta.

Kuten kuviosta 7 selviää, melkein puolet eli 44 kaikista vastaajista pitää *Runoa* tytön nimenä. Toiseksi eniten eteläpohjalaiset, vastaajista 21, mieltävät nimen jokseenkin tyttömäiseksi ja kolmanneksi eniten neutraaliksi nimeksi, tosin vain yhden vastaajan erolla. Jokseenkin poikamaisena nimenä *Runoa* pitää 9 vastaajaa ja pojan nimenä 6. Kiinnostavaa on, että eteläpohjalaiset mieltävät nimen vahvasti tytölle sopivaksi nimeksi, vaikka etunimi on huomattavasti useammin ollut käytössä miehen nimenä (Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu).

Ikäryhmät ovat olleet keskenään hyvin samaa mieltä vastauksissaan, sillä suuria eroja ei ryhmien välillä ole. Isoimmat erot liittyvät *Runo*-nimen tytön nimenä tai jokseenkin poikamaisena nimenä pitämiseen. Yli 50-vuotiaat pitävät *Runoa* useammin tytön nimenä kuin alle 50-vuotiaat. Alle 50-vuotiaat taas pitävät nimeä enemmän jokseenkin poikamaisena kuin yli 50-vuotiaat. Lisäksi nuorempi ikäryhmä mieltää etunimen useammin pojan nimeksi kuin vanhempi ikäryhmä, vaikka eroa on vain kahden vastauksen verran. Muuten ikäryhmien väliset erot ovatkin määrällisesti vain muutamia vastauksia. Ikäryhmät ovat olleet samaa mieltä myös perusteluissaan, joista tyypillisimmät esimerkit on koottu taulukkoon 10.

TAULUKKO 10. Tyypilliset perustelut *Runo*-nimen sukupuoliassosiaatioille.

	a) Nimeä verrataan toiseen nimeen	b) Tuttu nimenkantaja	c) Nimi luokitellaan merkityksen perusteella tai nimestä syntyy mielikuvan
Yli 50-vuotiaat	<i>Kuin Sointu (VY50) Runollinen ja vähän kuin Rauno, mutta silti neutraali. (VY34) Melkein kuin Bruno. Etelä-pohjanmaalla vanhat ihmiset lausuvat Runo. (VY35)</i>	<i>Tunnen yhden tyttösen tällä nimellä (VY22) Luin joskus kirjan, jossa oli Runo-niminen tyttö. (VY49) kalevalakorussa runo niminen koru (VY21)</i>	<i>Runo viittaa tunteisiin ja ajattelen stereotyyppisesti, että tytöt ovat tunteellisempia kuin pojat. (VY27) Ehkä tytöt on runollisempia (VY8) Runotyttö (VY24)</i>
Alle 50-vuotiaat	<i>Kuulostaa feminiiniseltä, vähän kuin ruusu tai roosa (VA50) Mielikuva tyttömäisyydestä liittyy varmaan Satu ja Taru nimiin (VA20) Runo tuo mieleen herkkyyden ja taiteellisuuden. Toisaalta muistuttaa miehen nimi Brunoa (VA11)</i>	<i>Tiedän Runo nimisen tytön (VA15) TV:sta tuttu tytön nimi (VA37) Tunnen Runo nimisen pojan. (VA33) Tiedän tämän nimisen pojan (VA38) Tutun poika on runo (VA40)</i>	<i>Runot ovat yleensä herkkiä, mikä johtaa tyttömäiseen mielikuvaan (VA34) Enemmänkin kun sanan tarkoitusta ajattelee, tulee mieleen naispuoleinen henkilö. Kun taas ajattelee itse sanaa, se on aika "raavas". Selvä poika. (VA24)</i>

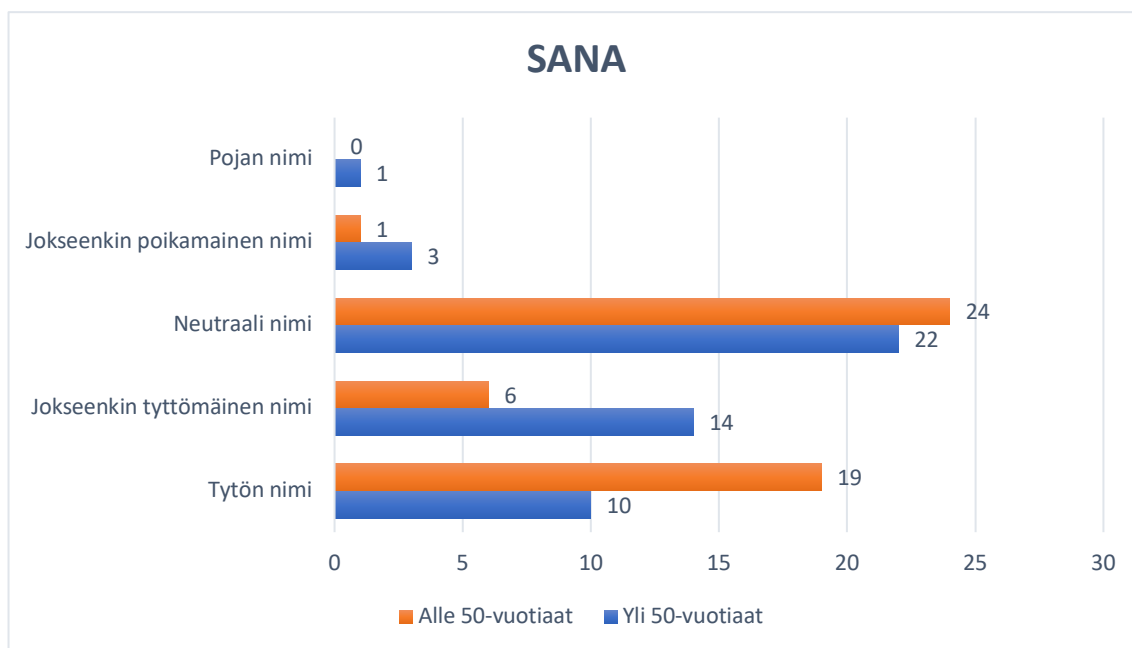
Taulukko 10 osoittaa, että eteläpohjalaiset perustelevat vastauksiaan kolmella tapaa: a) vertaamalla nimeä toiseen nimeen, b) tuomalla esiin nimen tuttuuden ja c) luokittelemalla nimen merkityksen tai mielikuvan perusteella. Vastaajat vertaavat *Runoa* useisiin eri etunimiin, kuten *Bruno*, *Rauno*, *Roosa*, *Ruusu*, *Satu*, *Tarina* tai *Taru*. Nimen tuttuudessa taas on usein kyse *Runo*-nimen aiemmasta tuntemisesta. Eteläpohjalaiset joko tuntevat *Runo*-nimisen henkilön tai ovat muuten kohdanneet nimen jossain. Nimi on vastaajille tuttu esimerkiksi televisiosta, korusarjasta tai kirjasta. Merkitykseen tai mielikuviin perustuvat vastaukset liittyvät usein nimen herkkyyteen, tunteellisuuteen tai runollisuuteen. Monet vastaajat ajattelevat siis ehkä *runo*-sanaa ja siihen liittyviä mielikuvia ja merkityksiä, joiden perusteella he mieltävät nimenkantajan sukupuolen. Esimerkiksi ajatukset herkkyydestä vastaajat useimmiten yhdistävät tyttöihin.

Vastaajien perusteluissa ei ole selkeitä eroavaisuuksia ikäryhmien välillä. Aineistossa on kuitenkin yksittäisiä perusteluita, joissa nimeä pidetään sopivana niin naisille kuin miehillekin tai joissa nimi koetaan sopivampana toiselle sukupuolelle. Vastaajat siis esimerkiksi perustelevat, että *Runo*-nimi yksinkertaisesti sopii heidän mielestään paremmin tytölle kuin pojalle. Tällaisia vastauksia on kuitenkin vain muutamia, eikä niitä esiinny selkeästi useammin kummassakaan ikäryhmässä verrattuna toisiin perustelutyyppeihin.

4.8. *Sana*

Sana-nimeä on ensimmäisen kerran annettu etunimeksi vuosina 1940–1959, jolloin sen on saanut itselleen sekä alle viisi miestä että alle viisi naista. Etunimi ei missään vaiheessa ole ollut kovin suosittu miehen nimenä, sillä sen on kaiken kaikkiaan jokaisella vuosikymmenellä saanut itselleen enintään viisi miestä. Enemmän nimeä siis on annettu naisille, mutta heidänkin keskuudessaan vaihtelevasti. Suosituimmillaan *Sana*-nimi on ollut vuosina 1980–1999, jolloin nimeä on annettu naisille 45 kertaa. (Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu.)

Vuosituhatosen vaihtumisen jälkeen vuosina 2000–2009 *Sana*-nimi on annettu alle viidelle miehelle ja 15 naiselle. Vuoden 2010 jälkeen nimen suosio on lähtenyt uudelleen nousuun naisten keskuudessa, sillä etunimi on annettu vuosina 2010–2019 yhteensä 22 naiselle, muttei yhdellekään miehelle. Vuonna 2020 nimen taas on saanut itselleen alle viisi miestä ja alle viisi naista. (Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu.) Kuviosta 8 selviää, mieltävätkö vastaajat *Sana*-nimen pojan nimeksi, tytön nimeksi vai neutraaliksi nimeksi.

KUVIO 8. Eteläpohjalaisten mielteet *Sana*-nimen sukupuolittuneisuudesta.

Kuviosta 8 selviää, että enemmistö, eli melkein puolet, eteläpohjalaisista mieltää *Sana*-nimen neutraaliksi nimeksi. Lisäksi vastaajista 29 pitää nimeä tytön nimenä ja 20 jokseenkin tyttömäisenä nimenä. Eteläpohjalaiset eivät miellä nimeä pelkästään pojalle sopivaksi, sillä jokseenkin poikamaisena nimeä pitää neljä vastaajaa ja pojan nimenä vain yksi vastaaja. Vastaajat siis ajattelevat nimen olevan enimmäkseen neutraali, mutta myös jokseenkin tyttömainen tai tytön nimi.

Ikäryhmien välillä on jotain eroja vastauksissa, sillä alle 50-vuotiaat pitävät *Sanaa* selkeästi useammin tytön nimenä kuin yli 50-vuotiaat. Nuoremasta ryhmästä nimittäin 19 vastaajaa pitää nimeä tytön nimenä, kun taas vanhemmasta ryhmästä tämän vaihtoehdon on valinnut 10. Kuitenkin yli 50-vuotiaat pitävät samassa suhteessa etunimeä jokseenkin tyttömäisenä useammin kuin alle 50-vuotiaat. Muuten erot ikäryhmien välillä ovat vain muutaman vastauksen verran. Ryhmät ovat myös perustelleet käsityksiään samankaltaisesti. Nämä esimerkit tyypillisistä perusteluista ovat taulukossa 11.

TAULUKKO 11. Tyypilliset perustelut *Sana*-nimen sukupuoliassosiaatioille.

	a) Nimeä verrataan toiseen nimeen	b) Nimeä ei koeta ihmiselle sopivana	c) Nimi sopii kummallekin sukupuolelle
Yli 50-vuotiaat	<i>Kuin Saana (VY32) muistuttaa Saanaa, Sania, mutta voisi sopia pojallekin (VY13) Saana, Sanna (VY38) Lähellä Saanaa (VY25)</i>	<i>Ei mielestäni nimi olenkaan! (VY9) Ei ole ihmisen nimi. (VY26) Huh.ei voi olla nimi (VY18)</i>	<i>Ei tule mieleen mitään sukupuoleen viittaavaa (VY4) Sopii molemmille (VY22) Sopii sekä tytölle että pojalle. (VY47)</i>
Alle 50-vuotiaat	<i>Muunnelma Saanasta. (VA7) Muistuttaa monia tytön nimiä... Saana, Sara, Sanni (VA15) Sana > Ana, Anna, Sanna jne... (VA28) Saanasta lyhenne (VA14)</i>	<i>Toivottavasti tämä ei ole kenenkään nimi. (VA43) Mielestäni nimi ei sovi nimeksi kummallekaan (VA36) Ei sovi nimeksi (VA38)</i>	<i>Molemmille sopiva, voisinkin ajatella että sana nimisiä on niin poikia kuin tyttöjä (VA30) Voisin kuvitella sen kummalle tahansa (VA50) Sana voi olla mitä vaan. (VA13)</i>

Taulukon 11 mukaan eteläpohjalaiset perustelevat vastauksiaan kolmella tapaa: a) nimeä verrataan toiseen nimeen, b) nimeä ei koeta ihmiselle sopivana tai c) nimi koetaan sopivana kummallekin sukupuolelle. Vastaajat vertaavat *Sana*-nimeä etunimiin *Saana*, *Sani*, *Sanna*, *Sanni* ja *Sara*, mutta myös nimiin *Ana* ja *Anna*. Usein nimeä verrataan erityisesti *Saanaan*. Osa vastaajista myös kokee, ettei nimi ole ihmiselle sopiva lainkaan. Monet vastaajat, jotka ovat pitäneet *Sanaa* neutraalina etunimenä, ovat perusteluissaan kertooneet, etteivät he pidä etunimeä ihmisen nimenä. He usein toivovatkin, ettei nimeä annettaisi kenellekään etunimeksi. Kuitenkin osa eteläpohjalaisista kokee, että *Sana*-nimi sopii sekä tytöille että pojille nimeksi. Heidän mielestään nimi vain sopii molemmille sukupuolille, minkä lisäksi he kokevat, ettei nimessä itsessään ole mitään erityistä tekijää, joka viittaisi tiettyyn sukupuoleen. Ikäryhmät ovat siis olleet perusteluissaan melko yksimielisiä. Erilaiset perustelut *Sana*-nimen sukupuoliassosiaatioille ovat taulukossa 12.

TAULUKKO 12. Erilaiset perustelut *Sana*-nimen sukupuoliassosiaatioille.

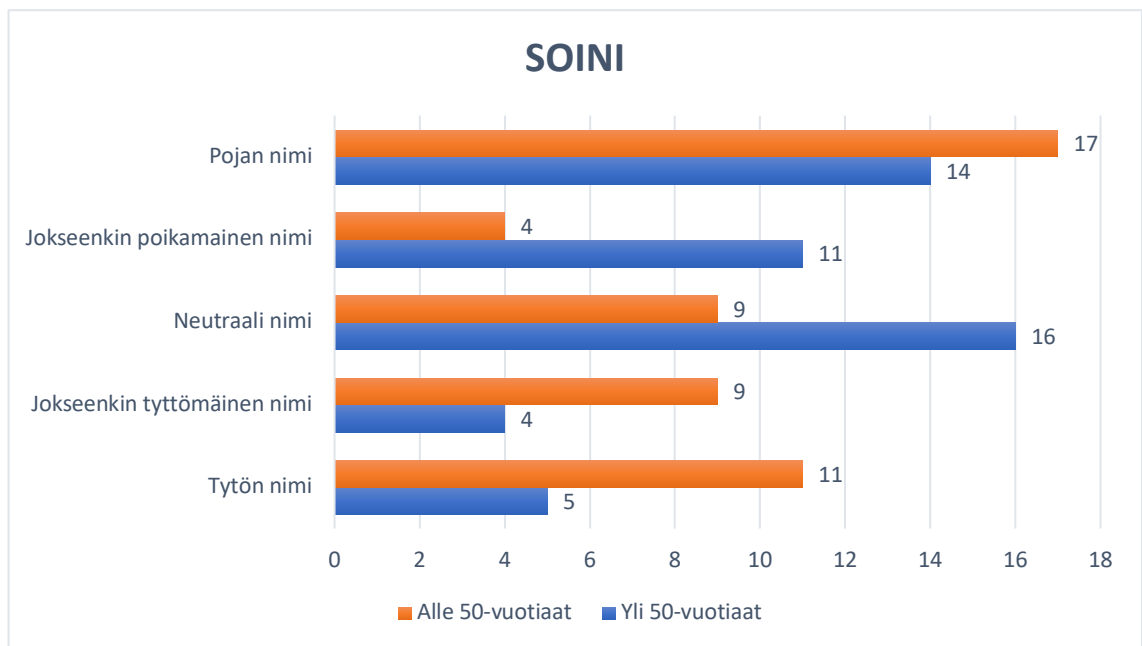
	Yli 50-vuotiaat		Alle 50-vuotiaat
Nimestä syntyy mielikuva	<i>Sana tuo mieleen evankeliumin (VY24)</i> <i>Sana liittyy verbaalisuuteen ja ajattelen, että tytöt ovat verbaalisempia kuin pojat. Olisi tosi vaikeata ajatella Sanaa pojan nimeksi. (VY27)</i> <i>Tulee pappi mieleen. (VY28)</i>	Tuttu nimenkantaja	<i>Eräs artisti käyttää taiteilijanimenään sanaa jolloin mielikuva on selkeästi tyttö (VA49)</i> <i>Kuten se räppäri (VA39)</i> <i>Tunnen Sana nimisiä ihmisiä kummankin sukupuolen edustajina. (VA32)</i>

Kuten taulukosta 12 ilmenee, yli 50-vuotiaat perustelevat vastauksiaan nimestä syntyvällä mielikuvalla ja alle 50-vuotiaat nimen tuttuudella. Vanhemmalle ikäryhmälle *Sana*-nimi luo jonkinlaisen mielikuvan, kuten ajatuksen nimenkantajan verbaalisuudesta tai ammatista. Jotkut yli 50-vuotiaista vastaajista yhdistävät nimen hengellisyyteen, kuten evankeliumiin tai papputeen. Nuorempi ikäryhmä taas perustelee sukupuoliassosiaatiotaan sillä, että he tuntevat *Sana*-nimisen henkilön entuudestaan. He myös nostavat esiin *Sana*-nimeä käyttävän artistin, jonka mukaan he ajattelevat nimen sopivan tytölle. Kyseessä voi osaksi olla sukupolvikokemus, sillä *Sana*-niminen artisti on tuttu nuoremmalle ikäryhmälle, mutta vanhemmalle ikäryhmälle ei.

4.9. *Soini*

Suomalainen *Soini* on luultavasti alun perin muunnelma ruotsalaisesta *Sven*-nimestä, joka tarkoittaa poikaa, nuorukaista ja aseenkantajaa. *Soini* on ollut yleinen etunimi jo 1500-luvulta lähtien, vaikka almanakkaan se on tullut vuonna 1908. Nimen suosio on kuitenkin vuosien saatossa laskenut, sillä 1960-luvulta saakka *Soini* on ollut harvinainen nimi niin poikien kuin tyttöjenkin keskuudessa. (Saarikalle & Suomalainen 2007: 734.) Nykyään *Soini* onkin tunnetumpi sukunimenä poliitikko *Timo Soinin* takia (Patjas ym. 2015: 265).

Suosituimmillaan *Soini*-nimi on ollut vuosina 1920–1939, jolloin se on annettu nimeksi 597 miehelle ja 83 naiselle. Nimi on ollut hyvin suosittu koko 1900-luvun alun ajan. Jokaisella vuosikymmenellä *Soini*-nimen on saanut itselleen yli 300 henkilöä aina 1960-luvulle asti. Nimi on ollut selkeästi suosittu miehillä kuin naisilla, sillä esimerkiksi vuosina 1940–1959 nimi on annettu 374 miehelle, mutta vain 12 naiselle. Vuoden 1960 jälkeen nimi on alkanut menettää suosiotaan, erityisesti naisten keskuudessa. *Soinia* ei ole annettu naiselle nimeksi vuoden 1959 jälkeen enää kuin yhteensä alle viisi kertaa vuosina 1980–1999. Miehillä nimeä on annettu muutamia kymmeniä kertoja vuosittain, vaikkakin 2000-luvulle tultaessa uusien nimenkantajien määrä on laskenut. Esimerkiksi vuosina 1960–1979 nimeä on annettu miehille 85 kertaa ja vuosina 1980–1999 vielä 28 kertaa, mutta 2000-luvun alussa enää 11 kertaa. Lisäksi vuosina 2010–2019 nimen on saanut itselleen 9 miestä. (Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu.) Kuviossa 9 on nähtävissä eteläpohjalaisten mielteet *Soini*-nimen sukupuolittuneisuudesta.

KUVIO 9. Eteläpohjalaisten mielteet *Soini*-nimen sukupuolittuneisuudesta.

Eteläpohjalaiset ovat *Soini*-nimen sukupuolittuneisuudesta melko eri mieltä keskenään. Kuitenkin eniten kaikki vastaajat pitävät *Soinia* pojan nimenä, sillä siten on vastannut 31 vastaajista. Toiseksi eniten nimi mielletään neutraaliksi. Tytön nimenä *Soinia* pitää 16, jokseenkin poikamaisena 15 ja jokseenkin tyttömäisenä 13 eteläpohjalaista. Kaikki informanttit siis mieltävät *Soinin* enimmäkseen pojan nimeksi tai neutraaliksi nimeksi. Ikäryhmien välillä on silti eroja.

Soini-nimi aiheuttaa hajontaa ikäryhmien välillä, sillä vastaajat eivät ole juuri mistään yksimielisiä. Ainoastaan *Soinin* pojan nimeksi mieltämisessä eteläpohjalaiset ovat jokseenkin samaa mieltä, sillä eroa on vain kolmen vastauksen verran. Muuten erot ovat isompia, sillä yli 50-vuotiaista 16 vastaajaa mieltää nimen neutraaliksi, kun taas alle 50-vuotiaista niin tekee 9. Vanhempi ikäryhmä mieltääkin nimen useammin neutraaliksi ja jokseenkin poikamaiseksi kuin nuorempi ikäryhmä. Lisäksi alle 50-vuotiaat pitävät nimeä useammin jokseenkin tyttömäisenä tai tytön nimenä kuin yli 50-vuotiaat. Vaikka ikäryhmät ovatkin eri mieltä nimen sukupuolittuneisuudesta, heidän perustelunsa ovat samankaltaisia. Vastaajien tyypillisimmät perustelut esimerkkeineen ovat taulukossa 13.

TAULUKKO 13. Tyypilliset perustelut *Soini*-nimen sukupuoliassosiaatioille.

	a) Nimeä verrataan toiseen nimeen	b) Tuttu nimenkantaja
Yli 50-vuotiaat	<i>Soiliin verrattava nimi (VY44)</i> <i>Kuin Toini....mies tai nainen.... (VY14)</i> <i>Kuin Soile, Sointu. Mutta myös kalevalaiselta kuulostava pojan nimi. (VY32)</i> <i>Vähän kuin Veijo tai Teijo (VY50)</i> <i>Soilin maskuliinimuoto (VY38)</i>	<i>Tunnen Soini nimisen miehen ja naisen (VY8)</i> <i>Olen joskus tuntenut miehen nimeltään Soini (VY2)</i> <i>Tunnen joitain vanhoja miehiä, joilla on joko etunimenä Soini tai sukunimenä. (VY24)</i> <i>Muuan poliitikko tulee mieleen (VY42)</i>
Alle 50-vuotiaat	<i>Muistuttaa naisen nimeä Saini (VA5)</i> <i>Muistuttaa nimiä Soili ja Toini (VA32)</i> <i>Enemmän tytön nimi, on vähän niin kuin soile tai sointu. (VA23)</i> <i>Samankaltainen kuin Soili (VA6)</i> <i>Sointu nimensä muunnos (VA14)</i>	<i>Tuttu tytön nimi (VA18)</i> <i>Timo Soini (VA7)</i> <i>Paikkakunnan perusteella päättelin tämän pojan nimeksi (VA26)</i> <i>Tiedän erään miehen, jonka toinen nimi on Soini. Miehinen sana. (VA43)</i> <i>Timo Soini (VA40)</i>

Vastaajat perustelevat assosiaatioitaan a) vertaamalla nimeä toiseen nimeen tai b) kertomalla nimenkantajan olevan entuudestaan tuttu. Eteläpohjalaiset vertaavat *Soinia* muun muassa nimiin *Saini*, *Soile*, *Soili*, *Sointu*, *Toini*, *Teijo* ja *Veijo*. Aineistossa on paljon vertauksia juuri *Soili*-nimeen. Erikoista on nimen vertaaminen esimerkiksi etunimiin *Teijo* ja *Veijo*, sillä nimillä ei juuri ole äänne- tai merkitysyhteyttä *Soiniin*. Vertaamisen lisäksi osa eteläpohjalaisista perustelee vastaustaan sillä, että he tuntevat jo *Soini*-nimisen

miehen tai naisen tai nimi on muuten tuttu. Jotkut nostavat esiin *Soinin* paikkakunnan nimenä mutta myös sukunimenä. Erityisesti alle 50-vuotiaiden vastauksissa korostuu nimen yhteys poliitikko *Timo Soiniin*, jonka perusteella nimi usein mielletään miehen nimeksi, vaikka nimi esiintyykin sukunimessä. Edellä mainittujen tapojen lisäksi eteläpohjalaiset perustelevat vastauksiaan muillakin tavoin, kuten neutraaliutta esimerkiksi nimen sopivuudella molemmille sukupuolille ja nimen sopimattomuudella ihmiselle. Nämä ovat silti yksittäistapauksia, eivätkä siis niin yleisiä kuin taulukossa 13 esitetyt perustelut. Ikäryhmien välillä on myös joitain poikkeavia perusteluja, ja ne ovat taulukossa 14.

TAULUKKO 14. Erilaiset perustelut *Soini*-nimen sukupuoliassosiaatioille.

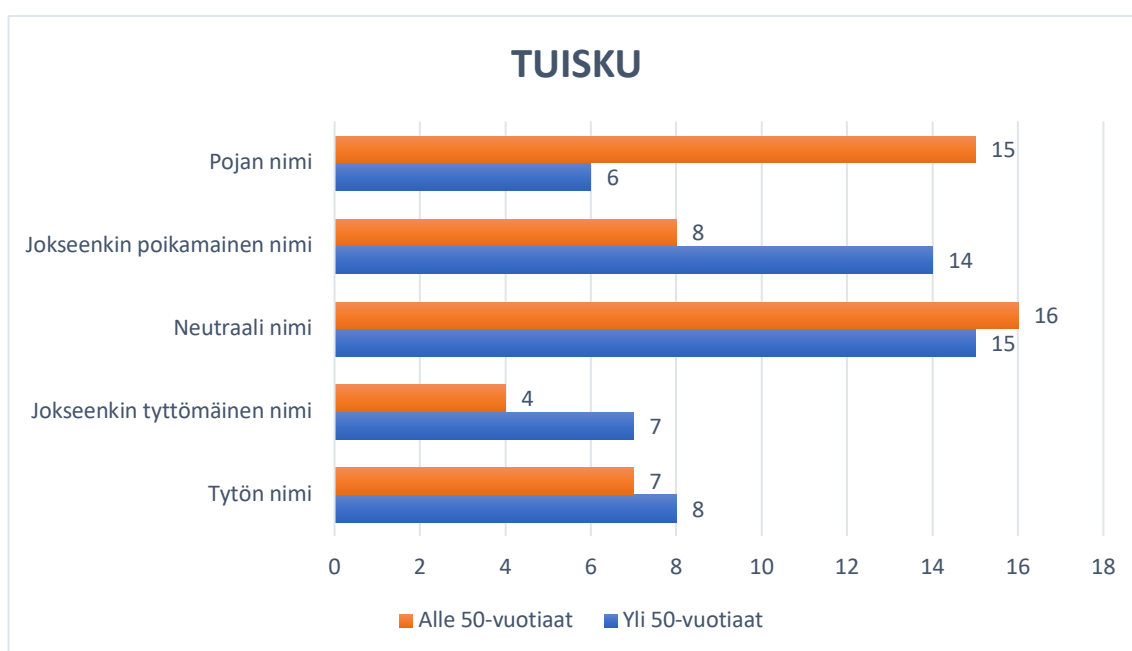
	Yli 50-vuotiaat		Alle 50-vuotiaat
Nimen sointuvuus	<i>Sointuva ja pyöreä suussa. (VY6)</i> <i>Sointuu tyttömäisesti (VY19)</i> <i>Sopii molemmille neutraali sointuinen (VY16)</i>	Kuulohavainto	<i>Kuulostaa vanhemman naisen nimeltä (VA12)</i> <i>Kuulostaa enemmän miehiseltä (VA37)</i> <i>Kuulostaa vanhalta miehen nimeltä. (VA13)</i>

Yli 50-vuotiaat perustelevat sukupuoliassosiaatioitaan nimen sointuvuudella ja alle 50-vuotiaat kuulohavainnoilla, kuten taulukosta 14 selviää. Yli 50-vuotiaiden mielestä *Soini* on nimenä sointuva, joten se koetaan sopivana tytön nimeksi mutta myös neutraaliksi nimeksi. Alle 50-vuotiaiden mielestä taas etunimi vain kuulostaa enemmän toisen sukupuolen nimeltä.

4.10. *Tuisku*

Tuisku-nimi on usein mielletty enemmän pojan kuin tytön nimeksi, vaikka *Tuisku* on vanha *Tuulin* lempinimi. *Tui*-alkuisia nimiä esiintyy myös vain tytöillä: esimerkiksi *Tuija*, *Tuika* ja *Tuire*. (Patjas ym. 2015: 298.) Kuitenkin *Tuiskun* käyttämistä miehen etunimenä puoltaa nimen *sku*-loppuisuus, joka on käytössä esimerkiksi puhuttelunimissä *Osku* ja *Vesku* (Kiviniemi 2006: 124). *Tuisku* ei olekaan vakiintunut selkeästi tytön tai pojan nimeksi (Patjas ym. 2015: 52).

Tuisku-etunimeä on ensimmäisen kerran annettu nimeksi 1900-luvun alussa, vaikka sen on saanut silloin itselleen vain alle viisi miestä ja naista (Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu). Nimi onkin saanut suurempaa kannatusta 1900-luvun lopussa, sillä vasta 1980-luvun jälkeen nimenkantajien lukumäärä on säännöllistynyt (Saarikalle & Suomalainen 2007: 391). Tuolloin nimi on myös ollut jonkin verran suosituampi naisen nimenä, sillä vuosina 1980–1999 *Tuisku*-nimi on annettu 44 miehelle sekä 75 naiselle ja vuosina 2000–2010 taas 56 miehelle ja 70 naiselle. Kuitenkin vuosina 2010–2019 tilanne on muuttunut, sillä *Tuiskun* on saanut nimeksi itselleen 81 miestä ja 32 naista. Nimi on siis viime vuosina alkanut olla suosituampi miehen kuin naisen nimenä. Vuonna 2020 *Tuisku* on toistaiseksi annettu etunimeksi alle viidelle naiselle ja miehelle. (Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu.) Alla olevaan kuvioon 10 on koottu eteläpohjalaisten näkemykset siitä, assosioituuko *Tuisku* pojan nimeksi, tytön nimeksi vai neutraaliksi nimeksi.

KUVIO 10. Eteläpohjalaisten mielteet *Tuisku*-nimen sukupuolittuneisuudesta.

Kuten kuviosta 10 käy ilmi, eteläpohjalaiset pitävät *Tuiskua* eniten neutraalina etunimenä, sillä vastanneista 31 on luokitellut nimen neutraaliksi. Toiseksi eniten vastaajat mieltävät nimen jokseenkin poikamaiseksi ja kolmanneksi eniten pojan nimeksi, tosin eroa vastauskategorioiden välillä on vain yhden vastauksen verran. Eteläpohjalaisista vähemmistö eli 11 vastaajaa pitää *Tuiskua* jokseenkin tyttömäisenä nimenä ja 15 vastaajaa tytön nimenä. Vastaajat siis mieltävät nimen enimmäkseen neutraaliksi, poikamaiseksi tai pojan nimeksi.

Ikäryhmät ovat olleet mielteissään suurimmaksi osaksi samaa mieltä. Yli 50-vuotiaat kuitenkin pitävät *Tuiskua* useammin jokseenkin poikamaisena nimenä kuin alle 50-vuotiaat. Nuorempi ikäryhmä taas ajattelee nimen useammin pojan nimeksi kuin vanhempi ikäryhmä. Lisäksi yli 50-vuotiaat pitävät *Tuiskua* hieman enemmän jokseenkin tyttömäisenä nimenä kuin alle 50-vuotiaat. Ikäryhmien välillä ei muuten ole kuin muutamien vastausten eroja. Ryhmät ovat myös perustelleet vastauksiaan, ja niistä tyypillisimmät ovat taulukossa 15.

TAULUKKO 15. Tyypilliset perustelut *Tuisku*-nimen sukupuoliassosiaatioille.

	a) Nimeä verrataan toiseen nimeen	b) Tuttu nimenkantaja
Yli 50-vuotiaat	<i>Vääntöä Tuija -nimestä.(VY15) Kuin Myrsky, joten sopii pojalle. Mutta voisi olla lempinimi tytön nimelle Tuija tai Tuire. (VY32) tuisku myrsky sisu pyry (VY21)</i>	<i>Ähtärin pandakarhuista tyttö on Tuisku (VY35) Mielestäni Tuisku-nimeä on annettu sekä tytöille ja pojille. Tämä todennäköisesti vaikuttaa mielipiteeseen. (VY27)</i>
Alle 50-vuotiaat	<i>Menee samaan sarjaan Myrskyn kanssa (VA37) Menee Pyryn ja Myrskyn kanssa samaan kastiin, poikkeuksena Tuuli on selvästi naisellinen nimi (VA20)</i>	<i>Tainnut törmätä nimeen sekä että tytöillä ja pojilla (VA39) Antti Tuisku. Poika. (VA8) Tunnen Tuisku nimisen miehen (VA33) Antti Tuisku (VA7)</i>
	c) Nimi sopii kummallekin sukupuolelle	d) Nimestä syntyy mielikuva
Yli 50-vuotiaat	<i>Sopii mielestäni molemmille(VY16) Tunnelmaltaan neutraali (VY19) Voi olla tyttö tai poika ihan yhtä hyvin (VY37) Sukupuoleton (VY48)</i>	<i>Tästä tulee talvi ja tuiskut mieleen (VY2) Tuiskuisana päivänä syntynyt tai alkunsa saanut. (VY29) Eläväinen ja vilkas miellelyhtymä (VY12) Villi ja vapaa vipeltäjä poikalapsi. (VY10)</i>
Alle 50-vuotiaat	<i>Tämä voisi sopia ehkä sekä tytölle että.pojalle (VA17) Luontonimi, jotka ovat mielestäni lähtökohtaisesti neutraaleja. (VA45) Sopii kummalle vaan (VA41)</i>	<i>Tuisku-tyttö, jotenkin näen sen näin (VA30) Tulee mieleen joku lappalaispoika. (VA23) Tuiskusta vain tulee mieleen poika (VA34)</i>

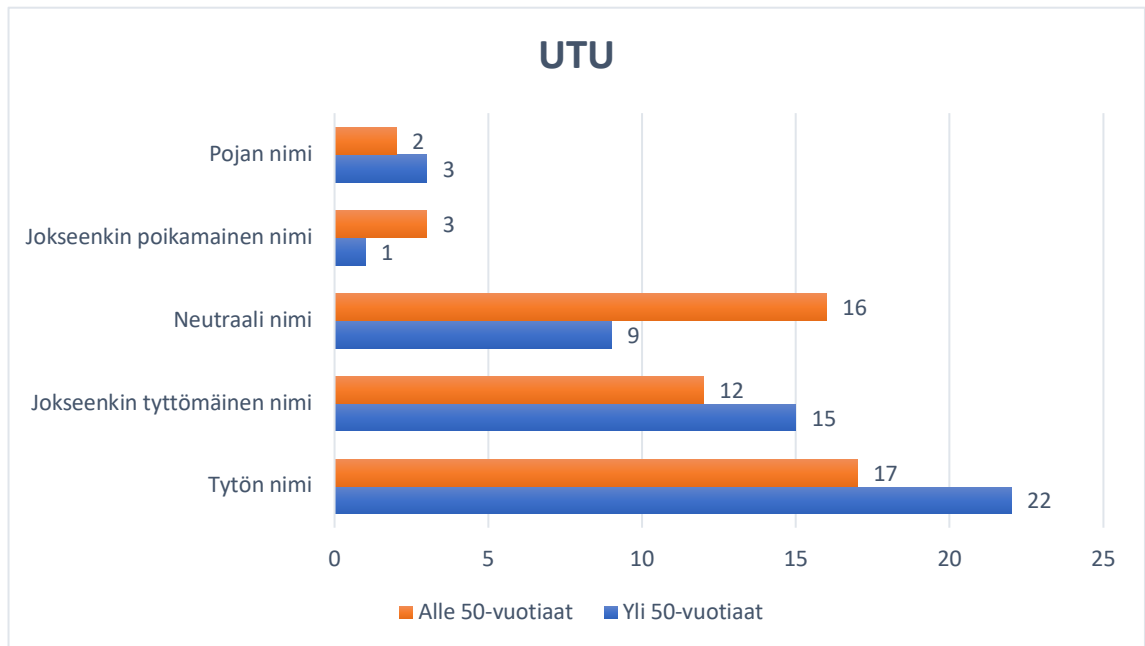
Taulukosta 15 käy ilmi, että eteläpohjalaiset perustelevat vastauksiaan neljällä eri keinolla: a) nimeä verrataan toiseen nimeen, b) nimenkantaja on tuttu, c) nimi sopii kummallekin sukupuolelle ja d) nimi luokitellaan mielikuvan perusteella. Vastajat vertaavat *Tuiskua* muihin nimiin, kuten *Tuijaan*, *Tuireen*, *Tuuliin*, *Myrskyyn*, *Sisuun* ja *Pyryyn*. *Tuiskun* onkin sanottu muistuttavan almanakassa olevaa miehennimeä *Pyry* (Saarikalle & Suomalainen 2007: 391). Osa vastaajista myös tuntee entuudestaan *Tuisku*-nimisen henkilön tai on muuten kohdannut jossain kyseisen nimen. Lisäksi esiin nousevat Ähtärin Eläinpuiston *Tuisku*-niminen panda ja artisti *Antti Tuisku*, jota erityisesti alle 50-vuotiaat vastaajat pitävät perusteena mieltää nimi pojan nimeksi. Myös Söyringin tutkimuksessa *Tuisku*-nimi yhdistetään *Pyryyn* ja *Antti Tuiskuun*. Söyrinki huomauttaakin, että vastaajat liittävät *Tuisku*-nimen kyseiseen artistiin, vaikka laulajalla nimi esiintyy sukunimessä, eikä etunimessä. (Söyrinki 2015: 13.)

Eteläpohjalaiset, jotka mieltävät nimen neutraaliksi, kokevat *Tuiskun* sopivan niin tytölle kuin pojallekin. Yksi vastaaja on myös kommentoinut, että kyseessä on luontonimi, joten nimi on siksi neutraali. Luontoon ja luonnonilmiöihin liittyvät nimet ovatkin usein sukupuolijakaumaltaan vaihtelevia (Kiviniemi 2006: 122–125). Osa eteläpohjalaisista on perustellut lisäksi vastauksiaan nimestä syntyvän mielikuvan avulla. Nimi on herättänyt heissä ajatuksia tietynlaisesta nimenkantajasta, jonka perusteella he ovat assosioineet nimen tietylle sukupuolelle kuuluvaksi. *Tuisku*-nimi on luonut mielikuvan muun muassa *lappalaispojasta*, luonteeltaan villistä ja eläväisestä henkilöstä, talvesta sekä tuiskuisesta päivästä. Vastajat ovatkin käyttäneet keskenään hyvin samanlaisia perustelutapoja.

4.11. *Utu*

Utu-nimeä, kuten myös etunimiä *Kaste*, *Usva*, *Ruska* ja *Säde*, on annettu pääasiassa tytöille, vaikka niiden käyttö pojan nimenä on täysin mahdollista omakielisyyden vuoksi (Kiviniemi 2006: 125). Ensimmäisen kerran *Utu*-nimeä on annettu etunimeksi vuosina 1920–1939, jolloin sen on saanut itselleen alle viisi miestä ja alle viisi naista. Myös seuraavina vuosikymmeninä nimi on ollut melko harvinainen, sillä aina vuoteen 1979 saakka sillä on ollut vuosikymmenittäin vain alle kymmenen uutta kantajaa. Miesten nimenä *Utu* ei ole saanut suurta suosiota, koska jokaisella vuosikymmenellä vuoteen 2009 asti sillä on ollut alle viisi uutta nimenkantajaa. Naisten nimenä *Utu* on ollut suosituimpi, sillä

vuosina 1980–1999 uusia nimenkantajia on tullut kymmenen ja vuosina 2000–2009 taas yhdeksän. Viime aikoina etunimi on tullut suosittumaksi, sillä vuosina 2010–2019 *Utunimi* on annettu 15 miehelle ja 14 naiselle. Aiemmin nimi on siis ollut suosittu naisen nimenä, mutta viime vuosien aikana nimi onkin ollut suosittu miehen nimenä kuin naisen nimenä. (Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu.) Kuvioista 11 selviää, millaiseksi eteläpohjalaiset mieltävät *Utunimen* sukupuolittuneisuuden.

KUVIO 11. Eteläpohjalaisten mielteet *Utunimen* sukupuolittuneisuudesta.

Kuten kuvioista 11 ilmenee, enemmistö eteläpohjalaisista, 39 vastaajaa, mieltää *Utunimen* tytön nimeksi. Toiseksi eniten vastaajat pitävät nimeä jokseenkin tyttömäisenä nimenä ja kolmanneksi eniten neutraalina nimenä. Erot eivät tosin näiden kahden vaihtoehdon välillä ole kuin kahden vastauksen verran. Jokseenkin poikamaisena nimeä pitää vain neljä vastaajaa ja pojan nimenä viisi. Kovinkaan moni eteläpohjalainen ei siis miellä nimeä vain pojalle sopivaksi, vaan useammin vastaajat ajattelevat nimen sopivan tytölle.

Selkeimmin ikäryhmät ovat eri mieltä neutraalista nimestä. Alle 50-vuotiaista 16 vastaajaa mieltää *Utunimen* neutraaliksi, mutta yli 50-vuotiaista niin tekee yhdeksän. Nuorempi ikäryhmä siis pitää nimeä useammin neutraalina kuin vanhempi ikäryhmä. Yli 50-vuotiaat vastaavasti mieltävät nimen alle 50-vuotiaita useammin tytön nimeksi ja hieman useammin jokseenkin tyttömäiseksi. Eteläpohjalaiset pitävät kuitenkin *Utua* jokseenkin poikamaisena ja pojan nimenä melko tasaisesti, sillä ikäryhmien väliset erot ovat

määrällisesti vain muutamia vastauksia. Ryhmät ovat myös käyttäneet samanlaisia perusteluja *Utu*-nimen sukupuoliassosiaatioille, ja esimerkit näistä on esitetty taulukossa 16.

TAULUKKO 16. Tyypilliset perustelut *Utu*-nimen sukupuoliassosiaatioille.

	a) Nimi luokitellaan merkityksen perusteella tai nimestä syntyy mielikuva	b) Nimi luokitellaan sen perusteella, minkälaiseksi nimi koetaan
Yli 50-vuotiaat	<i>Utu on hentoa ja haurasta. (VY49)</i> <i>Utu on leijailevaa sumua, siis tyttö (VY2)</i> <i>Sopii Lappiin tämä ihminen (VY43)</i> <i>Näin lappilaisen tai jopa lappalaisen maiseman ja perheen. (VY38)</i>	<i>Keijumainen nimi (VY6)</i> <i>Hentoinen nimi (VY20)</i> <i>Tyttömäisempi nimi (VY3)</i> <i>Ihana nimi, kummallekin sopiva (VY37)</i>
Alle 50-vuotiaat	<i>Utuihin neito (VA37)</i> <i>Jotenkin tulee mieleen herkkyyden ja sen yhdistää tyttöihin (VA48)</i> <i>Kalevalainen henki. Tyttö selvästi. (VA17)</i> <i>Herkkä. (VA35)</i> <i>Hento vahva rauhallinen kyllä se tytöltä vaikuttaa (VA31)</i>	<i>Sopii tytölle kun on niin herkkä nimi (VA9)</i> <i>Nimi on jämäkkä mutta samalla hento. (VA24)</i> <i>Herkan oloinen nimi ja siitä syystä enemmän naismainen (VA27)</i> <i>Haalea nimi (VA40)</i>

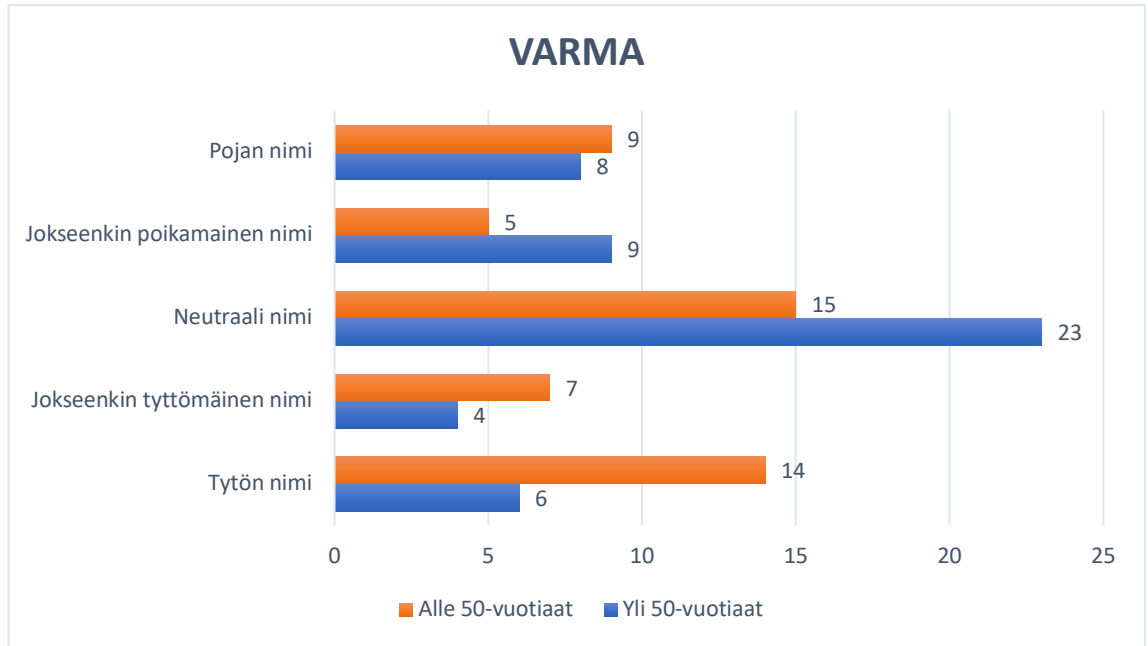
Taulukosta 16 selviää, että yli 50-vuotiaat ja alle 50-vuotiaat vastaajat perustelevat valintojaan nimestä syntyvän mielikuvan, merkityksen tai kokemuksen perusteella. Vastaajat, jotka käyttävät perusteluna nimen merkitystä tai siitä syntyvää mielikuvaa, assosioivat nimenkantajan hennoksi, hauraaksi ja herkkäksi. Joillekin vastaajille on herännyt tarkka mielikuva *Utu*-nimisestä henkilöstä, kuten esimerkiksi hänen asuinpaikastaan Lapissa tai hänen salaperäisestä luonteestaan. Jotkut taas ajattelevat nimeä *utu*-sanana merkityksen kautta, kuten kertomalla udun olevan hentoa, leijailevaa sumua. Monet vastaajat yhdistävät juuri nämä piirteet tyttöihin. Osa eteläpohjalaisista myös luonnehtii *Utu*-nimeä sen perusteella, minkälaiseksi he nimenkantajan sijaan kokevat nimen itsessään, eli vastaajat pitävät nimeä muun muassa herkkänä, tyttömäisenä, hentona, jämäkkänä ja keijumaisena. Koska he pitävät nimeä esimerkiksi herkkänä, he mieltävät nimen tytön nimeksi. Herkkyyden korostuu useissa vastauksissa. Myös Söyringin tutkimuksessa (2015: 15) jotkut vastaajat yhdistävät naisten nimiin herkkyyden ja kauneuden, kun taas miesten nimiä he pitävät voimakkaampina.

Yllä mainittujen perustelujen lisäksi aineistossani on muutamia yksittäisiä perusteluja, kuten nimen sopivuus kummallekin sukupuolelle ja vastaavasti nimen sopimattomuus ihmiselle. Lisäksi on muutamia vastauksia, joissa *Utu*-nimeä verrataan toisiin nimiin, kuten etunimiin *Unto*, *Sumu* ja *Satu*. Tällaisia vastauksia on kuitenkin melko vähän verrattaessa mielikuviin, merkityksiin ja luonteeseen liittyviin perusteluihin. Eteläpohjalaisten vastauksista ei myöskään ole löydettävissä toisistaan selkeästi eroavia perustelutapoja, vaan he ovat olleet perustelutapojen valinnassa hyvin yksimielisiä.

4.12. *Varma*

Varma-nimi pohjautuu asultaan samanlaiseen yleisnimeen, jonka merkityksenkaltaisia piirteitä on haluttu antaa lapselle. Lapsen on toivottu saavan nimeen liitettyjä tietynlaisia luonteenpiirteitä, kuten epäröimättömyyttä ja luottavaisuutta. (Saarikalle & Suomalainen 2007: 405.) Suomessa on nimittäin talvi- ja jatkosotien jälkeen suosittu luonteenpiirteisiin ja arvoihin yhdistettäviä etunimiä, kuten *Urho*, *Varma* ja *Voitto* (Patjas ym. 2015: 16). Tällaisia nimiä ovat myös *Hilja*, *Rauha* ja *Jalo*, joiden suosio on ajoittunut pääasiassa 1900-luvun alkupuolelle. Myös *Varma* on nimenä ollut suosituimmillaan 1900-luvun alussa. (Saarikalle & Suomalainen 2007: 405.)

Varma-nimeä on esiintynyt etunimenä jo ennen vuotta 1899, jolloin kyseisen nimen kantajia on ollut viisi miestä ja 186 naista. Suosituimmillaan nimi on ollut vuosina 1900–1919, jolloin nimi on annettu 38 miehelle ja 355 naiselle. Vuosina 1920–1939 nimen kannatus miehen etunimenä on hieman lisääntynyt, sillä *Varma* on annettu nimeksi 82 miehelle ja 116 naiselle. Seuraavalla vuosikymmenellä nimelle on tullut 46 uutta miespuolista ja 8 naispuolista nimenkantajaa. Etunimi on siis aiemmin ollut selkeästi suosittu naisen nimenä, mutta vuoden 1939 jälkeen nimi on tullut suosituimmaksi miehen nimenä. 1900-luvun alun jälkeen nimen suosio on laskenut paljon, vaikka edelleen nimeä annetaan lapsille. Vuosituhannen vaihteen jälkeen *Varma*-nimen on saanut itselleen vuosina 2000–2009 yhteensä viisi miestä ja alle viisi naista sekä vuosina 2010–2019 kahdeksan miestä ja alle viisi naista. (Digi- ja väestötietoviraston nimipalvelu.) Kuvioista 12 ilmenee, miten vastaajat mieltävät *Varma*-nimen sukupuolittuneisuutta.

KUVIO 12. Eteläpohjalaisten mielteet *Varma*-nimen sukupuolittuneisuudesta.

Kuten kuviosta 12 selviää, eteläpohjalaiset mieltävät *Varma*-nimen enimmäkseen neutraaliksi. Neutraaliksi nimen mieltää vastaajista 38. Tytön nimenä *Varmaa* pitää 20 vastaajaa ja pojan nimenä 17. Vähiten eteläpohjalaiset mieltävät nimen jokseenkin tyttömäiseksi tai jokseenkin poikamaiseksi. Kiinnostavaa on, että vastaukset jakautuvat melko tasaisesti neutraalin nimen jälkeen tytön ja pojan nimen välillä. Eteläpohjalaiset ovat siis keskenään jokseenkin eri mieltä nimen sukupuolittuneisuudesta, sillä neutraalina nimeä pitäneiden jälkeen vastaukset jakautuvat melko tasaisesti tytön ja pojan nimen kesken.

Vastauksissa on huomattavissa eroja myös ikäryhmien välillä. Yli 50-vuotiaat vastaajat pitävät *Varmaa* useammin neutraalina etunimenä kuin alle 50-vuotiaat. Nuorempi ikäryhmä taas mieltää nimen enemmän sopivaksi tytön nimeksi kuin vanhempi ikäryhmä. Lisäksi alle 50-vuotiaat pitävät *Varmaa* hieman useammin jokseenkin tyttömäisenä nimenä kuin yli 50-vuotiaat ja yli 50-vuotiaat hieman useammin jokseenkin poikamaisena kuin alle 50-vuotiaat. Vaikka näkemykset nimen sukupuolittuneisuudesta vaihtelevat ryhmien välillä, ovat he perustelleet näkemyksiään samankaltaisesti. Eteläpohjalaisten antamat tyypilliset perustelut *Varma*-nimen sukupuoliassosiaatioille ja esimerkit niistä on lisätty taulukkoon 17.

TAULUKKO 17. Tyypilliset perustelut *Varma*-nimen sukupuoliassosiaatioille.

	a) Nimeä verrataan toiseen nimeen	b) Tuttu nimenkantaja
Yli 50-vuotiaat	<i>Wilma ja warna, varma.. (VY39)</i> <i>Niin lähellä Valma nimeä. (VY35)</i> <i>Toivo, Varma, Unto (VY38)</i> <i>Kuin Tarmo (VY32)</i> <i>Valma... (VY23)</i>	<i>Tunnen Varma- nimisen naisen (VY8)</i> <i>Televisio sarjassa oli Varma Laakkonen (VY43)</i> <i>varma oli sata vuotta sitten miehen mini, mutta on kait myös naisellakin (VY21)</i>
Alle 50-vuotiaat	<i>Muunnos Valmasta (VA36)</i> <i>Lähellä valmaa. (VA9)</i> <i>Pojan tai jäänmurtajan nimi. Eikö kaikki jäänmurtajat ole pojannimiä, Urho, Tarmo, Kontio, Varma... (VA16)</i>	<i>Olen tuntenut erään Varma-mumman. (VA42)</i> <i>Tytölle en laittaisi. Vanha miehen nimi (VA31)</i> <i>Mulla oli tamma, joka oli Varma. (VA17)</i> <i>Vanha tytön/naisen nimi. (VA7)</i>
	c) Nimi luokitellaan merkityksen perusteella tai nimestä syntyä mielikuva	d) Nimi sopii kummallekin sukupuolelle
Yli 50-vuotiaat	<i>Kova ja kulmikas (VY30)</i> <i>Miehet on muka aina niin varmoja (VY41)</i> <i>Maskuliininen miellelyhtymä (VY14)</i>	<i>Ei osaa sanoa oisko mies vai nainen (VY4)</i> <i>Sopii mielestäni kummallekin. (VY6)</i> <i>Molempiin sukupuoliin liittyvä filis (VY19)</i>
Alle 50-vuotiaat	<i>Varmasti varma pikkuemäntä (VA49)</i> <i>Varma, varmasti pojalle sopiva nimi. Aina Varma (VA30)</i> <i>Pojat on monesti varmempia, tytöt jahkaavat (VA48)</i>	<i>Tämä nimi on neutraali, jonka perusteella voisi sopia kummalle vain (VA26)</i> <i>En tiedä kummalle sukupuolelle tämä sopisi paremmin. (VA25)</i> <i>Sopisi molemmille. (VA28)</i> <i>Sopisi kummalle vain (VA50)</i>

Taulukosta 17 ilmenee, että eteläpohjalaiset perustelevat sukupuoliassosiaatioita neljällä tavalla: a) nimeä verrataan toiseen nimeen, b) nimenkantaja on tuttu, c) nimi luokitellaan mielikuvan tai merkityksen perusteella ja d) nimi sopii kummallekin sukupuolelle. Vastajat vertaavat *Varma*-nimeä muun muassa nimiin *Alma*, *Kontio*, *Tarmo*, *Toivo*, *Urho*, *Valma* ja *Wilma*. Vertaamalla etunimeä esimerkiksi *Valmaan* vastajat ovat mieltäneet *Varman* tytön nimeksi. Erikoista on *Varma*-nimen vertaaminen esimerkiksi nimeen

Kontio, sillä etunimillä ei ole yhteisiä äänteellisiä tekijöitä. Useat eteläpohjalaiset myös tuntevat nimen jo jostain aiemmasta yhteydestä, kuten omasta lähipiiristään tai televisiosarjasta. Jotkut vastaajat tuntevat esimerkiksi *Varma*-nimisen naispuolisen sukulaisen, joten heidän mielestään nimi on tytön nimi. Toiset vastaajat taas muistelevat, että kyseessä on vanha nimi, joka on ollut kauan käytössä molemmilla sukupuolilla. Informantit ovat oikeassa, sillä *Varma*-nimi, kuten esimerkiksi *Lahja* ja *Sulokin*, on ilmaantunut etunimistöömme jo 1800-luvulla ja ollut sukupuolen suhteen vaihteleva (Kiviniemi 2006: 113).

Osa vastaajista on assosioinut *Varma*-nimen tietyille sukupuolelle kuuluvaksi sen muodostaman mielikuvan tai merkityksen perusteella. Informantit kuvailevat nimenkantajan olevan muun muassa kova, kulmikas ja varma pikkuemäntä. He usein vaikuttavatkin liitettävän nimen samanmuotoisen adjektiivin merkitykseen, eli nimenkantajaa pidetään luonteeltaan varmana. Nimen merkitysten ja siihen liitettävien mielikuvien lisäksi osa vastaajista pitää etunimeä sopivana niin tytöille kuin pojillekin. Heidän mukaansa nimi joko sopii molemmille sukupuolille tai nimestä on suoraan vaikea päätellä, olisiko se enemmän tytön vai pojan etunimi. Vaikka ikäryhmät ovat keskenään olleet yksimielisiä perusteluissaan, on heidän vastauksissaan myös eroavaisuuksia. Nämä erilaiset perustelut *Varma*-nimen sukupuoliassosiaatioille ovat taulukossa 18.

TAULUKKO 18. Erilaiset perustelut *Varma*-nimen sukupuoliassosiaatioille.

	Yli 50-vuotiaat		Alle 50-vuotiaat
Äänneasu	<i>Toisaalta Valma tulee mieleen, mutta r tuo potkua, jotta voisi olla pojankin nimi. (VY17)</i> <i>Nimiasunsa puolesta voi olla sekä pojan että tytön nimi (VY12)</i> <i>No se A siinä lopussa (VY42)</i>	Nimeä ei koeta ihmiselle sopivana	<i>Ei sovi nimeksi (VA38)</i> <i>Kamala nimi, toivottavasti kukana ei anna tätä lapselleen (VA41)</i> <i>En ehkä osaa kuvitella kummallekaan, joten siksi neutraali. (VA29)</i>

Taulukosta 18 ilmenee, että osa yli 50-vuotiaista viittaa perusteluissaan äänneasuun, kuten nimessä oleviin *r*- ja *a*-äänteisiin. Yksi vastaaja esimerkiksi liittää *Varman* tytön nimeksi, sillä nimen lopussa on *a*-ääne. Naisten nimet ovatkin usein *a*-loppuisia (Kiviniemi 2006: 116). Eräät nuorempaan ikäryhmään kuuluvista vastaajista taas eivät koe nimeä ihmiselle sopivana. Nimen kommentoidaan olevan kamala tai muuten vastaajat

toivovat, ettei kukaan saisi sellaista nimeä itselleen. Yli 50-vuotiaiden perusteluissa tällaista negatiivisuutta ei esiinny, ja syy voi olla se, että nimi saattaa olla tutumpi heille. Koska *Varma*-nimi on ollut suosituimmillaan 1900-luvun alkupuolella, osa yli 50-vuotiaista mahdollisesti tuntee tai on tuntenut kyseisen nimen kantajan.

4.13. Yhteenveto luokitteluista ja perusteluista

Eteläpohjalaiset mieltävät useimmiten sukupuolineutraalit etunimet neutraaleiksi. Toiseksi eniten he mieltävät nimet tytön nimiksi ja kolmanneksi eniten jokseenkin tyttömäisiksi nimiksi. Huomattavasti harvemmin vastaajat pitävät etunimiä jokseenkin poikamaisina tai pojan niminä. Ikäryhmien välillä näkemyksissä on kuitenkin hieman hajontaa. Yhteenveto eteläpohjalaisten mielteistä on taulukossa 19.

TAULUKKO 19. Yhteenveto eteläpohjalaisten mielteistä.

	Tytön nimi		Jokseenkin tyttömäinen nimi		Neutraali nimi		Jokseenkin poikamainen nimi		Pojan nimi	
	VA	VY	VA	VY	VA	VY	VA	VY	VA	VY
Ilo	25	21	11	14	11	13	1	1	2	1
Kide	10	13	10	13	22	17	7	6	1	1
Kuu	11	5	5	10	25	25	6	9	3	1
Myrsky	1	1	2	3	15	14	10	16	22	16
Pii	7	17	12	13	20	16	5	4	6	0
Rae	17	17	17	12	15	14	1	3	0	4
Runo	20	24	11	10	9	11	6	3	4	2
Sana	19	10	6	14	24	22	1	3	0	1
Soini	11	5	9	4	9	16	4	11	17	14
Tuisku	7	8	4	7	16	15	8	14	15	6
Utu	17	22	12	15	16	9	3	1	2	3
Varma	14	6	7	4	15	23	5	9	9	8
Yhteensä	159	149	106	119	197	195	57	80	81	57
Yhteensä	308		225		392		137		138	

Taulukosta 19 ilmenee, että sekä yli 50-vuotiaat että alle 50-vuotiaat ovat pääasiassa yhtä mieltä vastauksissaan, mutta eroja ikäryhmien välillä on esimerkiksi siinä, miten he pitävät etunimiä jokseenkin poikamaisina tai pojan niminä. Nuorempi ikäryhmä mieltää nimiä useammin jokseenkin poikamaisiksi ja vanhempi ikäryhmä useammin pojan nimiksi. Lisäksi alle 50-vuotiaat mieltävät nimiä useammin tytön nimiksi kuin yli 50-vuotiaat, ja vanhempi ryhmä pitää nimiä enemmän jokseenkin tyttömäisinä kuin nuorempi ryhmä. Neutraaleina etunimiä ryhmät pitävät hyvin saman verran.

Yli 50-vuotiaat mieltävät eniten tytön nimeksi *Runon*, *Utun* ja *Ilon* ja alle 50-vuotiaat *Ilon*, *Runon* ja *Sanan*. Jokseenkin tyttömäisenä vanhempi ikäryhmä pitää *Utun* ja *Ilon* lisäksi myös *Sanaa*, kun taas nuorempi ikäryhmä mieltää jokseenkin tyttömäisiksi *Rae*-, *Utu*- ja *Pii*-nimet. Neutraaleimmaksi vanhemmat vastaajat mieltävät nimet *Kuu*, *Varma* sekä *Sana*, mutta nuoremmat pitävät *Sanan* ja *Kuun* lisäksi myös usein *Kidettä* neutraalina. Jokseenkin poikamaiseksi nimeksi yli 50-vuotiaat mieltävät useimmiten *Myrskyn* ja *Tuiskun* ja pojan nimeksi *Soinin* sekä *Myrskyn*. Samoin tekevät myös alle 50-vuotiaat, tosin he pitävät myös usein *Tuiskua* pojan nimenä.

Molempien ryhmien tuloksia vertaillen selviää, että tytön nimenä eteläpohjalaiset pitävät useimmiten *Iloa* tai *Runoa*. Jokseenkin tyttömäiseksi ryhmät mieltävät eniten *Rae*- ja *Utu*-nimet, kun taas neutraaleina ikäryhmät pitävät nimiä *Kuu* ja *Sana*. Jokseenkin poikamaisena ryhmät kokevat useimmiten *Myrskyn* ja *Tuiskun*. Eniten pojan nimeksi vastaajat mieltävät etunimet *Myrsky* ja *Soini*.

Eteläpohjalaiset ovat perustelleet mieliteitään etunimien sukupuolittuneisuudesta, ja he ovat käyttäneet usein samankaltaisia perusteluita. Vastaajat ovat käyttäneet seitsemää erilaista perustelukeinoa, joiden avulla he ovat selittäneet, miksi ovat pitäneet jotakin etunimeä tietylle sukupuolelle sopivana. Nämä yleisimmät perustelutyypit ovat kuviossa 13. Kuviossa ympyröiden koko ja järjestys kertovat siitä, mitä vastausta on käytetty eniten. Esimerkiksi isoin ja ensimmäisenä oleva ympyrä tarkoittaa, että kyseinen perustelu on ollut yleisin.

KUVIO 13. Eteläpohjalaisten yleisimmät perustelutyyppit.

Kuten kuviosta 13 selviää, vastaajat ovat käyttäneet perustelukeinoinaan seuraavia tapoja: he vertaavat nimeä toiseen etunimeen, kertovat tuntevansa jonkun kyseisen nimen kantajan, kokevat nimen sopivan molemmille sukupuolille, nimestä herää jokin mielikuva tai he luokittelevat nimen merkityksen perusteella, eivät koe etunimeä ihmiselle sopivana tai perustelevat valintojaan kuulohavainnoilla. Eniten informantit ovat perustelleet mieliteitään vertaamalla nimeä toiseen nimeen ja viittaamalla tuttuun nimenkantajaan.

Kuvion 13 lisäksi eteläpohjalaiset ovat käyttäneet myös muita yksittäisiä perusteluja. Kerran on käytetty seuraavat perustelut: äänneyhdistelmä, äänneasu, oma kokemus nimen sukupuolittuneisuudesta, nimen vertaaminen muihin vastaaviin taivaankappaleisiin, nimen sointuvuus ja nimen luokittelu sen perusteella, minkälaiseksi nimi koetaan.

5. ETUNIMISTÄ SYNTYVÄT MIELIKUVAT

Olen kyselylomakkeessani pyytänyt eteläpohjalaisia kuvailemaan, millaisia mielikuvia lomakkeessani esitetyt nimet heissä herättävät. Tässä luvussa käyn läpi, millaisia mielikuvia yli 50-vuotiaat ja alle 50-vuotiaat vastaajat ovat liittäneet neutraaleihin nimiin. Olen koonnut mielikuvat taulukoihin, ja käyn jokaisen nimen yksitellen läpi omassa luvussaan. Kun olen käsitellyt jokaisen tutkimukseni nimen yksitellen, teen lopuksi yhteenvedon niihin yleisimmin liitetystä mielikuvista.

5.1. Iloinen *Ilo*

Ilo-nimeen eteläpohjalaiset liittävät ikäryhmästä riippumatta samankaltaisia mielikuvia. Yli 50-vuotiaille ja alle 50-vuotiaille vastaajille herää mielikuvia *Ilo*-nimisen henkilön luonteesta, ulkonäöstä ja perheestä. Nimeen liitettävät mielikuvat ja esimerkit tyypillisimmistä kuvailuista on koottu taulukkoon 20.

TAULUKKO 20. *Ilo*-nimeen liitettävät mielikuvat.

	Yli 50-vuotiaat	Alle 50-vuotiaat
Luonne	<i>Positiivinen ja iloinen (VY2)</i> <i>Iloinen, hymyilevä, elämänmyönteinen (VY18)</i>	<i>Iloinen, nauravainen. (VA23)</i> <i>Valoisa, energinen, hyväntuulinen (VA36)</i>
Ulkonäkö	<i>Punaiset hiukset, pisamia, hymykuopat (VY10)</i> <i>Vaalea, kaunis. (VY33)</i>	<i>Vaaleahiuksinen pieni tyttö (VA9)</i> <i>Pieni, siro ja vaalea. (VA46)</i> <i>Siro (VA38)</i>
Perhe	<i>Vanhempien toivoma lapsi. Ilo heille. (VY29)</i> <i>Iltatähti tai viimeinkin saatu vauva. (VY15)</i>	<i>Positiivinen, odotettu vanhempien toimesta (VA18)</i> <i>Iloinen. Nimen antajan ilonlähde. (VA2)</i>

Eteläpohjalaiset useimmiten liittävät *Ilo*-nimeen erilaisia luonteen kuvauksia, kuten mielikuvia henkilön iloisuudesta, positiivisuudesta ja nauravaisuudesta. Vastaajat kuvailevat *Iloa* myös muun muassa sosiaaliseksi, pirteäksi, hymyileväksi ja hyväntuuliseksi. Yleisesti kaikki mielikuvat, joita nimeen yhdistetään, ovat jollain tavalla positiivisia. Eräs vastaaja toteaaakin, että nimenkantaja tuskin on *se myrtsein tyyppi*. Kuitenkin yksi

vastaajista kommentoi, että kyseinen etunimi voi olla nimenkantajalle myös rasite, jos henkilön persoona ei vastaa nimestä muodostunutta mielikuvaa. Marttisen (2019: 36) tutkimuksessa nousee myös esiin, että joidenkin nimien kantaminen voi olla raskasta tai että nimet voivat määrätä ennalta nimenkantajan persoonallisuutta, jos nimillä on appellatiivinen vastine.

Eteläpohjalaiset liittävät *Ilo*-nimiseen henkilöön myös joitain ulkonäköön liittyviä piirteitä. Enimmäkseen vastaajat kuvailevat nimenkantajan olevan vaaleahiuksinen ja pienikokoinen. Muutamat vastaajista myös kertovat *Ilon* olevan kuin *Elovena*-tyttö, joka tunnetusti on vaaleahiuksinen. Kuitenkin joitain eroavia kuvauksiakin on, sillä muutama eteläpohjalainen yhdistää nimeen mielikuvan punaisista tai tummista hiuksista. Yleisesti vastaajat pitävät *Iloa* myös pienenä – niin koon kuin iänkin puolesta. Iso osa vastaajista vaikuttaa liittävän pienuuden *Ilo*-nimisen henkilön kokoon, mutta jotkut vastaajista kertovat pitävänsä nimenkantajaa iältäänkin nuorena, esimerkiksi pienenä vauvana. Ikään viittaavia mielikuvia on suhteessa muihin mielikuviiin vain vähän, mutta eniten niitä esiintyy alle 50-vuotiaiden vastauksissa. Alle 50-vuotiaat pitävät *Iloa* niin vauvana, kouluikäisenä lapsena kuin teininäkin.

Vastaajat ovat luonteen ja ulkonäön lisäksi yhdistäneet *Ilon* mahdolliseen perheeseen joitain mielikuvia. *Ilon* ajatellaan olevan vanhempien kauan odottama ja toivoma lapsi. Jotkut myös kuvailevat *Ilo*-nimisen henkilön vanhempia, sillä heidän kerrotaan olevan esimerkiksi hipstereitä tai fiksuja ja valveutuneita. Yksi vastaajista myös toteaa, että hänen mielestään *Ilo*-nimi kertoo enemmän lapsen vanhemmista kuin lapsesta itsestään. Vastaaja ei kuitenkaan tarkenna, mitä hän tällä tarkoittaa.

5.2. Pohjoissuomalainen *Kide*

Kide-nimeen eteläpohjalaiset ovat liittäneet kolmentyyppisiä mielikuvia. Vastaajat ovat kuvailleet *Kide*-nimisen henkilön luonnetta ja ulkonäköä, mutta nyt myös asuinpaikkaa. Mielikuvatyyppit ovat ikäryhmien kesken samanlaiset, mutta niiden sisällöt poikkeavat joltain osin toisistaan. Nimeen liitetty mielikuvat ja esimerkit niistä ovat taulukossa 21.

TAULUKKO 21. *Kide*-nimeen liitettävät mielikuvat.

	Yli 50-vuotiaat	Alle 50-vuotiaat
Luonne	<i>Kylmäkö, totinen jne</i> (VY1) <i>Säteilevä, voi olla kovakin</i> (VY20) <i>Viilee, cool</i> (VY41)	<i>Omatahtoinen ja temperamenttinen</i> (VA26) <i>Räiskähtelevä luonne</i> (VA38)
Ulkonäkö	<i>Vaalea, keijumainen</i> (VY2) <i>Lumikin näköinen ja oloinen :)</i> (VY42)	<i>Tummatukkainen ja boheemi.</i> (VA45) <i>Selkeät vahvat piirteet</i> (VA31) <i>Tumma hiuksinen --</i> (VA44)
Asuinpaikka	<i>Kide on syntynyt</i> <i>Pohjois-Suomessa. --</i> (VY11) <i>Pohjoismainen.</i> (VY34)	<i>-- pirkanmaalta Kauhajoelle muuttanut n. 10 v rauhallinen poika</i> (VA39) <i>-- juuret pohjoisessa</i> (VA16)

Taulukon 21 mukaisesti eteläpohjalaiset liittävät *Kide*-nimiseen henkilöön erilaisia luonteenpiirteitä. Yli 50-vuotiaat kuvailevat nimenkantajaa useimmiten kylmäksi ja kovaksi. Osa heistä kuvailee *Kidettä* myös muun muassa säteileväksi ja särmikkääksi. Tällaiset miellelyhtymät saattavat osittain johtua nimen läpinäkyvyydestä, eli vastaajat yhdistävät *Kide*-nimen kiteeseen ja sitä kautta esimerkiksi kylmyyteen tai kovuuteen. Alle 50-vuotiaiden luonteenkuvaukset poikkeavat jonkin verran yli 50-vuotiaista, sillä alle 50-vuotiaat kuvailevat *Kidettä* useimmiten temperamenttiseksi, vauhdikkaaksi ja räiskyväksi. Heidän vastauksissaan ei siis juurikaan näy kovuuteen tai kylmyyteen liittyviä mielikuvia. Alle 50-vuotiaat pitävätkin *Kidettä* enemmän eloisana ja voimakkaana henkilönä kuin yli 50-vuotiaat, vaikkakin joitain yksittäisiä viittauksia henkilön rauhallisuuteen ja pidättyväisyyteen nuoremman ikäryhmän vastauksissa on. Osa alle 50-vuotiaista myös nostaa esiin nimenkantajan mahdollisen luovuuden ja taiteellisuuden.

Enemmistö alle 50-vuotiaista pitää *Kidettä* ulkonäöllisesti tummahiuksisena ja vahvana ruumiiltaan. Alle 50-vuotiaista jotkut kuvailevatkin nimenkantajan olevan urheilullinen, joten ehkä samasta syystä nimeen liitetään myös tietynlainen vahvuus ja jäntevyys. Yli 50-vuotiaista osa pitää *Kidettä* tummatukkaisena, mutta huomattavan usein he kuvailevat nimenkantajaa myös vaaleaksi, hoikaksi tai pieneksi. Alle 50-vuotiaat siis pitävät *Kidettä* useammin tummana sekä vahvana, kun taas yli 50-vuotiaat liittävät nimenkantajaan mielikuvan pienestä ja vaaleasta henkilöstä. Yli 50-vuotiaat lisäksi yhdistävät *Kide*-nimeen toista ikäryhmää useammin joitain nimenkantajan kiinnostuksen kohteisiin liittyviä

asioita. Nimenkantajaa pidetään esimerkiksi teknisesti lahjakkaana tai tekniikasta kiinnostuneena, mutta toisaalta myös metsässä samoilijana.

Eteläpohjalaisille syntyy *Kide*-nimen perusteella joitain mielikuvia myös nimenkantajan mahdollisesta asuinpaikasta. Iso osa asuinpaikkaa koskevista mielikuvista liittyy nimenkantajan syntypaikkaan, jona vastaajat pitävät esimerkiksi Pohjois-Suomea. Useimmiten nimi liitetäänkin jollain tavalla pohjoisuuteen (Pohjoismaat tai Pohjois-Suomi), mutta yksi vastaajista ajattelee *Kide*-nimisen henkilön muuttaneen Pirkanmaalta Etelä-Pohjanmaalle. Joissain eteläpohjalaisten vastauksissa lisäksi korostuu *Kide*-nimen mahdollinen yhteys kansainvälisyyteen. Vastaajat ajattelevat nimen olevan kansainvälisesti helppo lausua, joten *Kide*-nimenkantaja voisi informanttien mielestä asua myös ulkomailla tai muuttaa ulkomaille elämänsä aikana. Yksi vastaajista lisäksi ajattelee, että nimenkantajan toinen vanhempi saattaisi olla ulkomailta kotoisin. Muuten viittauksia *Kide*-nimisen henkilön perheeseen ei juuri ole joitain poikkeuksia lukuun ottamatta.

5.3. Rauhallinen *Kuu*

Kuu-nimiseen henkilöön eteläpohjalaiset yhdistävät nimenkantajan luonteeseen ja ulkonäköön liittyviä mielikuvia. Lisäksi useissa vastauksissa näkyy, ettei nimen perusteella synny minkäänlaisia mielikuvia nimenkantajasta tai nimenkantajan kuvailu osoittautuu vaikeaksi. Nämä edellä mainitut mielikuvat ja esimerkit jokaisesta niistä on koottu taulukkoon 22.

TAULUKKO 22. *Kuu*-nimeen liitettävät mielikuvat.

	Yli 50-vuotiaat	Alle 50-vuotiaat
Luonne	<i>Etäinen, rauhallinen</i> (VY19) <i>Voisipa olla sulkeutunut</i> (VY16) <i>Hento, haaveilija.</i> (VY10) <i>Rauhallinen ja tasainen</i> (VY24)	<i>Mystinen, salaperäinen, valoisa</i> (VA15) <i>Haaveileva yksin kulkija, tutkija</i> (VA30) <i>boheemi, taiteellinen, luonnonläheinen</i> (VA47)
Ulkonäkö	<i>Pyöreä kasvoinen henkilö, valvoo paljon öisin.</i> (VY46) <i>Pyöreänaamainen</i> – – (VY42) <i>Lihava.</i> (VY33)	<i>Pörröpäinen poika</i> (VA3) <i>Salaperäinen hoikka pitkähiuksinen tyttö</i> (VA9) <i>Sellinen gootti.</i> (VA17)

Taulukosta 22 selviää, että yli 50-vuotiaat ja alle 50-vuotiaat ajattelevat *Kuu*-nimenkantajan olevan rauhallinen, sulkeutunut ja salaperäinen haaveilija. Yli 50-vuotiaiden vastauksissa korostuu *Kuun* rauhallisuus ja etäisyys, mutta häntä pidetään usein myös haaveilijana. Alle 50-vuotiaiden vastauksissa taas näkyy ajatus *Kuun* salaperäisyydestä ja luonnonläheisyydestä. Monet nostavat esiin myös nimenkantajan taiteelliset ominaisuudet ja haaveilun. Vaikka alle 50-vuotiaidenkin parissa *Kuu*-nimi herättää eniten luonteeseen liittyviä mielikuvia, yli 50-vuotiaiden vastauksissa luonteenkuvauksia on vielä enemmän. Yli 50-vuotiaat siis kuvailevat eniten nimenkantajan luonteen ominaisuuksia.

Ulkonäöllisesti yli 50-vuotiaat kuvittelevat melko yksimielisesti *Kuun* olevan kasvoiltaan pyöreä ja vartaloltaan isokokoinen. Eräs vastaajista ajattelee nimenkantajan olevan lihava, kun taas toinen vastaaja pitää häntä vanterana, pyöreänä ja terveenä. Alle 50-vuotiaiden ajatukset *Kuun* ulkonäköpiirteistä taas ovat keskenään hyvin erilaisia. He kuvittelevat *Kuu*-nimisen henkilön olevan muun muassa pörröpäinen, pitkähiuksinen, hoikka, gootti, tummahiuksinen, ristiverinen tai vaalea. Lisäksi yksi vastaajista kommentoi, että *Kuu* voisi olla nuori mies, nainen tai lapsi, joka olisi myös sukupuoleltaan neutraali. Alle 50-vuotiaiden vastaukset siis poikkeavat toisistaan suhteellisen paljon, eikä yhteistä kuvaustapaa löydy, mikä taas yli 50-vuotiaiden vastauksista on havaittavissa.

Osan eteläpohjalaisista on vaikea luoda minkäänlaista mielikuvaa *Kuu*-nimenkantajasta. Joko he kokevat kuvailun vaikeaksi tai nimestä ei vain yksinkertaisesti muodostu minkäänlaista mielikuvaa. Jotkut vastaajista kertovat myös, etteivät he pidä nimeä ihmisen nimenä, joten he eivät osaa kuvailla kyseisen nimen kantajaakaan. Tämä on näkynyt myös aiemmin *Kuu*-nimen sukupuolittuneisuudessa (ks. luku 4.3.), sillä nimeä on pidetty neutraalina, mutta perusteluista on paljastunut, että osa vastaajista ei ole pitänyt nimeä ihmiselle sopivana lainkaan. Voi siis olla, että kyseinen asia vaikuttaa myös mielikuviin.

Yli 50-vuotiaista poiketen alle 50-vuotiaiden vastauksissa on myös jotain perheeseen liittyviä mielikuvia. *Kuu*-nimistä henkilöä pidetään muun muassa astrologiasta kiinnostuneiden, *hippimäisten hipstereiden* ja sukupuolineutraaliutta kannattavien vanhempien lapsena, joka on saanut luonnonläheisen kasvatuksen. Toisaalta taas yksi alle 50-vuotiaista vastaajista toteaa, että *Kuu* on tavallisten työssäkäyvien vanhempien esikoinen, joten myös erilaisia näkemyksiä *Kuu*-nimisen henkilön perheestä esiintyy.

5.4. Vauhdikas *Myrsky*

Myrsky-nimi herättää eteläpohjalaisissa mielikuvia nimenkantajan luonteesta ja ulkonäöstä. Erityisesti luonteenkuvaukset korostuvat molempien ikäryhmien vastauksissa. Taulukossa 23 on esimerkkejä vastaajien nimeen liittämistä mielikuvista.

TAULUKKO 23. *Myrsky*-nimeen liitettävät mielikuvat.

	Yli 50-vuotiaat	Alle 50-vuotiaat
Luonne	<i>Raisu ja reipas, aikaansaava</i> (VY12) <i>Vauhdikas, rohkea.</i> (VY17) <i>Eläväinen ja temperamenttinen</i> (VY44)	<i>Reipas ja täynnä elämää.</i> (VA13) <i>Vauhdikas, energinen, arvaamaton</i> (VA36) <i>Temperamenttinen, vilkas</i> (VA48)
Ulkonäkö	<i>Tummat pitkät hiukset. --</i> (VY34) <i>Pienikokoinen, silmälasit päässä, takkutukka. --</i> (VY46) <i>Vahva luonteeltaan ja varreltaan.</i> (VY2)	<i>Roteva raamikas mies</i> (VA9) <i>Tummaverikko, särmikkäät kasvot</i> (VA32) <i>Villi, hiukset vähän pitkät ja pystyssä/sekaisin.</i> (VA46)

Yli 50-vuotiaiden ja alle 50-vuotiaiden mielestä nimenkantaja on pääasiassa temperamenttinen, vauhdikas, energinen ja vilkas. Jotkut vastaajista pitävät *Myrskyä* myös aggressiivisena, äkkipikaisena tai rajuna. Roosin (2009: 77) tutkimuksessa *Myrsky*-nimenkantaja mielletään myös esimerkiksi aggressiiviseksi, rajuksi, reippaaksi ja toimeliaaksi. *Myrsky*-nimistä henkilöä siis pidetään selvästi luonteeltaan voimakkaana. Yksikään vastaajista ei omassani eikä Roosin (2009) tutkimuksessa ole kuvaillut henkilöä esimerkiksi rauhalliseksi, vaan kaikki luonteeseen liittyvät mielikuvat tuovat esiin nimenkantajan elävistä, villiä tai riehakasta persoonaa.

Myrskyn ulkonäöstä eteläpohjalaiset ovat melko yksimielisiä vastauksissaan, sillä he ajattelevat, että nimenkantajalla olisi tummat, pitkät hiukset. Osa vastaajista kuvailee hiusten myös olevan joko kiharat tai jollain tavalla sekaisin. Vartaloltaan vastaajat pitävät *Myrskyä* niin raamikkaana kuin pienenäkin, eli näkemykset vaihtelevat. Jotkut ulkonäkökuvauksista ovat hyvinkin tarkkoja, sillä esimerkiksi yksi yli 50-vuotias kuvailee nimenkantajan olevan metsältä tuoksuva, meren pärskeiden kastelema henkilö, jonka villapaidan helma on hieman rikki.

Alle 50-vuotiaiden vastauksissa on lisäksi useita sukupuoleen liittyviä mielikuvia. Monissa kuvailuissa esiintyykin esimerkiksi luonteenkuvauksen jälkeen vielä viittaus mahdolliseen sukupuoleen, kuten *rasavilli poika*, *tavallinen nuori mies* tai *poikamainen tyttö*. Yli 50-vuotiaiden kuvailuissa taas ei tällaista ole. Jostain syystä monelle alle 50-vuotiaalle vastaajalle *Myrsky*-nimi synnyttää siis mielikuvan tietystä sukupuolesta, eikä pelkää mielikuvaa esimerkiksi ulkonäöstä tai luonteesta.

5.5. Pieni Pii

Pii-nimeen vastaajat yhdistävät mielikuvia, jotka ovat sekä samankaltaisia että erilaisia. Molemmille ryhmille muodostuu mielikuvia nimenkantajan luonteesta ja ulkonäöstä. Niiden lisäksi osalle vastaajista ei synny minkäänlaista mielikuvaa nimenkantajasta. Nimeen liitettävät tyypillisimmät mielikuvat ja esimerkit kuvailuista ovat taulukossa 24.

TAULUKKO 24. *Pii*-nimeen liitettävät mielikuvat.

	Yli 50-vuotiaat	Alle 50-vuotiaat
Luonne	<i>Pii on kova ja jämäkkä ajatuksissaan ja toimissaan. (VY27)</i> <i>Tämä nimi sopii tarkalle ihmiselle (VY44)</i> <i>Pirtsakka, pirskahteleva tyyppi (VY47)</i>	<i>Älykkö, kulttuuri-ihminen (VA15)</i> <i>Harkitseva, rauhallinen (VA48)</i> <i>Hento, ehkä ujohko? (VA22)</i> <i>Matemaattinen, rauhallinen (VA44)</i>
Ulkonäkö	<i>Siro, hento ja pikkuinen (VY24)</i> <i>Pieni, hauras, koristeellinen kuin Piin merkki (VY38)</i> <i>– punahiuksinen pisamanassu, hiukan pisteliäs tyyppi (VY41)</i>	<i>Pikkuinen (VA4)</i> <i>Pisama kasvoinen punatukkainen (VA26)</i> <i>Pieni, siro, kiltti (VA37)</i> <i>Nörttimäinen olemus (VA3)</i>

Yli 50-vuotiaat kuvailevat *Piin* luonnetta usein jollain tavalla kovaksi, ja eräät heistä nostavat esiin kuvauksen *piinkova*. Kovuuden lisäksi nimi luo vanhemmalle ikäryhmälle mielikuvan nimenkantajan tarkkuudesta ja pirteydestä. Joidenkin vastaajien mielestä *Pii* on myös vilkas ja reipas. Mielikuvat nimenkantajan rauhallisuudesta tai hiljaisuudesta ovat vähäisiä yli 50-vuotiaiden parissa, toisin kuin nuoremmissa ikäryhmässä. Alle 50-

vuotiaat eteläpohjalaiset kuvailevatkin *Piin* olevan luonteeltaan rauhallinen, herkkä ja ujo. He pitävät nimenkantajaa myös älykkäänä ja matemaattisesti lahjakkaana.

Eteläpohjalaiset pitävät *Piitä* pienikokoisena ja muutenkin sirona. Melkein kaikissa ulkonäköä koskevissa vastauksissa korostuu nimenkantajan pienuus. Koon lisäksi molemmissa ikäryhmissä on vastaajia, jotka ovat kuvailleet *Piillä* olevan punaiset hiukset ja pisamat. Alle 50-vuotiaiden vastauksissa on myös muita yksittäisiä kuvauksia, kuten vaatetukseen tai yleiseen olemukseen liittyviä. *Piin* ajatellaan esimerkiksi pukeutuvan retrohenkisiin vaatteisiin tai hänen kuvaillaan näyttävän nörtiltä.

Joillakin yli 50-vuotiaista ja alle 50-vuotiaista vastaajista on vaikeuksia luoda mielikuvaa *Pii*-nimisestä henkilöstä. Vastaajat sanovat, etteivät he osaa kuvailla kyseistä nimenkantajaa tai ettei nimi herätä minkäänlaista mielikuvaa. Yksi informanteista kommentoi nimen olevan mitäänsanomaton, joten hän ei osaa kuvailla sen nimistä henkilöä. Jotkut vastaajat myös kertovat, etteivät he osaa kuvitella *Piitä* etunimeksi lainkaan. Heidän mielestään *Pii* ei ole ihmisen nimi, vaan esimerkiksi vain matematiikan termi.

Alle 50-vuotiaiden vastauksissa on joitain nimenkantajan mahdolliseen ammattiin tai kiinnostuksenkohteisiin liittyviä mielikuvia, joita yli 50-vuotiaiden vastauksissa ei ole. Nuoremmassa ikäryhmässä *Piitä* pidetään matemaattikkona, matematiikasta tai luonnontieteistä kiinnostuneena ja koulutettuna henkilönä. Erään vastaajan mielestä *Pii*-nimisessä henkilössä olisi myös insinööriainesta. Lisäksi yhdelle informanteista syntyy mielikuva nimenkantajan perheestä, sillä vastaajan mielestä *Piin* isän ammatti voisi liittyä jollain tavalla matematiikkaan. Yli 50-vuotiaiden vastauksissa on myös yksi kuvaus *Pii*-nimisen henkilön perheestä, jossa vastaajan mielestä vanhemmat ovat akateemisesti koulutettuja.

5.6. Reipas *Rae*

Eteläpohjalaiset yhdistävät *Rae*-nimenkantajaan mielikuvia tämän mahdollisesta luonteesta ja ulkonäöstä. Lisäksi osan yli 50-vuotiaista on vaikea luoda minkäänlaista mielikuvaa nimenkantajasta, ja alle 50-vuotiaat taas yhdistävät *Rae*-nimeen mielikuvia henkilön taustasta. Ikäryhmille yhteiset – luonteeseen ja ulkonäköön liittyvät – mielikuvat esimerkkeineen ovat taulukossa 25.

TAULUKKO 25. *Rae*-nimeen liitettävät mielikuvat.

	Yli 50-vuotiaat	Alle 50-vuotiaat
Luonne	<i>Reipas ja aikaansaapa, sosiaalinen (VY12)</i> <i>Vilkas ja levoton (VY18)</i> <i>Rae kuulostaa ujohtolta, itsekseni viihtyvältä, lempeältä. (VY11)</i>	<i>Reipas, vähän ehkä vallatonkin (VA48)</i> <i>Rauhallinen, hiljainen (VA37)</i> <i>Pirskahdeleva. (VA22)</i>
Ulkonäkö	<i>Pitkät vaaleat hiukset, tuikkivat silmät, heleä nauru (VY1)</i> <i>Vaalea makean näköinen tyttö (VY46)</i> <i>Hillitty, vaalea tyttö (VY14)</i>	<i>Lapsi, pieni ja vaaleahiuksinen (VA21)</i> <i>Pieni, pyöreä Piskonen Elovena tyttö. (VA46)</i>

Kuten taulukosta 25 selviää, yli 50-vuotiaat ajattelevat *Rae*-nimisen henkilön olevan reipas, vilkas ja sosiaalinen. Enimmäkseen yli 50-vuotiaat kuvailevat *Raetta* reippaaksi ja vallattomaksi, mutta osan mielestä nimenkantaja on rauhallinen ja ujo. Samoin alle 50-vuotiaat pitävät *Raetta* reippaana, pirteänä, vauhdikkaana ja räväkkänä, mutta samalla myös rauhallisena, hiljaisena ja kylmänä. Mielikuvat nimenkantajan luonteesta siis jakautuvat vastaajien kesken. *Rae*-nimessä mielikuvat reippaudesta voivat liittyä satunaiseen äänteelliseen yhtäläisyyteen, mikä ilmenee myös *Raili*-nimessä, jota on kuvailtu reippaaksi, koska se on assosioitunut sanoihin *raikas* ja *railakka* (Kiviniemi 1982: 17).

Eteläpohjalaiset ovat yhtä mieltä myös *Rae*-nimisen henkilön ulkonäöstä, sillä molemmat ikäryhmät liittävät vahvasti nimenkantajaan mielikuvan vaaleista hiuksista. Lisäksi yli 50-vuotiaiden vastauksissa mainitaan nimenkantajalla olevan mahdollisesti jäntevä varpalo, tuikkivat silmät ja luonnonkiharat hiukset. Alle 50-vuotiaat taas pitävät *Raetta* pienikokoisena, minkä lisäksi vastauksista nousee esiin yksittäisiä muita mielikuvia, jotka liittyvät muun muassa henkilön vaatetukseen ja sukupuoleen. Nimenkantajan ajatellaan esimerkiksi pukeutuvan oudosti tai olevan poikamainen tyttö.

Ulkonäön ja luonteen lisäksi joillekin alle 50-vuotiaille herää mielikuvia *Rae*-nimenkantajan taustasta. Nimenkantajaa pidetään niin suomalaisena kuin ulkomaalaistaustaisenaakin. Yksi alle 50-vuotiaista toteaa, että nimi on globaali, joten *Rae* voisi olla ulkomailta kotoisin. Yli 50-vuotiaiden vastauksissa ei nimenkantajan taustaa ole nostettu esiin, mutta sen sijaan monelle vastaajalle ei ole herännyt lainkaan mielikuvia nimenkantajasta. Niistä ei heidän mukaansa synny erityisiä mielikuvia tai nimenkantajasta on muuten

vaikea sanoa yhtään mitään. Jotkut eivät osaa edes kuvitella *Rae*-nimistä henkilöä. Sen sijaan alle 50-vuotiaiden ryhmässä vastaajilla ei ole ollut vaikeuksia kuvitella, millainen *Rae*-nimenkantaja olisi.

5.7. Taiteellinen *Runo*

Sekä yli 50-vuotiaat että alle 50-vuotiaat vastaajat yhdistävät *Runo*-nimenkantajaan luonteeseen ja ulkonäköön liittyviä mielikuvia. Osalle nuoremasta ikäryhmästä herää mielikuvia myös nimenkantajan perheestä ja harrastuksista. Ikäryhmien samankaltaiset mielikuvat esimerkkeineen ovat taulukossa 26.

TAULUKKO 26. *Runo*-nimeen liitettävät mielikuvat.

	Yli 50-vuotiaat	Alle 50-vuotiaat
Luonne	<i>taiteellinen, mietiskelijä (VY1)</i> <i>Haaveileva, herkkä taiteilija. (VY6)</i> <i>Rauhallinen (VY23)</i> <i>Herkkä (VY50)</i>	<i>Tunteellinen. Taiteellinen. (VA2)</i> <i>Herkkä, haaveilija, luova (VA42)</i> <i>Rauhallinen, syvälinen (VA41)</i> <i>Maanläheinen. (VA23)</i>
Ulkonäkö	<i>Herkkä ja hentorakenteinen, pitkät sormet. (VY33)</i> <i>Sievä ja hento lettipää tyttö. (VY39)</i> <i>Vanhempi mies, vakaa, tasainen, päällä slipoveri ja nenällä lukulasit. (VY38)</i>	<i>Nuori aikuinen mieli villapaidassa, pitkä hiekanvärinen tukka (VA12)</i> <i>Silmälasipäinen polkkatukkainen hoikka tyttö (VA39)</i> <i>Pieni ja kaunis (VA4)</i>

Taulukosta 26 käy ilmi, että eteläpohjalaiset kuvailevat nimenkantajan olevan luonteeltaan taiteellinen, haaveileva, herkkä ja rauhallinen. Alle 50-vuotiaiden vastauksissa nousee esiin myös *Runon* mahdollinen maanläheisyys, syvälinisyys ja hengellisyys. Luonteenkuvauksissa ikäryhmät ovat kuitenkin olleet hyvin samaa mieltä, sillä vastauksissa ei juuri ole eroja nuoremman ja vanhemman ryhmän välillä.

Ikäryhmien välillä on enemmän eroja ulkonäköön liittyvissä kuvauksissa. Jonkin verran eroja on myös ikäryhmien sisällä, sillä esimerkiksi yli 50-vuotiaat kuvailevat *Runo*-nimistä henkilöä usein hennoksi tytöksi, mutta kuitenkin yhdelle vastaajalle tulee nimestä mieleen vanhempi mies. Myös alle 50-vuotiaiden mielikuvat ovat keskenään erilaisia.

Yhteistä heidän vastauksilleen on ajatus *Runo*-nimenkantajan pienuudesta tai hoikkueudesta, mutta muuten mielikuvat ovat erilaisia ja liittyvät niin vaatetukseen kuin hiuksiinkin. Kiinnostavaa on myös se, että osalle vastaajista muodostuu hyvin tarkkoja mielikuvia nimenkantajasta, sillä he kuvailevat muun muassa tämän sormien pituutta ja vaatetusta.

Osalle alle 50-vuotiaista herää mielikuvia *Runo*-nimenkantajan perheestä ja harrastuksista, joita taas ei yli 50-vuotiaiden vastauksissa esiinny. Nimenkantajan perheen kuvailaanakin olevan ärsyttäviä, hempeileviä ja kulttuurista kiinnostuneita. Lisäksi yksi vastaaja esittää, että *Runon* äiti toivoisi hänestä kirjailijaa. Jotkut alle 50-vuotiaista kuvailevat nimenkantajan harrastavan taidetta, lukevan paljon ja olevan kirjallisesti lahjakas. Heidän mielestään *Runo* voisikin olla maalari tai tuleva kirjailija.

5.8. Sanavalmis *Sana*

Eteläpohjalaisille syntyy *Sana*-nimestä nimenkantajan luonteeseen liittyviä mielikuvia. Luonteeseen liittyvät mielikuvat ja esimerkit niistä ovat taulukossa 27.

TAULUKKO 27. *Sana*-nimeen liitettävät mielikuvat.

	Yli 50-vuotiaat	Alle 50-vuotiaat
Luonne	<i>Puhelias ja varmakäyttöksinen (VY12)</i> <i>Vakaa, rauhallinen (VY24)</i> <i>Kyllähän hänen pitää olla sanavalmis (VY42)</i> <i>asiallinen (VY13)</i>	<i>Sanavalmis... (VA1)</i> <i>Vahva luonne, itsenäinen. (VA23)</i> <i>Jämpti, määrätietoinen. (VA30)</i> <i>Määrätietoinen, ratkaisija. (VA35)</i> <i>Puhelias (VA44)</i>

Kuten taulukosta 27 ilmenee, molemmille ikäryhmille herää mielikuva, että *Sana*-niminen henkilö on puhelias ja sanavalmis. Vastaajat siis ajattelevat, että nimenkantajan täytyisi nimensä mukaisesti olla ennen kaikkea sanavalmis. Yli 50-vuotiaat mieltävät *Sanan* kuitenkin myös rauhalliseksi, asialliseksi ja vakaaksi. Alle 50-vuotiaat taas kuvailevat nimenkantajaa vahvaksi, määrätietoiseksi ja itsenäiseksi ihmiseksi.

Vaikka osa eteläpohjalaisista kuvaileekin *Sana*-nimenkantajan luonnetta, joillakin informanteista ei tahdo mielikuvia syntyä lainkaan. Jotkut vastaajista nimittäin kommentoivat,

että nimestä ei joko synny mielikuvaa tai etteivät he osaa kuvitella nimeä etunimenä lainkaan. He toivovat, ettei kenellekään annettaisi *Sana*-nimeä, koska se ei ole heidän mielestään ihmiselle sopiva nimi. Sama asia on tullut esille jo sukupuoliassosiaatioissa. Tämä on erikoista siinä mielessä, että Kiviniemen (1982: 17) mukaan sisällöltään selvän nimen pitäisi helposti vaikuttaa ihmisen mielikuvaan tuntemattomasta nimenkantajasta. Siksi onkin kiinnostavaa, miksi sisällöltään selkeästä *Sanasta* on ollut vaikea luoda mielikuvaa.

Jotkut yli 50-vuotiaat yhdistävät *Sana*-nimeen kuitenkin hengellisiä piirteitä, kuten on käynyt myös sukupuoliassosiaatioiden perusteluissa (ks. luku 4.8.). Vanhempi ikäryhmä nostaa esiin nimenkantajan mahdollisen uskonnollisuuden, mitä taas nuorempi ikäryhmä ei tee. Yli 50-vuotiaat kuvailevat *Sana*-nimisen henkilön olevan saarnamies, papin lapsi tai muuten vain uskonnollinen ihminen. Alle 50-vuotiaille taas ei ole herännyt mielikuvaa nimenkantajan uskonnollisuudesta, mutta muutamia yksittäisiä kuvauksia *Sanan* mahdollisesta perheestä on. Yksi vastaaja kuvailee, että nimenkantajalla on räppäävät vanhemmat, ja toinen kertoo hänen olevan ruotsalaisen ja saamelaisen vanhemman lapsi.

5.9. Vanha *Soini*

Soini-nimestä eteläpohjalaisilla herää mielikuvia nimenkantajan luonteesta, ulkonäöstä ja iästä. Nämä mielikuvat esimerkkeineen ovat alla olevassa taulukossa 28.

TAULUKKO 28. *Soini*-nimeen liitettävät mielikuvat.

	Yli 50-vuotiaat	Alle 50-vuotiaat
Luonne	<i>Vakaa ja rauhallinen (VY18)</i> <i>Taka-alalla, hiljainen (VY22)</i> <i>Jämäkkä, itsevarma (VY47)</i>	<i>Musikaalinen. (VA2)</i> <i>Ahkera ja luova (VA5)</i> <i>Musikaalinen, luova. (VA35)</i>
Ulkonäkö	<i>Tanakka ja punakka. (VY33)</i> <i>Iso miehekäs mies. (VY36)</i> <i>Kyseisen poliitikon oloista ja näköistä (VY42)</i>	<i>Iso mahakas mies. Johtaja. (VA16)</i> <i>Jykevä ja harteikas. (VA17)</i> <i>Iso luinen, iso kokoinen, pitkä (VA44)</i>
Ikä	<i>Vanha (VY24)</i> <i>Vanhempi mieshenkilö, (VY38)</i> <i>Vanhempi nainen. (VY45)</i>	<i>Vanhan ihmisen nimi (VA32)</i> <i>Keski-ikäinen mies :) (VA39)</i> <i>Vanhempi, pyylevä rouva (VA12)</i>

Taulukosta 28 ilmenee, että yli 50-vuotiaat kuvailevat *Soini*-nimenkantajaa rauhalliseksi, hiljaiseksi ja tasapainoiseksi, mutta samalla myös itsevarmaksi ja jämäkäksi. Alle 50-vuotiaiden mielikuvat poikkeavat paljon yli 50-vuotiaiden vastauksista, sillä nuoremman ikäryhmän kuvauksissa korostuu nimenkantajan musikaalisuus ja luovuus. Valtaosa nuoremman ikäryhmän luonteenkuvauksista liittyy jostain syystä juuri nimenkantajan musikaalisuuteen. Viittauksia luovuuteen tai musikaalisuuteen taas ei esiinny vanhemman ikäryhmän vastauksissa. Musikaalisuus mielikuvana on melko erikoinen, koska vastaajat eivät kuitenkaan ole kertoneet, miksi he yhdistävät nimenkantajaan tällaisen piirteen.

Soini-nimisen henkilön ulkonäöstä ikäryhmät ovat olleet keskenään samaa mieltä. Molemmille ryhmille on syntynyt mielikuva nimenkantajan isosta koosta. *Soinin* kuvaillaan olevan mahakas, harteikas, jykevä ja muutenkin iso kooltaan, pituudeltaan ja luustoltaan. Lisäksi jotkut informantit kertovat, että heille syntyy mielikuva poliitikko *Timo Soinista* ja hänen ulkonäöstään.

Sekä yli 50-vuotiaat että alle 50-vuotiaat yhdistävät nimenkantajaan myös ikään liittyviä mielikuvia. Molemmat ryhmät kokevat, että *Soini* on iältään jollain tavalla vanha. Nimenkantajan kuvaillaan esimerkiksi olevan niin vanhempi rouva kuin keski-ikäinen mieskin. Nimenkantajaa pidetään siis mielikuvien perusteella vanhana tai etunimeä vanhan ihmisen nimenä.

5.10. Vilkas *Tuisku*

Informantit liittävät *Tuisku*-nimeen mielikuvia nimenkantajan luonteesta ja ulkonäöstä. Lisäksi alle 50-vuotiaille herää joitakin mielikuvia nimenkantajan perheestä ja asuinpaikasta. Ikäryhmien samankaltaiset mielikuvat *Tuisku*-nimenkantajasta ovat taulukossa 29.

TAULUKKO 29. *Tuisku*-nimeen liitettävät mielikuvat.

	Yli 50-vuotiaat	Alle 50-vuotiaat
Luonne	<i>Äkkipikainen, riehakas, rohkea (VY3)</i> <i>Vauhdikas, eläväinen (VY14)</i> <i>Reipas, iloinen (VY25)</i> <i>vilkas, menevä, voimakas (VY47)</i>	<i>Ailahteleva, vauhdikas (VA11)</i> <i>Menevä ja vilkas (VA32)</i> <i>Rento, pirskahteleva, ehkä äkkipikainen (VA48)</i>
Ulkonäkö	<i>Vaalea elovena (VY32)</i> <i>Etuhampaat puuttuu tai on lohjennut, 6-v, rasavilli, (ihastuttava): polvessa laastari, hiukset pörröllä, oksa tai havunneulasia hiuksista. Ihastuisin ensi näkemältä tähän lapseseen. (VY38)</i>	<i>Vaalea pieni siro – – (VA30)</i> <i>Vaalea, heleä, pieni (VA44)</i> <i>Pienikokoinen ja androgyyni. – – (VA45)</i> <i>Vaaleahiuksinen, iloinen poika. (VA21)</i>

Kuten taulukosta 29 selviää, molemmat ikäryhmät liittävät *Tuisku*-nimenkantajaan samankaltaisia luonteenpiirteitä. Ryhmät painottavat vastauksissaan nimenkantajan mahdollista vauhdikkuutta, äkkipikaisuutta, vilkkautta ja menevyyttä. Söyriingin tutkimuksessa (2015: 13) nousee esiin vastaajien näkemys *Tuisku*-nimeen liitettävästä tekevydestä ja aggressiivisuudesta. Lisäksi yli 50-vuotiaat nostavat esiin *Tuiskun* reippauden ja alle 50-vuotiaat ailahtelevaisuuden. Kuitenkin enimmäkseen vastaajat korostavat nimenkantajan menevää ja vilkasta luonnetta.

Vastaajat ovat ulkonäöstäkin samaa mieltä, sillä molemmat ryhmät kuvailevat *Tuiskun* olevan vaalea. Alle 50-vuotiaiden vastauksissa nousee useasti esiin myös nimenkantajan pieni koko. Nuoremmalle ikäryhmälle muodostuu siis mielikuva pienestä ja vaaleasta henkilöstä. Lisäksi yksi vastaaja kuvailee *Tuiskun* olevan androgyyni. Yli 50-vuotiaiden vastauksissa on myös yksi vastaaja, joka kuvailee erittäin tarkasti nimenkantajan ulkonäköä, kuten hampaiden puuttumista, polvessa olevaa laastaria ja hiusten sekaisuutta. Eräille syntyy siis hyvin vahva mielikuva *Tuisku*-nimisen henkilön ulkonäöstä.

Osa alle 50-vuotiaista kuvailee *Tuiskun* perhettä ja asuinpaikkaa. Joillekin nuoremmasta ikäryhmästä on muodostunut mielikuva, että nimenkantaja voisi olla kantasuomalaisen tai luontorakkaan perheen lapsi ja asua Pohjois-Suomessa. Yksi vastaaja kommentoikin, että hänestä nimet kertovat ennen kaikkea vanhempien omista arvoista. Tämä saattaa olla totta, koska vanhemmathan lapsen nimeävät.

5.11. Hento *Utu*

Eteläpohjalaiset liittävät *Utu*-nimeen useita mielikuvia nimenkantajan luonteesta ja ulkonäöstä. Osalle alle 50-vuotiaista herää nimenkantajasta myös yksittäisiä mielikuvia tämän taustasta sekä perheestä, ja joillekin yli 50-vuotiaista syntyy ajatuksia nimenkantajan asuinpaikasta. Ikäryhmien samankaltaiset *Utu*-nimeen liitettävät mielikuvat ovat taulukossa 30.

TAULUKKO 30. *Utu*-nimeen liitettävät mielikuvat.

	Yli 50-vuotiaat	Alle 50-vuotiaat
Luonne	<i>Hiljainen ja ujo (VY16)</i> <i>Utu on rauhallinen, salaperäinen ja mystinen henkilö. (VY27)</i> <i>Herkkä haaveilija (VY30)</i>	<i>Arka, hiljainen, haavoittuva (VA36)</i> <i>Haaveileva, salaperäinen (VA4)</i> <i>Herkkä, arka, ystävällinen (VA42)</i> <i>Rauhallinen (VA32)</i>
Ulkonäkö	<i>Pieni ja hento. Vaaleat kiharat, runotyttö (VY10)</i> <i>Hento, herkkä, kaunis, harmaat silmät ja vaalea iho ja hiukset. (VY34)</i> <i>Kuvan kaunis (VY40)</i>	<i>Hento, pikkuruinen (VA15)</i> <i>Tummatukkainen (VA31)</i> <i>Pitkät vaaleat hiukset (VA44)</i> <i>Keijumainen... (VA46)</i> <i>Hento, herkkä, tämäkin vaalea (VA48)</i>

Taulukosta 30 käy ilmi, että eteläpohjalaiset ovat melko yksimielisiä siitä, millainen *Utu*-nimenkantaja on luonteeltaan ja ulkonäöltään. Vastajat pitävät nimenkantajaa hiljaisena, rauhallisena, haaveilevana, herkkänä ja salaperäisenä. Lisäksi alle 50-vuotiaat kuvailevat nimenkantajaa araksi ja yli 50-vuotiaat ujoksi. Molemmat ikäryhmät ovat luonteen lisäksi samaa mieltä myös *Utu*-nimisen henkilön ulkonäöstä, sillä monille vastaajille syntyy mielikuva pienestä, hennosta ja vaaleasta ihmisestä. Joitain poikkeuksiakin on, sillä esimerkiksi yksi alle 50-vuotias vastaaja mieltää nimenkantajan tummatukkaiseksi, vaikka useat muut kuvittelevat henkilön olevan vaaleahiuksinen. Yli 50-vuotiaiden vastauksissa taas nousee esiin nimenkantajan kauneus.

Eräille alle 50-vuotiaista vastaajista syntyy mielikuva nimenkantajan taustasta tai perheestä. *Utu*-nimisen henkilön kerrotaan esimerkiksi olevan ulkomaalainen, herkün äidin tai kansainvälisen perheen lapsi. Osa yli 50-vuotiaista vastaajista taas yhdistää *Utu*-nimen

jollain tavalla Lappiin, sillä nimenkantajan kerrotaan esimerkiksi olevan *pohjoisen jänk-hän mies* tai muuten viihtyvän Lapin erämaissa.

5.12. Itsevarma *Varma*

Varma-nimeen eteläpohjalaiset yhdistävät luonteeseen ja ulkonäköön liittyviä mielikuvia. Jotkut alle 50-vuotiaista vastaajista kuvailevat myös *Varma*-nimisen henkilön ikää. Ikäryhmien samankaltaiset nimenkantajaan liittämät mielikuvat ovat taulukossa 31.

TAULUKKO 31. *Varma*-nimeen liitettävät mielikuvat.

	Yli 50-vuotiaat	Alle 50-vuotiaat
Luonne	<i>Jämpti, hätiköimätön ja vakaa.</i> (VY6) <i>itsenäinen, voimakas</i> (VY13) <i>Itsevarma</i> (VY42) <i>Vanhanaikainen. Perinteikäs.</i> (VY34)	<i>Tomera.</i> (VA30) <i>Vanhanaikainen</i> (VA7) <i>Tomera nainen.</i> (VA22) <i>Rohkea ja itsevarma</i> (VA34)
Ulkonäkö	<i>Tukeva tanakka</i> (VY4) <i>Isohko ja varman oloinen</i> (VY8) <i>Naisena nutturapäinen. Tanakka.</i> (VY33)	<i>Leveä naisihminen</i> (VA9) <i>Syntynyt ”vanhan näköisenä”</i> (VA31) <i>Pitkä</i> (VA44) <i>Tomera, pullea, oma tahto</i> (VA49)

Eteläpohjalaisille syntyy *Varma*-nimestä mielikuva itsevarmasta ja vanhanaikaisesta henkilöstä. Lisäksi yli 50-vuotiaat pitävät nimenkantajaa jämptinä sekä tasaisena luonteeltaan. Alle 50-vuotiaat taas kuvailevat nimenkantajaa usein tomeraksi, rohkeaksi ja itsenäiseksi. Järvimäen (2008: 32) tutkimuksessa taas osallistujat ovat mieltäneet *Varman* esimerkiksi luotettavaksi, oikeudenmukaiseksi ja vanhaksi, mutta myös hiljaiseksi, äidilliseksi ja siistiksi. Osittain mielikuvat ovat siis samanlaisia (esimerkiksi vanhuus), mutta erojakin löytyy (esimerkiksi äidillisuus). Yhtä mieltä tutkimuksessani informantit ovat myös *Varma*-nimenkantajan ulkonäöstä. Vastaajat pitävät nimenkantajaa pääasiassa isokokoisena, sillä he kuvailevat *Varmaa* tukevaksi, isoksi ja pulleaksi. Lisäksi yli 50-vuotiaat kuvailevat nimenkantajan kampausta, ja alle 50-vuotiaat kertovat henkilön olevan pitkä ja syntyneen vanhan näköisenä. Osalle alle 50-vuotiaista on myös syntynyt *Varma*-nimestä mielikuva nimenkantajan iästä. Vastaajat mieltävät *Varman* selkeästi iäkkääksi henkilöksi, sillä informantit kuvailevat nimenkantajan olevan *vanhempi* tai *iäkkäämpi*.

Yksi vastaaja kuvailee ikää hieman tarkemmin, sillä hän kertoo, että hänelle syntyy nimen perusteella mielikuva 60–80-vuotiaasta miehestä.

5.13. Yhteenveto mielikuvista

Nimiin voidaan liittää piirteitä, joiden ajatellaan olevan nimenkantajalle ominaisia, kuten luonne, ulkoinen olemus ja sosiaalinen asema (Kiviniemi 1982: 13). Vastaajat ovatkin liittäneet sukupuolineutraaleihin etunimiin erilaisia mielikuvia, kuten ajatuksia nimenkantajan luonteesta, ulkonäöstä, perheestä, asuinpaikasta, taustasta ja iästä. Joillekin vastaajille nimistä ei ole syntynyt mielikuvaa lainkaan. Mielikuvatyyppit on koottu kuvioon 14, jossa ympyröiden koko ja järjestys kertovat jälleen, mitä mielikuvatyyppiä vastauksissa on käytetty eniten.

KUVIO 14. Nimiin liitettävät yleisimmät mielikuvatyyppit.

Kuviosta 14 ilmenee, että eteläpohjalaisille herää eniten mielikuvia nimenkantajien luonteesta ja ulkonäöstä. Muita mielikuvia ovat olleet nimenkantajan perheeseen, kiinnostuksen kohteisiin, asuinpaikkaan, taustaan ja ikään liittyvät tekijät. Lisäksi joillekin ei ole syntynyt mitään mielikuvaa nimenkantajista. Usein tällainen mielikuvan puute on ollut

yhteydessä vastaajien mielteisiin nimien sukupuolittuneisuudesta. Informanteille on syntynyt myös joitain yksittäisiä mielikuvia, kuten esimerkiksi ajatuksia nimenkantajan ammatista, hengellisyydestä ja sukupuolesta.

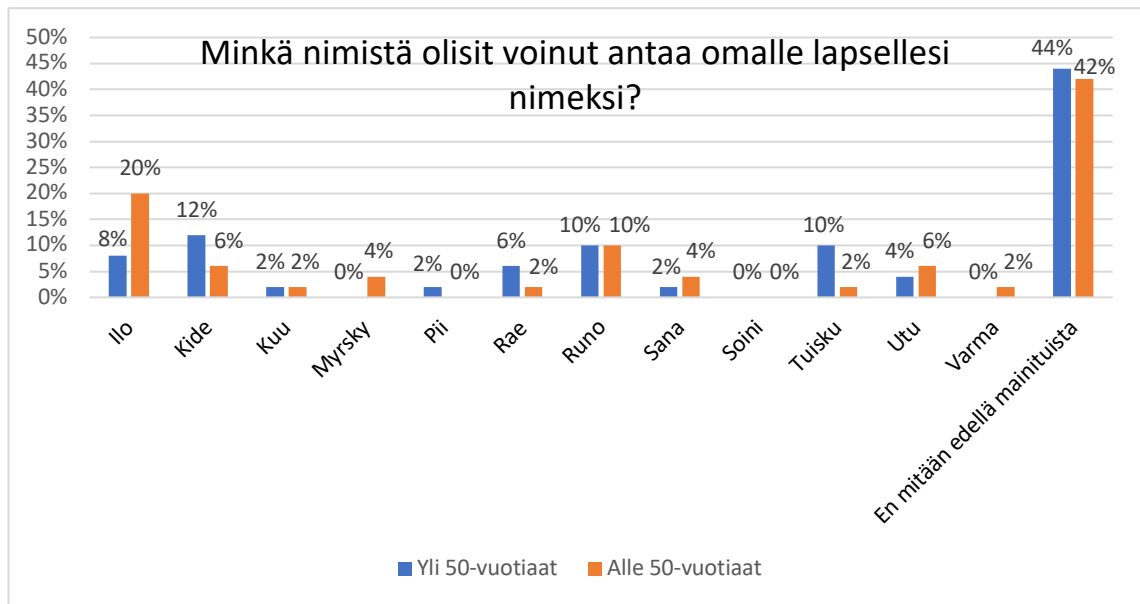
Sekä yli 50-vuotiaat että alle 50-vuotiaat ovat usein yhdistäneet nimenkantajiin keskenään samankaltaisia mielikuvatyyppisiä, mikä on kiinnostavaa. Eroavuuksia on kuitenkin ollut esimerkiksi siinä, että vanhemman ikäryhmän on ollut toisinaan vaikeampi luoda minkäänlaista mielikuvaa nimenkantajista kuin nuoremman ikäryhmän. Lisäksi alle 50-vuotiaille herää mielikuvia nimenkantajan perheestä ja taustasta useammin kuin yli 50-vuotiailla vastaajilla.

6. SUHTAUTUMINEN SUKUPUOLINEUTRAALEIHIN NIMIIN

Kyselylomakkeeni loppupuolella on ollut muutamia avoimia kysymyksiä, joiden avulla olen selvittänyt eteläpohjalaisten suhtautumista sukupuolineutraaleihin nimiin. Lomakkeessani olen pyytänyt eteläpohjalaisia kertomaan, minkä tutkimuksessa olleen sukupuolineutraalin etunimen he olisivat voineet tai voisivat antaa omalle lapselleen nimeksi. Näitä vastauksia käsittelen luvussa 6.1. Eteläpohjalaisten informanttien on myös pitänyt kertoa, onko heidän mielestään sukupuolineutraaleille etunimille tarvetta, minkä lisäksi heidän on pitänyt perustella vastauksensa. Analysoin näitä vastauksia ja perusteluita luvussa 6.2. Kyselyn lopuksi olen pyytänyt vastaajia kertomaan omin sanoin, miten he suhtautuvat sukupuolineutraaleihin etunimiin. Vastaajien suhtautumista neutraaleihin nimiin käsittelen luvussa 6.3.

6.1. Lapsen nimeäminen sukupuolineutraalilla nimellä

Olen pyytänyt eteläpohjalaisia kertomaan, olisivatko he voineet tai voisivatko he antaa jonkin tutkimuksen etunimestä omalle lapselleen nimeksi. Vastaajat ovat voineet myös valita vaihtoehdon, etteivät he olisi halunneet antaa mitään tutkimuksen nimeä omalle lapselleen etunimeksi. Lisäksi olen pyytänyt eteläpohjalaisia perustelemaan, miksi he ovat valinneet tai eivät ole valinneet mitään nimeä. Vastaajat saavat siten kertoa mielityksistään tai mielipiteistään nimiä kohtaan. Kuvioon 15 on koottu yli 50-vuotiaiden ja alle 50-vuotiaiden vastaajien näkemykset siitä, minkä tutkimuksessa olevan etunimen he olisivat voineet antaa omalle lapselleen nimeksi.

KUVIO 15. Eteläpohjalaisten halukkuus antaa lapselle tutkimuksessa ollut etunimi.

Kuten kuvioista 15 selviää, yli 50-vuotiaista 44 % ja alle 50-vuotiaista 42 % eli enemmistö molemmista ikäryhmistä ei olisi voinut antaa mitään kyselylomakkeessa mainittua nimeä lapselleen nimeksi. Etunimistä *Kide* on ollut eniten yli 50-vuotiaiden suosiossa, sillä sen olisi voinut antaa lapselleen 12 % vastaajista. Toiseksi ja kolmanneksi suosituimmat nimet vanhemmassa ikäryhmässä ovat *Runo* ja *Tuisku*. Etunimiä *Myrsky*, *Soini* ja *Varma* ei kukaan yli 50-vuotiaista olisi halunnut antaa lapselleen nimeksi. Alle 50-vuotiaiden mielestä *Ilo* olisi tutkimuksen nimistä mahdollisin etunimi lapselle, sillä sen on valinnut 20 % vastaajista. *Ilon* jälkeen suosituin nimi on *Runo*, jota on suosinut 10 % nuoremmasta ikäryhmästä. Alle 50-vuotiaista kukaan ei olisi halunnut nimetä lastaan *Soiniksi* tai *Piiksi*. Muut etunimet ovat saaneet muutaman prosentin suosiota molemmissa ryhmissä.

Yli 50-vuotiaat ja alle 50-vuotiaat vastaajat ovat olleet vastauksissaan hyvin samaa mieltä monista nimistä. Esimerkiksi *Runon* voisi antaa lapselleen nimeksi 10 % kummankin ryhmän vastaajista, eikä kukaan eteläpohjalaisista ole valinnut *Soini*-nimeä annetuista vaihtoehtoista. Eniten eroavaisuuksia ikäryhmien välillä on suhtautumisessa nimiin *Ilo*, *Kide* ja *Tuisku*. *Kide*- ja *Tuisku*-nimet ovat suosituimpia yli 50-vuotiaiden keskuudessa kuin alle 50-vuotiaiden parissa. Suurin ero ikäryhmien välillä näkyy *Ilo*-nimeen liittyvissä vastauksissa, sillä nimi on jopa 12 % suosituimpi nuoremmassa kuin vanhemmassa ikäryhmässä. Alle 50-vuotiaat siis suosivat enemmän nimeä *Ilo* kuin yli 50-vuotiaat. Muuten ryhmien väliset erot ovat vain muutamia prosenttiyksikköjä. Eteläpohjalaiset ovat myös

perustelleet, miksi he voisivat tai eivät voisi antaa jotakin kyselylomakkeessa ollutta neutraalia nimeä omalle lapselleen nimeksi. Tyypillisimmät perustelut ovat taulukossa 32.

TAULUKKO 32. Eteläpohjalaisten perustelut sukupuolineutraalin nimen antamiselle.

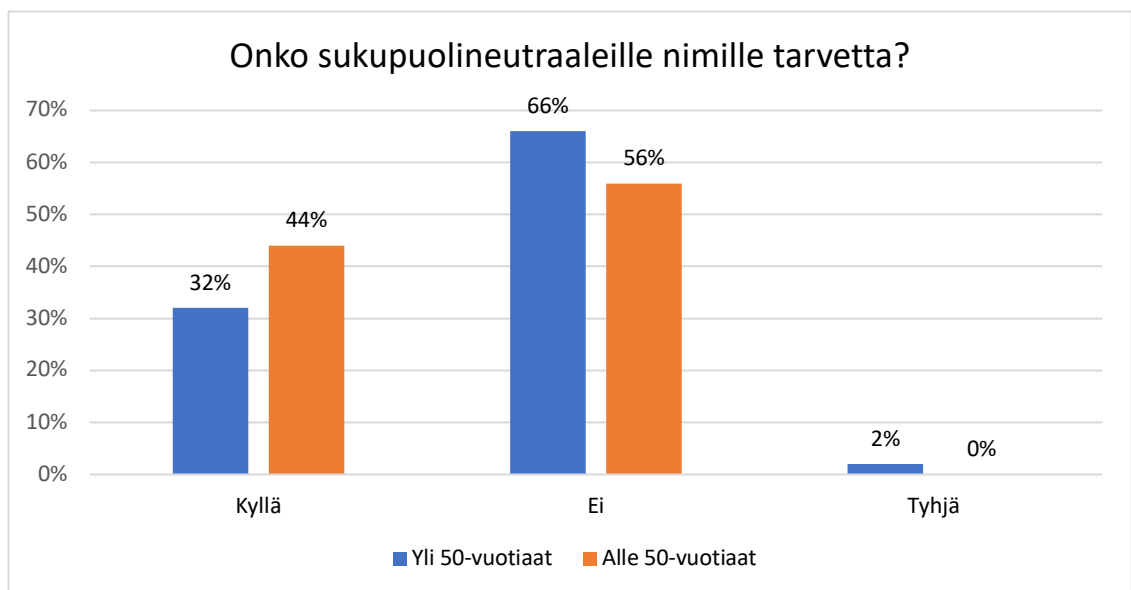
	Nimi voidaan antaa	Nimeä ei haluta antaa
Yli 50-vuotiaat	<i>Kaunis nimi tytölle (VY1) [Runo]</i> <i>Sanotaa, että nimi on enne. Kuulostaa myös mukavalta. (VY13) [Ilo]</i> <i>Siitä tulee positiivinen mielikuva. Älykäs. Sosiaalinen. Kaunis jne. (VY34) [Rae]</i> <i>Ei mielestäni ole liian erikoinen. Ei ole kiva jos lasta kiusataan nimen vuoksi. (VY10) [Rae]</i>	<i>Tykkään että nimestä tietää sukupuolen (VY4)</i> <i>Pidän enemmän nimistä, joista selkeästi tietää sukupuolen. (VY5)</i> <i>Sanoilla on jo merkitys, pidän perinteisistä selkeistä nimistä (VY30)</i> <i>Melko tavallinen nimi lapsilla ja sopii heille. Ehkä mietittiin nimien muunnoksia ja niitten välttämistä (VY41)</i>
Alle 50-vuotiaat	<i>Utu on luontonimi, joista pidän.</i> <i>Myös Kuu miellyttää minua samasta syystä. (VA16) [Utu]</i> <i>Noista valinnoista olen kuullut runon nimen, tutun ja turvallisen kuuloinen nimi. (VA40) [Runo]</i> <i>Se on positiivisin. (VA17) [Ilo]</i> <i>Kaunis nimi tytölle (VA11) [Kide]</i>	<i>Mielestäni nimet ovat kummallisia, kohta varmaan joku keksi nimetä pöydäksi ja tuoliksi. En tykkää. (VA6)</i> <i>Ei ne kuulosta niin ihmisten nimiltä, koska niillä on jokin merkitys meidän kielessä. (VA18)</i> <i>Pidän enemmän vanhoista ja perinteisistä nimistä. (VA34)</i>

Kuten taulukosta 32 ilmenee, yli 50-vuotiaat ja alle 50-vuotiaat perustelevat samoilla keinoilla mahdollisuutta antaa lapselle sukupuolineutraali etunimi. Molempien ryhmien vastauksissa nousee esiin, että he voisivat antaa jonkin tutkimuksen nimen lapselleen, koska he pitävät nimeä kauniina tai liittävät siihen muita positiivisia mielikuvia. Kyse on siis useimmiten siitä, että nimi joko miellyttää vastaajaa tai nimeen liitetään piirteitä, joita toivotaan lapsen saavan. Ikäryhmien perusteluista löytyy kuitenkin joitain eroja. Yli 50-vuotiaista osa on pitänyt joitain nimiä mahdollisina, koska ne eivät ole liian erikoisia ja siten aiheuta kiusaamista. Kun taas alle 50-vuotiaiden perusteluissa on joitain vastauksia, joissa kerrotaan jonkin etunimen jo olevan etukäteen tuttu, joten siksi he voisivat valita sen lapsen nimeksi.

Perustelut sille, miksi vastaajat eivät olisi voineet antaa kyselylomakkeessa olleita nimiä lapsilleen, ovat eri ikäryhmissä osin samankaltaisia mutta myös erilaisia. Nuoremmasta ikäryhmästä poikkeavasti vanhempi ryhmä kuitenkin perustelee vastauksiaan sillä, että nimestä olisi hyvä ilmetä nimenkantajan sukupuoli. Heidän mielestään nimestä on siis selvittävä, onko henkilö tyttö vai poika. Molemmat ryhmät myös perustelevat vastauksiinsa nimen merkityksillä. Vastaajien mielestä etunimi ei saisi sisältää mitään muuta merkitystä kielessä, eli sillä ei ilmeisesti saisi olla appellatiivista vastinetta. Tällaiset perustelut korostuvat alle 50-vuotiaiden vastauksissa. Nimien usein toivotaankin olevan etunimeksi sopivia, vaikka ne sisältäisivät leksikaalista ainesta (Marttinen 2019: 65). Lisäksi molemmissa ikäryhmissä on perusteluita, joissa vastaajat kertovat pitävänsä enemmän perinteisistä nimistä, joten mikään tutkimuksessa oleva nimi ei ole heitä miellyttänyt.

6.2. Sukupuolineutraalien etunimien tarpeellisuus

Kyselylomakkeessani on ollut kysymys, jossa eteläpohjalaisten on pitänyt pohtia, onko sukupuolineutraaleille etunimille heidän mielestään tarvetta. Lisäksi informanttien on pitänyt perustella vastauksensa. Kuviossa 16 on esitetty eteläpohjalaisten näkemykset neutraalien nimien tarpeellisuudesta.

KUVIO 16. Eteläpohjalaisten näkemys sukupuolineutraalien nimien tarpeellisuudesta.

Kuviosta 16 selviää, että molemmissa ikäryhmissä yli puolet vastaajista ei pidä sukupuolineutraaleja nimiä tarpeellisina. Yli 50-vuotiaat pitävät neutraaleja nimiä useammin tarpeettomina kuin alle 50-vuotiaat, sillä vanhemmasta ikäryhmästä sukupuolineutraaleja nimiä pitää tarpeettomina 66 %, kun taas nuoremista vastaavasti tekee 56 %. Alle 50-vuotiaista 44 % ja yli 50-vuotiaista 32 % ajattelee neutraaleille nimille olevan tarvetta, joten alle 50-vuotiaat pitävät nimiä hieman useammin tarpeellisina kuin vanhempi ikäryhmä. Lisäksi yli 50-vuotiaista 2 % on jättänyt vastaamatta kysymykseen. Vastaajien perusteluita on koottu taulukkoon 33.

TAULUKKO 33. Perustelut sukupuolineutraalien nimien tarpeellisuudelle.

	Nimille on tarvetta	Nimille ei ole tarvetta
Yli 50-vuotiaat	<i>Jos vanhemmat niin kokee tai se on lapsen etu (VY18)</i> <i>Aina on käyttöä uusille nimille. (VY34)</i> <i>Muun sukupuolisia on nykyään niin paljon. Pitää ottaa kaikki huomioon. (VY47)</i>	<i>Kyllä me ollaan naisia ja miehiä (VY4)</i> <i>On oltava kaksi sukupuolta jatkossakin! (VY25)</i> <i>Aiheuttaa kysymyksiä, kun ei nimestä tiedä kumpi sukupuoli kyseessä (VY14)</i> <i>Nimi ei vaikuta siihen, millaiseksi kukin itsensä tuntee. (VY5)</i>
Alle 50-vuotiaat	<i>Koen kuitenkin, että niitäkin nimiä maailmaan mahtuu, eikä nimi miestä/naista pahenna (VA10)</i> <i>Muunsukupuoliset tulee huomioida. (VA43)</i> <i>Jotkut kokevat että haluavat nimen joka ei korosta kumpaakaan sukupuolta ja heille se on tarpeellista (VA50)</i>	<i>En näe mitään vikaa nimissä, jotka antavat toisille mielikuvan henkilön sukupuolesta. Sukupuolettomuuden saa itse valita sitten, kun on itse siihen henkisesti kypsä. (VA5)</i> <i>Koska tytöt on tyttöjä ja pojat on poikia. (VA46)</i> <i>Maailmas on nimiä kyllä muutenkin joka lähtöön. (VA19)</i>

Yli 50-vuotiaat ja alle 50-vuotiaat perustelevat sukupuolineutraalien etunimien tarpeellisuutta hyvin samoin keinoin, kuten taulukosta 33 käy ilmi. Molemmissa ryhmissä esiin nousevat ajatukset muunsukupuolisuudesta, ajan muuttumisesta ja uusien nimien mahdollisuudesta. Neutraaleja nimiä siis tarvitaan esimerkiksi muunsukupuolisten käyttöön, ja samalla eteläpohjalaiset kokevat maailmaan mahtuvan kaikenlaisia nimiä, kuten sukupuolineutraaleja etunimiä. Jotkut vastaajat kommentoivat myös, että sukupuolisuus ei ole täysin yksiselitteinen tai pelkästään esimerkiksi biologinen asia, joten neutraalit nimet

ovat tarpeen. Lisäksi vanhemman ikäryhmän vastauksissa näkyy ajatus siitä, että vanhemmat valitsevat lapsen etunimen, joten heidän käytössään olisi hyvä olla kaikenlaisia – myös sukupuolesta riippumattomia – nimiä.

Sukupuolineutraalien etunimien tarpeettomuutta ikäryhmät perustelevat eri tavoin. Yli 50-vuotiaiden perusteluissa painottuu ajatus vain kahden sukupuolen olemassaolosta eli siitä, että ihmiset ovat joko naisia tai miehiä. Koska heidän mielestään on olemassa vain kaksi sukupuolta, ei ole tarvetta muille kuin naisten tai miesten nimille. Lisäksi yli 50-vuotiaiden vastauksissa on joitain perusteluita, joiden mukaan sukupuolineutraalit etunimet luovat hämmennystä, kun henkilön sukupuoli ei selviä suoraan nimestä. Vanhemman ikäryhmän mielestä on siis helpompi, että etunimen perusteella tietää, onko kyseessä mies vai nainen. Toisaalta taas yli 50-vuotiaissa on muutamia henkilöitä, jotka ajattelevat, että etunimi on osa ihmisen identiteettiä, eikä nimi itsessään vaikuta siihen, millaiseksi kukin itsensä tuntee. Lisäksi vanhemmasta ikäryhmästä osa ei ole vastannut tarpeellisuutta koskevaan kysymykseen, koska heillä ei ole ollut aiheesta erityistä mielipidettä.

Alle 50-vuotiaiden perusteluissa on myös esillä näkemys kahdesta sukupuolesta. He kuitenkin tuovat vastauksissaan esiin nimen vaihtamisen mahdollisuuden. Alle 50-vuotiaat vastaajat siis usein perustelevat, että on olemassa vain kaksi sukupuolta, joten sukupuolineutraaleille etunimille ei ole tarvetta, mutta vanhempana ihminen saa vaihtaa oman etunimensä, jos hän niin haluaa. Myös Leibringin (2016: 135 & 137–138) tutkimuksessa valtaosa osallistujista kokee aikuisella ihmisellä olevan oikeus vaihtaa nimensä vastakaisen sukupuolen nimeen, mutta lasten nimeämiseen suhtaudutaan hieman rajoittuneemmin. Nimen vaihtamisen lisäksi tutkimuksessani osa alle 50-vuotiaista pitää nykyisiä etunimiä riittävinä, joten heidän mukaansa neutraaleille etunimille ei siksi ole tarvetta.

6.3. Informanttien oma näkemys suhtautumisesta nimiin

Kyselylomakkeessani olen pyytänyt eteläpohjalaisia kertomaan, miten he omasta mielestään suhtautuvat sukupuolineutraaleihin etunimiin. Molemmissa ryhmissä esiintyy erilaisia mielipiteitä aiheesta, sillä jotkut vastaajat ovat neutraalien nimien kannalla, toiset taas eivät voi ymmärtää niitä ja osalla ei ole jyrkkää mielipidettä. Olen luokitellut eteläpohjalaisten vastauksia taulukkoon ja jaotellut vastaukset sävyiltään negatiivisiin, neutraaleihin

ja positiivisiin. Yli 50-vuotiaiden ja alle 50-vuotiaiden informanttien tyypillisimmät vastaukset ovat taulukossa 34.

TAULUKKO 34. Eteläpohjalaisten suhtautuminen sukupuolineutraaleihin nimiin.

	Yli 50-vuotiaat	Alle 50-vuotiaat
Positiivinen suhtautuminen	<i>Oikein osuvia ja tässä ajassa tarpeellisia. (VY24)</i> <i>Kivoja nimiä, pidän (VY37)</i> <i>Ihan ok minun mielestä. Onhan sellaisia kautta aikojen ollut. Ehkä toki enemmän muissa kielissä kuin suomessa. (VY42)</i>	<i>Se on nykyaikaa, kaikkea tarvitaan enemmän kuin ennen, myös nimivaihtoehtoja. Onhan sukupuoliakin paljon enemmän kuin aikaisemmin. (VA37)</i> <i>Ihan persoonallisia ja sieviä osa. (VA29)</i>
Neutraali suhtautuminen	<i>Ihan sama miten kukakin lapsensa nimeävät, mutta nimi voi olla myös riasa ja kiusaamisen aihe. (VY6)</i> <i>Ok heille, jotka asioista näin ajattelevat. (VY17)</i> <i>Suhtaudun niihin aivan neutraalisti, vaikka en itse antaisi sellaista nimeä lapselleni. Voihan lapsi myöhemmin vaihtaa nimensä, jos hän ei pidä nimestänsä. (VY27)</i>	<i>Ei häiritse jos annetaan. Itse haluaisin että lapseni sukupuoli tunnustetaan nimen perusteella (VA14)</i> <i>Mielestäni on kiva, että nimestä tietää onko kyseessä tyttö vai poika. Toisaalta minua ei yhtään häiritse jos joku antaa sellaisen nimen lapselleen, se on ihan jokaisen oma päätös. (VA42)</i>
Negatiivinen suhtautuminen	<i>Mielestäni tytölle tytön nimi ja pojalle pojan nimi selvästi. (VY3)</i> <i>Eiköhän biologisesti kuitenkin synnytä joko tytöksi tai pojaksi joten nimi myös jompi kumpi! (VY9)</i> <i>Nimestä täytyy selvittää, kumpaa sukupuolta on. (VY26)</i> <i>Sekaannusta aiheuttaa silloin kun ihmistä ei näe (VY23)</i>	<i>En tykkää, kyllä me pääsääntöisesti tytöiksi ja pojiksi synnytään. Miksi pitää kaikesta kummallisesta tehdä muotia? En ymmärrä. (VA6)</i> <i>Tytöt on tyttöjä ja pojat poikia, ei se muutu miksikää. Nimet saisi olla selvästi eri sukupuolille. (VA46)</i>

Taulukosta 34 selviää, että positiivisesti neutraaleihin nimiin suhtautuvat informantit kommentoivat nimiä samalla tavalla. He pitivät etunimiä nykyaikana tarpeellisina, kauniina ja muutenkin toimivina. Yli 50-vuotiaiden vastauksissa nousee esiin se, että sukupuolineutraaleja nimiä on ollut aina nimistössämme, kun taas alle 50-vuotiaat pitävät

nimiä tärkeinä, koska sukupuoli on nykyään enemmän kuin aiemmin. Tulokset ovat samankaltaisia Kallisen tutkielman kanssa, sillä myös hänen tutkimuksessaan myönteistä suhtautumista sukupuolineutraaleihin etunimiin on perusteltu nimien tarpeellisuudella ja aiemmalla tuntemisella. Omasta tutkimuksestani poikkeavasti Kallisen tutkimuksessa positiivisesti nimiin suhtautuvat nostavat esiin neutraalien etunimien moderniuuden, vaihtelevuuden ja lokeroimattomuuden. (Kallinen 2018: 63.) Vaikka tutkimukseni molemmissa ikäryhmissä esiintyy positiivista suhtautumista neutraaleihin nimiin, ovat tällaiset vastaukset vähemmistössä verrattuna muihin vastauksiin. Erityisesti yli 50-vuotiaiden vastauksissa positiiviset näkemykset sukupuolineutraaleista etunimistä ovat lukumäärältään vain muutamien vastausten luokkaa. Alle 50-vuotiaiden vastauksissa niitä esiintyy hieman useammin.

Osa informanteista suhtautuu sukupuolineutraaleihin etunimiin neutraalisti, eli heidän mielestään nimiä voi olla olemassa ja niitä voidaan käyttää, mutta he eivät silti ole täysin niiden kannattajia. Usein vastaajat kertovatkin, että he eivät itse nimeäisi lapsiaan neutraaleilla nimillä, mutta eivät välitä, jos muut niin tekevät. Vastaajat haluavat nimetä omat lapsensa niin, että nimestä käy ilmi nimenkantajan sukupuoli. Samanlaisia vastauksia on ollut myös Kallisen (2018: 63) tutkimuksessa, jossa osa vastaajista on kokenut neutraalit nimet positiivisina, mutta ei kuitenkaan ole halunnut omalle lapselleen sellaista nimeä. Tällaista neutraalia suhtautumista on tutkimuksessani useammin alle 50-vuotiaiden kuin yli 50-vuotiaiden vastauksissa. Eteläpohjalaisten neutraalia suhtautumista kuvaavissa vastauksissa nousee esiin myös kiusaaminen, sillä osa toivoo, etteivät nimet aiheuttaisi lapsille ongelmia, vaikka heidän mielestään jokainen vanhempi saa nimetä lapsensa haluamallaan tavalla.

Joidenkin eteläpohjalaisten vastauksista välittyy negatiivinen suhtautuminen neutraaleihin nimiin, sillä osa vastaajista kertoo, että heidän mielestään etunimestä täytyy selvittää, onko kyseessä tyttö vai poika. Vastauksissa korostuu usein ajatus vain kahden sukupuolen olemassaolosta. Eteläpohjalaisten mielestä lapset syntyvät aina joko tytöiksi tai pojiksi, joten siitä syystä sukupuolineutraaleja etunimiä ei tarvita tai niistä ei pidetä. Lisäksi jotkut vastaajat ovat sitä mieltä, että sukupuolineutraalit etunimet aiheuttavat sekaannuksia, kun ei tiedetä, mitä sukupuolta nimenkantaja edustaa. Heidän mielestään sukupuolineutraalit nimet siis voivat aiheuttaa ongelmia niin nimenkantajalle itselleen kuin muillekin ihmisille. Söyringin (2015: 18) tutkimuksessa nousee esiin, että useasti ihmiset

olettavat etunimen sisältävän tiedon nimenkantajan sukupuolesta, vaikka sukupuolineutraaleihin etunimiin suhtauduttaisiinkin myönteisesti tai kielteisesti. Tutkimuksessani molemmissa ikäryhmissä esiintyy tällaista kielteistä suhtautumista neutraaleihin nimiin, vaikkakin yli 50-vuotiaiden vastauksissa sitä on hieman enemmän havaittavissa kuin alle 50-vuotiaiden vastauksissa.

Kallisen (2018: 62) tutkimuksessa negatiivista suhtautumista on perusteltu oman tutkimukseni kaltaisesti tarpeella erottaa sukupuolet toisistaan, mutta sen lisäksi myös nykyisten nimien riittävydellä, yleisellä kielteisyydellä sukupuolineutraaliutta kohtaan, perinteiden arvostamisella, ryhmään kuuluvuudella ja sukupuolen merkityksellä identiteetille. Aineistossani esiintyy myös yksittäisiä kielteisiä kokemuksia neutraaleita nimiä kohtaan, minkä lisäksi nykyisen nimistön riittävyttä vastaajat ovat kommentoineet jo sukupuolineutraaleiden etunimien tarpeellisuutta käsittelevissä kysymyksissä. Kallisen tutkimuksesta poikkeavasti eteläpohjalaiset eivät tuo esiin ryhmään kuuluvuutta tai identiteetin merkitystä. Kallisen saamissa vastauksissa osa vastaajista onkin kokenut, että etunimi yhdistää nimenkantajan tiettyyn sukupuoleen ja siten luo hänelle tunteen tiettyyn ryhmään kuulumisesta, minkä lisäksi nimellä on vaikutus identiteetin rakentamiseen. (Kallinen 2018: 62.)

7. PÄÄTÄNTÖ

Tässä pro gradu -tutkielmassa olen selvittänyt, miten eteläpohjalaiset suhtautuvat sukupuolineutraaleihin etunimiin. Olen tutkinut, miten ja millä perusteilla eteläpohjalaiset luokittelevat tutkimuksessani olevia etunimiä sukupuolineutraaleiksi, millaisia mielikuvia he niihin liittävät ja miten vastaajat suhtautuvat neutraaleihin nimiin. Informantteina minulla on ollut kaksi eri ikäryhmää: alle 50-vuotiaat ja yli 50-vuotiaat eteläpohjalaiset. Tutkimukseni keskiössä on ollut myös tarkastella, millaisia mahdollisia eroja ryhmien välillä on. Aineistoni olen kerännyt sähköisillä kyselylomakkeilla. Tutkimukseni on laadullista tutkimusta, ja olen käyttänyt menetelmänäni sisällönanalyysia, sisällön erittelyä ja joitain määrällisen tutkimuksen menetelmiä. Tutkimuskysymykseni ovat olleet seuraavat:

1. Mitkä sukupuolineutraaleista etunimistä eteläpohjalaiset luokittelevat neutraaleiksi? Miten he perustelevat näkemyksensä?
2. Millaisia mielleyhtymiä sukupuolineutraaleihin nimiin liitetään?
3. Miten yli 50-vuotiaiden ja alle 50-vuotiaiden vastaajien suhtautuminen sukupuolineutraaleihin nimiin eroaa toisistaan?
4. Millaisia muita mahdollisia eroja ikäryhmien välillä on?

Hypoteesistani poiketen molemmat ikäryhmät luokittelevat etunimiä eniten sukupuolineutraaleiksi. Selkeästi neutraalimpina niminä eteläpohjalaiset kokevat *Kuu-* ja *Sana-*nimet. Toiseksi eniten vastaajat pitävät nimiä tytön niminä ja kolmanneksi eniten jokseenkin tyttömäisinä. Useimmiten tytön nimeksi informantit mieltävät *Ilon* ja *Runon* ja jokseenkin tyttömäisiksi *Rae-* ja *Utu-*nimet. Selkeästi harvemmin vastaajat pitävät etunimiä poikien tai jokseenkin poikamaisina niminä. Pojan nimenä kuitenkin he pitävät esimerkiksi nimiä *Myrsky* ja *Soini* sekä jokseenkin poikamaisina *Myrskyä* ja *Tuiskua*.

Alle 50-vuotiaiden ja yli 50-vuotiaiden mielteet nimien sukupuolittuneisuudesta eroavat jonkin verran. Esimerkiksi nuorempi ikäryhmä pitää *Kidettä* useammin neutraalina nimenä kuin vanhempi ryhmä, kun taas vanhempi ikäryhmä mieltää *Varman* useammin neutraaliksi kuin nuorempi ryhmä. Yli 50-vuotiaat kuitenkin pitävät *Utua* ja alle 50-vuotiaat *Sanaa* enemmän tytön nimenä kuin toinen ryhmä. Lisäksi vanhemmat vastaajat mieltävät useammin jokseenkin tyttömäiseksi *Ilon* ja *Sanan*, kun taas nuoremmat *Piin*. Ikäryhmät ovat hyvin samaa mieltä pojan ja jokseenkin poikamaisena nimenä pidetyistä

etunimistä, tosin alle 50-vuotiaat pitävät *Tuiskua* enemmän pojan nimenä kuin yli 50-vuotiaat. Etunimissä suurinta hajontaa ikäryhmien välillä aiheuttaa *Soini*-nimi, sillä vastaajat eivät ole olleet keskenään samaa mieltä oikeastaan mistään. Kiinnostava huomio on myös se, että nimistä esimerkiksi *Ilon* ja *Runon* eteläpohjalaiset mieltävät usein tytölle sopiviksi etunimiksi, vaikka ne ovat oikeasti suositumpia miehen kuin naisen niminä.

Oletuksieni mukaisesti vastaajat ovat perustelleet näkemyksiään nimen tuttuuden ja merkityksen perusteella. Näiden lisäksi he ovat kuitenkin käyttäneet monia muitakin perustelukeinoja, kuten vertaamista toiseen nimeen – esimerkiksi *Iloa* verrataan *Ilonaan* – ja nimestä syntyvää mielikuvaa, kuten muun muassa *Tuiskun* yhdistämistä talveen. Nimen tuttuudessa on ollut usein kyse siitä, että vastaajat tuntevat entuudestaan jonkin kyseisen nimen kantajan tai ovat kohdanneet nimen jossain aiemmin: esimerkiksi *Pii*-nimi on yhdistetty *Pirkko Kolbeen* ja *Piin elämä* -elokuvaan. Eteläpohjalaisten useimmiten käyttämät perustelutavat ovatkin olleet juuri nimen vertaaminen toiseen nimeen ja tuttu nimenkantaja. Myös nimen sopivuus kummallekin sukupuolelle on ollut paljon käytetty vastaus, jolla on perusteltu jonkin nimen mieltämistä neutraaliksi. Vastaavasti informantit ovat toisinaan nostaneet esiin perustelun, jonka mukaan he eivät pidä nimeä ihmiselle sopivana lainkaan. Tämä perustelu on ollut useammin käytössä yli 50-vuotiailla kuin alle 50-vuotiailla. Huomionarvoista on myös se, että monet vastaajat, jotka ovat mieltäneet *Kuun* tai *Sanan* neutraaliksi nimeksi, ovat kertoneet perusteluissaan, etteivät he pidä nimeä ihmiselle sopivana. Tämä voi vaikuttaa tuloksiin, koska todellisuudessa kyseisiä nimiä ei välttämättä pidetä neutraaleina, vaan vastaajat ovat valinneet vain jonkin vaihtoehdon. Kuitenkin osa vastaajista mieltää nimen sopivaksi kummallekin sukupuolelle.

Muita perustelukeinoja, jotka eivät ole olleet yhtä yleisiä kuin muut, ovat kuulohavainto, äänneyhdistelmä, äänneasu, oma kokemus nimen sukupuolittuneisuudesta, nimen vertaaminen muihin taivaankappaleisiin (*Kuu*), nimen sointuvuus ja nimen luokittelu sen perusteella, minkälaiseksi nimi koetaan. Alle 50-vuotiaat perustelevat usein vastauksiaan kuulohavainnoilla, mitä taas alle 50-vuotiaat eivät tee juuri lainkaan. Nuoremman ikäryhmän mielestä nimet siis joskus ”vain kuulostavat” tietylle sukupuolelle sopivalta.

Sukupuolineutraaleihin etunimiin informantit liittävät mielleyhtymiä nimenkantajan luonteesta, ulkonäöstä, perheestä, kiinnostuksen kohteista, asuinpaikasta, taustasta ja iästä. Joskus nimi taas ei synnytä minkäänlaista mielikuvaa vastaajille. Mielikuvattomuus

on usein yhteydessä siihen, etteivät vastaajat esimerkiksi ole aiemmin mieltäneet nimeä ihmiselle sopivaksi. Eniten vastaajat kuitenkin kuvailevat nimenkantajien luonnetta sekä ulkonäköä. Useimmin mainittujen mielikuvien lisäksi on yksittäistapauksia, joissa informantit ovat kuvailleet nimenkantajan ammattia, hengellisyyttä ja sukupuolta. Hypoteesissäni olen epäillyt, että mielikuvat liittyisivät aina jollain tavalla nimen merkitykseen. Useimmissa tapauksissa näin on käynyt, sillä esimerkiksi *Iloa* pidetään iloisena ja *Runoa* taiteellisena. Aina yhteys ei ole niin selvä, sillä esimerkiksi *Varma*-nimeen yhdistetty vanhanaikaisuus ei ole suorassa yhteydessä nimen sisältämään merkitykseen.

Jokaisesta tutkimuksessa olleesta etunimestä syntyy siis mielikuvia eteläpohjalaisille, jotka ovat keskenään samankaltaisia. Vastaajat pitävät *Iloa* iloisena, vaaleahiuksisena, pienikokoisena ja toivottuna lapsena. *Kidettä* informantit kuvailevat Pohjois-Suomesta kotoisin olevaksi, mutta muuten ikäryhmien välillä näkemykset nimenkantajan luonteesta ja ulkonäöstä jakautuvat. *Kuuta* kuvaillaan rauhalliseksi, salaperäiseksi ja haaveilevaksi, kun taas *Myrskyä* vastaajat pitävät reippaana, vauhdikkaana ja tummahiuksisena. *Piihin* eteläpohjalaiset liittävät mielikuvan pienestä koosta ja siroudesta. *Raetta* vastaajat kuvailevat rauhalliseksi, reippaaksi ja vaaleahiuksiseksi, vaikka vastaukset jakaantuvat ikäryhmienkin sisällä tasaisesti. *Runosta* informanteille herää mielikuva taiteellisesta, herkstä ja haaveilevasta henkilöstä. *Sanan* he taas mieltävät sanavalmiiksi ja puheliaaksi. Lisäksi yli 50-vuotiaat yhdistävät *Sana*-nimeen usein hengellisiä piirteitä, kuten uskonnollisuutta. *Soinia* vastaajat kuvailevat isokokoiseksi, jykeväksi ja vanhaksi ja *Tuiskua* vauhdikkaaksi, vilkkaaksi sekä vaaleaksi. *Utuun* eteläpohjalaiset liittävät mielikuvia nimenkantajan mahdollisesta hiljaisuudesta, haaveilevuudesta, herkkyydestä ja vaaleudesta. *Varmaa* vastaajat pitävät itsevarmana, vanhanaikaisena ja isokokoisena. Toisinaan alle 50-vuotiailla ja yli 50-vuotiailla on keskenään erilaisia näkemyksiä siitä, millainen nimenkantaja voisi olla. Kiinnostavaa kuitenkin on se, että yli 50-vuotiaita useammin alle 50-vuotiaat yhdistävät nimenkantajaan mielikuvia esimerkiksi tämän perheestä ja taustasta.

Yli 50-vuotiaista 44 % ja alle 50-vuotiaista 42 % eli melkein puolet molemmista vastaajista ei olisi halunnut antaa lapselleen etunimeksi tutkimuksessa ollutta nimeä. Vanhempi ikäryhmä haluaa, että nimestä ilmenee nimenkantajan sukupuoli, joten iso osa vastaajista ei ole halunnut nimetä lastaan sukupuolineutraalilla nimellä. Lisäksi jotkut vastaajat – enimmäkseen alle 50-vuotiaat – eivät halua, että etunimellä on appellatiivista vastinetta, kuten melkein kaikilla tutkimukseni nimillä on. Kuitenkin osa vastaajista on valinnut

jonkin nimen, jonka olisi voinut tai voisi antaa lapselleen. Molemmat ikäryhmät suosivat nimeä *Runo*, mutta sen lisäksi alle 50-vuotiaat kannattavat erityisesti *Ilo*-nimeä. *Soini*-nimeä ei jostain syystä olisi kukaan halunnut antaa lapselleen etunimeksi. Vastajaat, jotka olisivat voineet antaa jonkin nimistä, perustelevat valintojaan nimen kauneudella tai muilla nimeen liitettävillä positiivisilla piirteillä. Lisäksi alle 50-vuotiaat ovat nostaneet esiin nimeen perustuvan kiusaamisen välttämisen ja nimen tuttuuden.

Iso osa eteläpohjalaisista, yli 50-vuotiaista 66 % ja alle 50-vuotiaista 56 %, pitää sukupuolineutraaleja etunimiä tarpeettomina. Vanhempi ikäryhmä perustelee mielipidettään tarpeettomuudesta sillä, että on olemassa vain kaksi sukupuolta, joten neutraaleille nimille ei ole tarvetta. Lisäksi he kokevat sukupuolineutraalien etunimien aiheuttavan turhaa hämmennystä. Myös alle 50-vuotiaiden vastauksissa nousee esiin ajatus kahdesta sukupuolesta, mutta sen lisäksi nimen vaihtamisen mahdollisuus. Nuoremman ikäryhmän mielestä ihmisellä on oikeus vaihtaa nimensä, jos hän niin haluaa. Kuitenkin osa vastaajista kokee, että sukupuolineutraaleille etunimille on tarvetta. Molemmissa ikäryhmissä tarpeellisuutta perustellaan muunsukupuolisuudella, ajan muuttumisella ja uusien nimien muodostumisen mahdollisuudella. Yli 50-vuotiaista jotkut myös kommentoivat, että vanhemmilla on iso merkitys lapsen nimeämiselle, joten nimivalikoimaa on hyvä olla paljon.

Eteläpohjalaiset kertovat itse suhtautuvansa sukupuolineutraaleihin etunimiin positiivisesti, neutraalisti tai negatiivisesti. Positiivisesti nimiin suhtautuvat pitävät kyseisiä nimiä kauniina ja tarpeellisina, minkä lisäksi yli 50-vuotiaat korostavat nimien pitkää olemassaoloa. Positiivista suhtautumista on havaittavissa enemmän nuoremman ryhmän kuin vanhemman ryhmän vastauksissa. Neutraalisti asiaan suhtautuvat vastaajat kertovat, että neutraaleja nimiä saa heidän mielestään olla olemassa, mutta silti kyseiset informantit eivät niitä haluaisi itse käyttää. Tällaista suhtautumista esiintyy useammin alle 50-vuotiailla kuin yli 50-vuotiailla. Negatiivisesti suhtautuvat vastaajat taas perustelevat vastauksiaan sillä, että nimestä pitää heidän mukaansa selvittää nimenkantajan sukupuoli. Lisäksi heidän mielestään on olemassa vain kaksi sukupuolta ja sukupuolineutraalit etunimet aiheuttavat turhaa sekaannusta. Molemmissa ikäryhmissä ilmenee negatiivista suhtautumista, mutta useammin sitä esiintyy vanhemmassa ikäryhmässä.

Hypoteesini mukaisesti yli 50-vuotiaat vaikuttavat suhtautuvan sukupuolineutraaleihin etunimiin hieman negatiivisemmin kuin alle 50-vuotiaat. Kuitenkaan erot eivät

vastaajaryhmien välillä ole huomattavia, vaan molemmat ikäryhmät ovat esimerkiksi luokitelleet hyvin tasaisesti etunimiä neutraaleiksi. Muutenkin ryhmät ovat usein olleet keskenään melko samaa mieltä monissa vastauksissa ja näkemyksissä. Erot ryhmien välillä ja yli 50-vuotiaiden negatiivisempi suhtautuminen tulevatkin esiin enemmän avoimien kysymysten ja niiden vastausten kautta.

Tutkimuksestani saa hyvän käsityksen siitä, miten eri ikäryhmään kuuluvat eteläpohjalaiset suhtautuvat sukupuolineutraaleihin etunimiin. Tuloksien yleistäminen ei kuitenkaan ole täysin mahdollista, sillä aineistoni on ollut sen verran pieni. Laajemmalla aineistomäärällä tulokset voisivat olla paremmin yleistettävissä. Kiinnostavaa olisikin hankkia laajempi ja yksityiskohtaisempi aineisto eteläpohjalaisilta – tai vastaavasti tutkimusta voisi laajentaa valtakunnalliseksi eli koko Suomen kattavaksi. Silloin olisi mahdollista saada tietoa siitä, miten Suomessa yleisesti suhtaudutaan sukupuolineutraaleihin etunimiin. Myös alueellinen vertailu olisi kiinnostavaa.

Kyselylomakkeessani etunimien luokittelussa olisi ollut hyvä olla myös vaihtoehto, jossa vastaajat olisivat päässeet kertomaan, etteivät he miellä kyseistä nimeä ihmiselle sopivaksi. Joskus eteläpohjalaiset nimittäin ovat mieltäneet nimet neutraaleiksi, vaikka ovat perusteluissaan kertoneet, etteivät pidä nimiä ihmisen niminä. Toisaalta taas saattaa olla, että kyseistä vastausvaihtoehtoa olisi käytetty liikaakin sen helppouden takia, jolloin tärkeitä tuloksia olisi jäänyt saamatta. Koen myös, että joissain kohdissa valmiit vastausvaihtoehdot olisivat yksinkertaistaneet perusteluiden ja vastausten luokittelua. Avoimien kysymysten kautta olen kuitenkin saanut autenttisia ja vastaajien omin sanoin ilmaistuja näkemyksiä, mikä on ollut tutkimukseni kannalta rikkaus.

Tässä tutkimuksessa on kuitenkin saatu ajankohtaista tietoa tällä hetkellä esillä olevasta aiheesta, joten koen tutkimustulosteni olevan tärkeitä ja ajatuksia herättäviä. Lisäksi sukupuolineutraaleista etunimistä ei ole tehty paljoakaan aiempaa tutkimusta, joten tuloksillani on vaikutusta ja merkitystä. Mielenkiintoista on ollut myös huomata, että ehkä ennako-oletuksista poiketen ikäryhmien väliset erot eivät ole olleet kovinkaan suuria, vaan usein ryhmät ovat ajatelleet asioista samalla tavalla. Tutkimusta tehdessäni olen myös huomannut, että sukupuolineutraalius herättää tunteita sekä keskustelua. On tärkeää, että näitä keskusteluja syntyy, ja koen, että tällä tutkimuksella saadaan esiin uusia näkemyksiä aiheeseen ja siten keskustelukenttä laajenee entisestään tulevaisuudessa.

LÄHTEET

- AINIALA, TERHI – SAARELMA-MAUNUMAA, MINNA 2006: Nimistöntutkimus yhä monitieteisempää. – *Virittäjä* 110 s. 99–107.
- AINIALA, TERHI – SAARELMA, MINNA – SJÖBLOM, PAULA 2008: *Nimistöntutkimuksen perusteet*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- ALA-METTÄLÄ, HELENA 2014: *Sukupuolineutraalit nimet eivät ole uusi ilmiö*. Yle 18.11.2014. <https://yle.fi/uutiset/3-7629803> (vierailtu 17.2.2020)
- ALA-POIKELA, KATI 2019: *Oulun seudulla asuvien mielikuvia henkilönnimistä*. Suomen kielen pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto.
- DE FRESNES, TULIKUKKA 2019: *Työnhakusivusto otti käyttöön sukupuolineutraalit ammattinimikkeet – kymmenet mies-ammattit tai emännät voi sanoa toisinkin*. Yle 24.10.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-11029773> (vierailtu 17.2.2020)
- DIGI- JA VÄESTÖTIETOVIRASTON NIMIPALVELU 2020: Digi- ja väestötietoviraston Internet-sivut. <https://verkkopalvelu.vrk.fi/nimipalvelu/> (vierailtu 28.4.2020)
- ESKOLA, JARI – SUORANTA, JUHA 1998: *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- HARMANEN, SANNI 2018: *Andrew Oksa vaihtoi etunimeään kahdesti, jotta tulisi kohdaksi omana itsenään – Toisen sukupuolen nimen saaminen vaatii yleensä rahaa, perustelutaitoja ja maistraatin suopeutta*. Yle 27.8.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-10350286> (vierailtu 20.2.2020)
- HEINONEN, JAANA 2008: *”Nimi kertoo kaiken”: Keskisuomalaisten henkilönnimiin liittyvät stereotyyppiat*. Suomen kielen pro gradu -tutkielma. Joensuun yliopisto.
- HENRIKSSON, IA 2018: *Pojan nimi voi muuttua tytön nimeksi*. Satakunnan Kansa 11.3.2018. <https://www.satakunnankansa.fi/a/200802770> (vierailtu 17.2.2020)
- HOFFMANN, ISTVÁN 2015: *Fokuksessa suomalainen nimistöntutkimus*. Kääntänyt Virtanen, Susanna – *Virittäjä* 119 s. 150–156.
- HÄMÄLÄINEN, LASSE – ESKOLA, KSENIA – KALLIO, MAIJA 2014: Kansainvälinen nimistöntutkimus laajasti esillä Glasgow’ssa. – *Virittäjä* 118 s. 589–593.
- HÄMÄLÄINEN, LASSE – RAUNAMAA, JAAKKO – SARHEMAA, MARIA 2017: Nimistöntutkijoiden kansainvälinen yhteisö suomalaiskomennossa. – *Virittäjä* 121s. 586–589.
- JÄRVIMÄKI, SAIJA 2008: *Rähjäinen Uuno, kaunis Jenna – Etunimistä syntyvät mielikuvat*. Nykysuomen pro gradu -tutkielma. Vaasan yliopisto.

- KALAJA, PAULA – ALANEN, RIIKKA – DUFVA, HANNELE (toim.) 2011: *Kieltä tutkimassa. Tutkielman laatijan opas*. Helsinki: Finn Lectura.
- KALLINEN, RIPSA 2018: *Nimessä on taikaa. Uusiin etunimiin liittyvät mielteet Pohjois-Karjalassa ja pääkaupunkiseudulla*. Suomen kielen pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopisto.
- KANGAS, URPO 2019: *Etunimet, sukunimet ja laki*. Helsinki: Alma Talent.
- KIVINIEMI, EERO 1982: *Rakkaan lapsen monet nimet*. Espoo: Weilin+Göös.
- 1993: *Iita Linta Maria. Etunimiopas vuosituhannen vaihteeseen*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 590. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- 2006: *Suomalaisten etunimet*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- KIVINIEMI, EERO – PITKÄNEN, RITVA LIISA – ZILLIACUS, KURT 1974: *Nimistöntutkimuksen terminologia*. Castrenianumin toimitteita 8. Helsinki.
- KS = *Kielitoimiston sanakirja* 2020. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/> (vierailtu 11.2.2020)
- LEIBRING, KATHARINA 2016: Namn och namnbärare – om könsneutrala, könskonträra och könsöverskridande namn. – *Navn og navnebærer* s. 129–152. Rapport fra NORNAS 45. symposium i Skagen 1.–4. oktober 2014. NORNA-rapporter 93. <http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1089318/FULLTEXT01.pdf>.
- LEHTONEN, JOONAS 2019: *Islanti muuttaa nimet sukupuolineutraaleiksi*. Iltalehti 1.7.2019. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/7d67b3e5-e784-433b-a92b-d905aba8346b> (vierailtu 17.2.2020)
- MARTTINEN, ROOSA 2019: *"Ei sovi nimeksi. Kenellekään. Ikinä."* *Kielenkäyttäjien arvioita epämiellyttäviksi koetuista nimistä*. Suomen kielen pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.
- MIKKONEN, PIRJO – SALONEN, MINNA – MANNI-LINDQVIST, TIINA 2008: *Kielitoimiston nimiopas*. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
- NIMILAKI: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20170946> (vierailtu 21.2.2020)
- <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/kumotut/1985/19850694#L6a> (vierailtu 21.2.2020)
- NISSILÄ, VILJO 1962: *Suomalaista nimistöntutkimusta*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- NUESSEL, FRANK 1992: *The Study of Names. A Guide to the Principles and Topics*. Westport, Connecticut: Greenwood Press.

- PATJAS, LIISA-MARIA – KORTESUO, KATLEENA 2015: *Uusi etunimikirja Aadasta Äijöön*. Hämeenlinna: Karisto Oy.
- PIRKOLA, SAARA 2012: *Etunimien herättämät mielikuvat*. Suomen kielen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- POHJOLA, JOHANNA 2017: *New Yorkin metron kuulutuksista sukupuolineutraaleja: ”Naiset ja herrat” jää historiaan*. Yle 21.11.2017. <https://yle.fi/uutiset/3-9941563> (vierailtu 17.2.2020)
- PUOLIMATKA, TAPIO 2019: *Sukupuoli muutoksessa*. Tampere: Päivä Osakeyhtiö.
- ROOS, HELI 2009: *Pieni ja pippurinen, kierokin ehkä – Etunimistä syntyvät mielikuvat*. Suomen kielen pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto.
- SAARELMA-PAUKKALA, MINNA 2017: *Etunimikirja. Suomalaiset nimitrendit 2000-luvulla*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- SAARIKALLE, ANNE – SUOMALAINEN, JOHANNA 2007: *Suomalaiset etunimet Aadasta Yrjöön*. Jyväskylä: Gummerus.
- SÖYRINKI, SINI 2015: *Tytön, pojan vai kenen tahansa nimi? Harvinaisten etunimien sukupuolen kokeminen*. Suomen kielen kandidaatintutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- TUOMI, JOUNI – SARAJÄRVI, ANNELI 2018: *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- VAN FLEET, DAVID D. – ATWATER, LEANNE 1997: Gender neutral names: Don't Be So Sure! – *Sex Roles: A Journal of Research* 37, (1) s. 111–123. <https://link-springer-com.pc124152.oulu.fi:9443/content/pdf/10.1023%2FA%3A1025696905342.pdf>
- VARMAVUORI, MARJAANA 2012: *Lapsesta Ruu tai Sirius? Sukupuolineutraaleista nimistä tuli buumi*. Helsingin Uutiset 17.10.2012. <https://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/93063-lapsesta-ruu-tai-sirius-sukupuolineutraaleista-nimista-tuli-buumi> (vierailtu 17.2.2020)
- VÄLIMÄKI, EMILIA 2019: *Ainahan lapsi on joko tyttö tai poika. Eteläpohjalaisten suhtautuminen sukupuolineutraaleihin nimiin*. Suomen kielen kandidaatintutkielma. Oulun yliopisto.

LIITE 1. Sähköinen kyselylomake yli 50-vuotiaille vastaajille.

Kysely uusista nimistä

Tutkin kandidaatintutkielmassani uusia suomalaisia etunimiä ja niihin suhtautumista. Kysely on tarkoitettu vain yli 50-vuotiaille Etelä-Pohjanmaan alueella asuville henkilöille. Kyselyyn vastataan täysin anonymisti ja luottamuksellisesti. Ilmoitathan kuitenkin taustatietoihin sukupuolesi, ikäsi ja asuinpaikkakuntasi. Annettuja vastauksia käytetään vain Emilia Välimäen kandidaatintutkielmassa ja mahdollisesti myöhemmin pro gradu -työssä.

Kyselyn alussa pyydetään täyttämään vastaajan taustatiedot. Tämän jälkeen tulevat uusiin nimiin liittyvät kysymykset ja nimien kuvailut. Lopuksi on vielä muutama avoin kysymys sukupuolineutraaleista nimistä.

VASTAAJAN TAUSTATIEDOT

Sukupuoli *

Nainen

Mies

Muu

Ikä *

Asuinpaikkakunta *

Seuraavaksi näet 12 erilaista etunimeä. Kerro jokaisesta nimestä, pidätkö sitä tytön vai pojan nimenä vai sukupuolineutraalina nimenä. Sukupuolineutraalilla nimellä tarkoitetaan nimeä, joka sopii sekä tytölle että pojalle. Muista myös perustella vastauksesi. Tämän jälkeen kuvaile lyhyesti henkilöä, jonka etunimi kyseinen nimi voisi olla.

1. Ilo

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömäinen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi.

Kuvaile Ilo-nimistä henkilöä.

2. Kide

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömäinen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi.

Kuvaile Kide-nimistä henkilöä.

3. Kuu

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömainen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi.

Kuvaile Kuu-nimistä henkilöä.

4. Myrsky

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömäinen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi.

Kuvaile Myrsky-nimistä henkilöä.

5. Pii

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömäinen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi.

Kuvaile Pii-nimistä henkilöä.

6. Rae

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömainen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi.

Kuvaile Rae-nimistä henkilöä.

7. Runo

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömäinen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi.

Kuvaile Runo-nimistä henkilöä.

8. Sana

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömainen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi.

Kuvaile Sana-nimistä henkilöä.

9. Soini

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömäinen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi.

Kuvaile Soini-nimistä henkilöä.

10. Tuisku

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömainen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi.

Kuvaile Tuisku-nimistä henkilöä.

11. Utu

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömäinen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi.

Kuvaile Utu-nimistä henkilöä.

12. Varma

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömainen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi.

Kuvaile Varma-nimistä henkilöä.

Seuraavaksi on vuorossa muutama avoin kysymys, joissa kysytään yleisiä kysymyksiä sukupuolineutraaleista nimistä ja niihin suhtautumisesta. Vastaa näihin kysymyksiin omin sanoin ja kerro oma mielipiteesi.

Sukupuolineutraali nimi tarkoittaa nimeä, joka sopii kaikille sukupuolille. Nimi ei siis ole vakiintunut tytön tai pojan nimeksi.

Minkä edellä mainituista nimistä olisit voinut tai voisit antaa omalle lapsellesi nimeksi?

- Ilo
- Kide
- Kuu
- Myrsky
- Pii
- Rae
- Runo
- Sana
- Soini
- Tuisku
- Utu
- Varma
- En mitään edellä mainituista

Jos valitsit jonkin yllä olevista nimistä, miksi valitsit juuri kyseisen nimen? Perustele.

Jos et olisi voinut antaa mitään yllä olevista nimistä lapsellesi nimeksi, miksi et?

Perustelee.

Miten suhtaudut sukupuolineutraaleihin nimiin?

Onko sukupuolineutraaleille nimille mielestäsi tarvetta?

Kyllä.

Ei.

Miksi on? / Miksi ei ole?

Kiitos vastauksistasi!

Muista vielä painaa Lähetä-painiketta, jotta vastauksesi tallentuvat.

LIITE 2. Sähköinen kyselylomake alle 50-vuotiaille vastaajille.

Kysely uusista nimistä

Tutkin pro gradu -tutkielmassani uusia suomalaisia etunimiä ja niihin suhtautumista. Kysely on tarkoitettu vain alle 50-vuotiaille Etelä-Pohjanmaan alueella asuville henkilöille. Kyselyyn vastataan täysin anonymisti ja luottamuksellisesti. Ilmoitathan kuitenkin taustatietoihin sukupuolesi, ikäsi ja asuinpaikkakuntasi. Annettuja vastauksia käytetään vain Emilia Välimäen pro gradu -työssä.

Kyselyn alussa pyydetään täyttämään vastaajan taustatiedot. Tämän jälkeen tulevat uusiin nimiin liittyvät kysymykset ja nimien kuvailut. Lopuksi on vielä muutamia avoimia kysymyksiä.

VASTAAJAN TAUSTATIEDOT

Sukupuoli *

Nainen

Mies

Muu

Ikä *

Asuinpaikkakunta *

Seuraavaksi näet 12 erilaista etunimeä. Kerro jokaisesta nimestä, pidätkö sitä tytön vai pojan nimenä vai sukupuolineutraalina nimenä. Sukupuolineutraalilla nimellä tarkoitetaan nimeä, joka sopii kaikille sukupuolille. Muista myös perustella kaikki vastauksesi. Tämän jälkeen kuvaile lyhyesti henkilöä, jonka etunimi kyseinen nimi voisi olla.

1. Ilo *

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömäinen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi. *

Kuvaile Ilo-nimistä henkilöä. *

2. Kide *

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömäinen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi. *

Kuvaile Kide-nimistä henkilöä. *

3. Kuu *

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömäinen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi. *

Kuvaile Kuu-nimistä henkilöä. *

4. Myrsky *

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömäinen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi. *

Kuvaile Myrsky-nimistä henkilöä. *

5. Pii *

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömäinen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi. *

Kuvaile Pii-nimistä henkilöä. *

6. Rae *

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömäinen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi. *

Kuvaile Rae-nimistä henkilöä. *

7. Runo *

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömäinen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi. *

Kuvaile Runo-nimistä henkilöä. *

8. Sana *

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömäinen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi. *

Kuvaile Sana-nimistä henkilöä. *

9. Soini *

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömäinen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi. *

Kuvaile Soini-nimistä henkilöä. *

10. Tuisku *

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömäinen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi. *

Kuvaile Tuisku-nimistä henkilöä. *

11. Utu *

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömäinen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi. *

Kuvaile Utu-nimistä henkilöä. *

12. Varma *

- Tytön nimi
- Jokseenkin tyttömäinen nimi
- Neutraali nimi
- Jokseenkin poikamainen nimi
- Pojan nimi

Perustele vastauksesi. *

Kuvaile Varma-nimistä henkilöä. *

Seuraavaksi vuorossa on muutama avoin kysymys. Vastaa näihin kysymyksiin omin sanoin ja kerro mielipiteesi.

Minkä edellä mainituista nimistä olisit voinut tai voisit antaa omalle lapsellesi nimeksi?*

- Ilo
- Kide
- Kuu
- Myrsky
- Pii
- Rae
- Runo
- Sana
- Soini
- Tuisku
- Utu
- Varma
- En mitään edellä mainituista

Jos valitsit jonkin yllä olevista nimistä, miksi valitsit juuri kyseisen nimen? Perustele. *

Jos et olisi voinut antaa mitään yllä olevista nimistä lapsellesi nimeksi, miksi et?

Perustelee. *

Miten suhtaudut sukupuolineutraaleihin nimiin? *

Onko sukupuolineutraaleille nimille mielestäsi tarvetta? *

Kyllä.

Ei.

Miksi on? / Miksi ei ole? *

Kiitos vastauksistasi!

Muista vielä painaa Lähetä-painiketta, jotta vastauksesi tallentuvat.